

Kaasunsiirron säännöt

Versio 65.0

Voimassa 107.1.20254 alkaen

Muutokset

Versio	Pvm	Muutos
1	30.7.2019	Ensimmäinen versio
1.1	22.12.2019	Korjauksia lukuun 17.5, LNG-verkkoonsyötön säännöt lisätty, korjattu kaasupörssin määritelmät, korjattu nominaatioprosessin tiedonvaihtoa, lisätty portaalin osoite ja sähköpostiosoite
1.2	30.1.2020	Täsmennetty Balticconnectorin nominaatioprosessin tiedonvaihtoa ja korjattu Imatran nominaatioiden käsittelyä.
2.0	30.11.2020	Tuotu tasehallinnan ehtojen muutokset. Tuotu 30.11. Energiaviraston vahvistamat siirtopalveluiden ehtojen ja Balticconnectorin kapasiteetinjakamisen ehtojen muutokset. Gasgrid varaa mahdollisuuden tehdä muutoksia sääntöihin, mikäli Energiaviraston tekemään lopulliseen päätökseen tulee muutoksia. Tehty päivityksiä määritelmiin sekä kapasiteetin jälkimarkkinaa koskeviin lukuihin. Päivitetty luvun 9.4. sisältöä.
2.0	17.12.2020	Viety Sääntökäsikirjan mukainen muutos <i>Rajapisteen</i> määritelmään.
3.0	01.12.2021	Viety Balticconnectorin kapasiteetinjaon ehtojen ja Siirtopalveluiden ehtojen muutokset.
4.0	1.12.2022	Viety Energiaviraston vahvistamiin Siirtopalveluiden ehtoihin, Kaasumarkkinan Sääntökäsikirjaan sekä Tasehallinnan ehtoihin tehdyt muutokset
5.0	7.12.2023	Viety Energiaviraston vahvistamiin Kaasumarkkinan Sääntökäsikirjaan sekä Tasehallinnan ehtoihin tehdyt muutokset renominointiperiaatteita koskien. Päivitetty Energiaviraston vahvistamat tasehallintaan liittyvät sääntömuutokset.
<u>6.0</u>	<u>10.12.2024</u>	<u>Päivitetty Energiaviraston vahvistamien 9.10.2024 käyttöön otettujen Balticconnectorin kapasiteetinjakomekanismin päivitettyjen ehtojen mukaiset muutokset.</u>

Sisällysluettelo

Muutokset.....	2
1 Johdanto	813
2 Määritelmät.....	914
2.1 Käytetyt määritelmät.....	914
2.2 Yksikön ja monikon käyttö.....	1621
2.3 Viittaukset sääntökohtiin.....	1621
3 Markkinaosapuolena toimimisen ehdot	1722
3.1 Vaatimukset	1722
4 Markkinaosapuolirekisteri.....	1823
4.1 Rekisteröitymisvelvollisuus	1823
4.2 Markkinaosapuolen perustiedot.....	1823
4.3 Vähittäismyyjän, biokaasun verkkoonsyöttäjän, siirtoverkon loppukäyttäjän ja jakeluverkonhaltijan toimitussuhteiden rekisteröinti	1924
4.3.1 Asiakassalkkujen, jäännöskulutuksen asiakassalkkujen, biokaasusalkkujen ja siirtoverkon loppukäyttäjien käyttöpaikkojen tilatiedot	1924
4.4 Ilmoitus markkinaosapuolten välisistä toimitussuhteista	2025
4.4.1 Yleistä	2025
4.4.2 Uudet toimitussuhteet	2126
4.4.3 Toimitussuhteen päättymisen	2227
5 Kapasiteetin jakamisperusteet	2429
5.1 Yleistä	2429
5.2 Varausjärjestysmenettely	2429
5.2.1 Kapasiteettijaksot	2429
5.2.2 Kapasiteetin lajit	2530
5.2.3 Kapasiteettivarauspyyntöjen lähettäminen	2530
5.2.4 Määräajat	2530
5.2.5 Kapasiteettisopimuksen solmiminen.....	2631
5.3 Manuaalinen menettely	2631
5.3.1 Kapasiteettivarauspyyntöjen lähettäminen	2631
5.3.2 Määräajat	2732
5.3.3 Kapasiteettisopimusten solmiminen manuaalisessa menettelyssä	2732
5.4 Päiväkapasiteetin tarjonnan lisääminen Imatran syöttöpisteessä.....	2833
5.5 Pitkäaikaisen kiinteän kapasiteetin niukkuus (UIOLI) Imatran syöttöpisteessä	2833

5.5.1	Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan suositus käydä jälkimarkkinakauppaa	2833
5.5.2	Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan selvitys shippereiden vaatimuksista	2934
5.5.3	Pakollinen kapasiteettioikeuksien siirto	2934
5.6	Balticconnectorin syöttö- ja ottopisteiden implisiittinen kapasiteetin jakaminen	3035
6	Kapasiteettioikeuksien siirtäminen	3136
6.1	Kapasiteettioikeuksien siirtäminen	3136
6.2	Menettely kapasiteettioikeuksien siirtämiseksi	3136
6.3	Ehdot kapasiteettioikeuksien siirtämiseen	3136
6.4	Kapasiteettioikeuksien siirtomenettely portaalissa	3237
6.4.1	Kapasiteettioikeuksien siirtopyynnössä ilmoitettavat tiedot	3237
6.4.2	Kapasiteettioikeuksien siirtopyynnön lähettäminen	3237
6.4.3	Määräajat	3338
6.4.4	Kapasiteettioikeuksien siirron muuttaminen ja peruuttaminen	3338
6.5	Kapasiteettioikeuksien siirtomenettely kolmannen osapuolen kapasiteettioikeuksien siirtoalustan kautta	3338
6.6	Manuaalinen kapasiteettioikeuksien siirtomenettely	3439
6.6.1	Ehdot kapasiteettioikeuksien manuaaliselle siirtomenettelylle	3439
6.6.2	Manuaalinen kapasiteettioikeuksien siirtomenettely ja sen määräajat	3439
6.6.3	Hyväksytyn kapasiteettioikeuksien siirron muuttaminen ja peruuttaminen	3540
6.7	Maksut kapasiteettioikeuksien siirrosta	3540
7	Nominointi- ja kaupankäynti-ilmoitusmenettelyt	3641
7.1	Nominointi ennen kaasutoimituspäivää	3742
7.2	Renominointi koko kaasutoimituspäiväksi tai kaasutoimituspäivän jäljellä oleviksi tunneiksi	3843
7.3	Nominoinnin ja renominoinnin ehdot	3843
7.4	Nominaatioiden ja renominaatioiden hylkääminen	3944
7.5	Nominaatioiden, hyväksytyjen nominaatioiden ja renominaatioiden pienentäminen syöttö- ja ottopisteissä	3944
7.5.1	Shipperin kapasiteetin ylittävien nominaatioiden ja renominaatioiden käsittely	3944
7.5.2	Nominaatioiden ja renominaatioiden priorisointi kiinteän ja keskeytyvän kapasiteetin kesken	3944
7.6	Nominaatioiden täsmäytys ja hyväksyminen Hamina LNG:n ja Inkoo LNG:n syöttöpisteessä	4045
7.7	Nominaatioiden pienentäminen Imatran syöttöpisteessä, Hamina LNG:n ja Inkoo LNG:n syöttöpisteessä muista syistä 4045	
7.7.1	Pienentäminen korjausten, kunnossapidon tai rajoitetun siirtokapasiteetin vuoksi	4045
7.7.2	Pienentäminen laatuvaatimusten täyttämättä jättämisen vuoksi	4045
7.7.3	Rajoitukset poikkeustilanteesta tai ylivoimaisesta esteestä johtuen	4045
7.8	Kaupankäynti-ilmoitukset	4146

7.8.1	Ehdot kaasun omistajanvaihdoksille	4146
7.8.2	Kaupankäynti-ilmoitusten lähettäminen	4146
7.8.3	Kaupankäynti-ilmoitukset kaasupörssissä solmituista kaupoista	4247
7.9	Täsmäytysmenettely virtuaalisessa kauppapaikassa	4348
8	Kapasiteetin jakaminen Balticconnectorin syöttö- ja ottopisteessä	4348
8.1	Nominaatiot ja Renominaatiot	4348
8.1.1	Nominaatiot	4449
8.1.2	Renominaatiot	4550
8.2	Ylikuormituksen ja keskeytysten hallinta Balticconnectorissa	4651
9	Määränjako	4852
9.1	Balticconnectorin yhteenliitântäpisteeseen sovellettava määränjako	4852
9.2	Hamina LNG:n syöttöpisteeseen, Inkoo LNG:n syöttöpisteeseen ja Imatran syöttöpisteeseen sovellettava määränjako	4852
9.2.1	Shipperin hankintasopimus perustuu mitattuihin kaasumääriin ja/tai shipperillä on määräävä markkina-asema Imatran syöttöpisteessä	4852
9.3	Kaasun omistajanvaihdosten määränjako	4953
9.4	Päivittäin luettavien käyttöpaikkojen alustava määränjako ottovyöhykkeellä ja biokaasun syöttöpisteissä	4953
9.5	Ei-päivittäin luettavien käyttöpaikkojen alustava määränjako ottovyöhykkeellä	5155
10	Tasehallinta ja taseselvitys	5155
10.1	Yleistä	5155
10.2	Päiväkohtainen tasehallinta	5256
10.2.1	Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tiedonantovelvollisuudet shippereitä ja tasevastaavia kohtaan ennen kaasutoimituspäivää	5256
10.2.2	Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tiedonantovelvollisuudet shippereitä, tradereita ja tasevastaavia kohtaan kaasutoimituspäivän aikana	5357
10.2.3	Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tasehallintatoimenpiteet kaasutoimituspäivän aikana	5458
10.3	Alustava taseselvitys kaasutoimituspäivänä D+1...M+5D	5458
10.4	Lopullinen taseselvitys M+6D	5559
10.5	Ensimmäinen ja toinen korjaus	5559
10.6	Poikkeuskorjaus	5559
11	Mittaaminen	5660
11.1	Yleistä	5660
11.2	Kulutusmittauksiin tarkoitettuja mittauslaitteita koskevat vaatimukset	5660
11.3	Laskentamenetelmät	5660

11.4	Mittaaminen siirtoverkon ja jakeluverkkojen fyysisissä syöttö- ja ottopisteissä, rajapisteissä ja siirtoverkon loppukäyttäjien käyttöpaikoissa	<u>5761</u>
11.5	Siirtoverkon kaasunmittausjärjestelmän tarkastaminen ja kalibrointi	<u>5761</u>
11.6	Siirtoverkon kaasunmittausjärjestelmän virheellisten mittaustietojen käsittely	<u>5862</u>
11.7	Jakeluverkonhaltijoiden kaasunmittausjärjestelmän virheellisten mittaustietojen käsittely	<u>5963</u>
12	Toimitusehdot	<u>6064</u>
12.1	Virtuaalisen kauppapaikan sekä syöttö- ja ottopisteiden toimitusehdot	<u>6064</u>
12.2	Biokaasun syöttöpisteen, Hamina LNG:n syöttöpisteen ja Inkoo LNG:n syöttöpisteen toimitusehdot	<u>6064</u>
12.2.1	Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan vastaanottovelvollisuus biokaasunsyöttöpisteessä, Hamina LNG:n syöttöpisteessä ja Inkoo LNG:n syöttöpisteessä	<u>6064</u>
12.3	Ottovyöhykettä koskevat ehdot	<u>6064</u>
12.3.1	Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan sopimusperusteinen vastuu kaasun siirrosta ottovyöhykkeellä	<u>6064</u>
12.3.2	Shipperin verkostaotto ottovyöhykkeellä	<u>6064</u>
13	Korjaukset ja kunnossapito	<u>6165</u>
13.1	Korjaukset ja kunnossapito	<u>6165</u>
14	Rajoitettu kapasiteetti	<u>6266</u>
15	Ylivoimainen este	<u>6367</u>
15.1	Yleistä	<u>6367</u>
15.2	Ylivoimaisen esteen yleiset seuraukset	<u>6367</u>
15.3	Tiedottaminen	<u>6367</u>
15.4	Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ylivoimainen este	<u>6367</u>
15.5	Shipperin ylivoimainen este	<u>6468</u>
15.6	Pitkittynyt ylivoimainen este	<u>6468</u>
16	Toimitusvarmuus	<u>6569</u>
16.1	Hätätila	<u>6569</u>
16.1.1	Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan oikeudet ja velvollisuudet	<u>6569</u>
16.1.2	Shipperin ja traderin velvollisuudet	<u>6670</u>
16.1.3	Kauttakuljettaminen	<u>6670</u>
16.2	Yhteistyö	<u>6670</u>
17	Laatuvaatimukset	<u>6771</u>
17.1	Laatuvaatimukset	<u>6771</u>
17.2	Laatupoikkeama syöttöpisteessä	<u>6771</u>
17.3	Laatupoikkeama ottopisteessä	<u>6771</u>
17.4	Laatupoikkeama siirtoverkon ottovyöhykkeellä	<u>6771</u>

18	Maksut ja hyvitykset.....	6872
18.1	Kapasiteettimaksut ja hyödykemaksut siirtoverkossa	6872
18.2	Nominaatiosta poikkeamismaksu	6872
18.3	Kapasiteetin ylitysmaksu	6872
18.4	Tasepoikkeamamaksujen määräytyminen	6973
18.4.1	Tasepoikkeamamaksun hinta.....	6973
18.4.2	Mukautetun neutraalin kaasunhinnan määrittäminen	7175
18.5	Tasehallinnan neutralointimaksut	7276
18.6	Maksut hätätilan vallitessa	7377
18.7	Maksut kapasiteettioikeuksien siirrosta	7377
18.8	Maksut kapasiteettirajoitusten aikana	7377
18.9	Maksujen ja hyvitysten muutokset	7377
19	Laskutus	7579
19.1	Shipperin kapasiteetin laskutus	7579
19.1.1	Vuosi-, neljännesvuosi- ja kuukausikapasiteetti.....	7579
19.1.2	Päiväkapasiteetti ja päivänsisäinen kapasiteetti	7579
19.2	Shipperien ja tasevastaavien kuukausikohtainen laskutus.....	7579
19.2.1	Tasehallinnan neutralointimaksujen laskutus	7680
19.2.2	Ensimmäinen ja toinen korjauslasku	7680
19.2.3	Poikkeavaan korjaukseen liittyvä lasku.....	7680
20	Yleisiä ehtoja.....	7781
20.1	Salassapito.....	7781
20.2	Passiivisuus.....	7781

Liite 1. Maakaasun laadun ja sen määrittämisen vaatimukset siirtoverkossa

Liite 2. Tasepoikkeamamaksun hinnan määräytyminen, kun järjestelmän ennustettu tasepoikkeama ei edellytä järjestelmävastaavalta siirtoverkonhaltijalta tasehallintatoimenpiteitä

Liite 3. Tasepoikkeamamaksun hinnan määräytyminen, kun järjestelmän ennustettu tasepoikkeama edellyttää järjestelmävastaavalta siirtoverkonhaltijalta tasehallintatoimenpiteitä

1 Johdanto

Kaasunsiirron säännöt sisältävät Suomen maakaasujärjestelmän markkinasäännöt shipperin ja traderin markkinarooleissa toimivia markkinaosapuolia varten.

Kaasunsiirron säännöt noudattavat maakaasumarkkinalakia 587/2017, Valtioneuvoston asetusta maakaasun toimitusten selvityksestä ja mittauksesta (1008/2019) sekä tässä viitattua Kaasumarkkinan sääntökäsikirjaa, EU-lainsäädäntöä (maakaasudirektiivi (EY) 73/2009, maakaasuverkkoasetus (EY) 715/2009 ja sen nojalla annetut komission asetukset ja toimitusvarmuusasetus (EY) 1938/2017). Kaasunsiirron säännöt noudattavat Energiaviraston vahvistamia Balticconnectorin kapasiteetinjakomekanismin ehtoja, siirtopalvelun ehtoja sekä tasehallinnan ehtoja. Kaasunsiirron säännöt ovat alisteisia Energiaviraston vahvistamille ehdoille. Jos näiden Kaasunsiirron sääntöjen ja Energiaviraston vahvistamien ehtojen välillä on ristiriita, noudatetaan Energiaviraston vahvistamia ehtoja. Asetuksen (EY) 1227/2011 vaatimukset energian tukkumarkkinoiden eheydestä ja tarkasteltavuudesta (REMIT-asetus) eivät sisälly Kaasunsiirron sääntöihin. Kukin osapuoli vastaa itse REMIT-sääntelyn mukaisista velvollisuuksistaan.

2 Määritelmät

Seuraavassa esitettyjä määritelmiä käytetään alla esitetyssä merkityksessä ainoastaan näissä Kaasunsiirron säännöissä.

2.1 Käytetyt määritelmät

Aloitteen tekevä shipper on shipper, joka käynnistää kapasiteettioikeuksien siirron lähettämällä kapasiteettioikeuksien siirtopyynnön.

Aloitteeseen vastaava shipper on shipper, joka vastaa kapasiteettioikeuksien siirtopyyntöön, jonka on käynnistänyt aloitteen tekevä shipper.

Arkipäivällä tarkoitetaan mitä tahansa kaasutoimituspäivää maanantaista (alkaen klo 5.00 UTC talviaikaan tai 4.00 UTC kesäaikaan) perjantaihin (alkaen klo 5.00 UTC talviaikaan tai 4.00 UTC kesäaikaan) lukuun ottamatta itsenäisyyspäivää, vapunpäivää, jouluaattoja, juhannusaattoja ja muuta arkipäiväksi sattuvaa pyhäpäivää.

Asiakassalkku tarkoittaa vähittäismyyjän joustavien toimitussopimusten muodostamaa kokonaisuutta, johon sisältyviin toimitussopimuksiin perustuen vähittäismyyjä toimittaa maakaasua jakeluverkossa sijaitseviin käyttöpaikkoihin.

Biokaasun syöttöpiste tarkoittaa fyysistä pistettä, jossa jalostettua biokaasua syötetään siirtoverkkoon tai siirtoverkkoon liittyneeseen jakeluverkkoon.

Biokaasun verkkoonsyöttäjä on markkinaosapuoli, joka syöttää jalostettua biokaasua verkkoon ja solmii sopimuksen shipperin kanssa biokaasun syöttämiseksi Suomen maakaasujärjestelmään.

Biokaasun virtuaalinen syöttöpiste on virtuaalinen syöttöpiste, jossa biokaasu syötetään kaupallisesti Suomen maakaasujärjestelmään. Tämä sisältää siirtoverkkoon ja jakeluverkkoihin liitetyt biokaasun syöttöpisteet siten, että biokaasun syöttöpisteistä on aina kaupallinen pääsy virtuaaliseen kauppapaikkaan joko suoraan siirtoverkosta tai siirtoverkon ja jakeluverkon välisestä rajapisteestä.

Biokaasusalkku sisältää kaikki siirto- ja jakeluverkon jalostetun biokaasun syöttöpisteet, joihin biokaasun verkkoonsyöttäjä toimittaa jalostettua biokaasua, ja joihin biokaasun verkkoonsyöttäjän on solmittava shipperin kanssa sopimus siirtoverkossa tapahtuvaa siirtoa varten.

Ei-päivittäin luettava käyttöpaikka tarkoittaa jakeluverkon käyttöpaikkaa, jossa markkinaosapuolten määränjako tehdään ei-päivittäin luettavan kulutuksen menettelyjen mukaisesti.

EIC (Energy Identification Code) on standardisoitu koodijärjestelmä Euroopan sisäisille energiamarkkinoille, jolla mm. voidaan tunnistaa yksilöllisesti markkinaosapuolet.

Ennustettu tasepoikkeama on järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ennuste koko järjestelmän tasepositiolle kaasutoimituspäivän lopussa perustuen kaikkien taseryhmien hyväksytyihin nominaatioihin syöttö- ja ottopisteissä, ennustettuun biokaasun verkkoon syöttöön ja ennustettuun kulutukseen ottovöhykkeellä plus/miinus kaasumäärä, josta järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija on käynyt kauppaa kaasupörssissä tai tehnyt päivänsäisiä tilauksia tasehallintapalvelusopimuksilla tasapainottaakseen järjestelmää ko. kaasutoimituspäivänä.

Ensimmäinen korjaus on korjaus, joka tehdään toimituskuukautta seuraavana kolmantena kuukautena ja perustuu lopullisen taseselvityksen jälkeen korjattuihin mittaustietoihin.

GLN (Global Location Number) on osapuolitunnus, joka markkinaosapuolella on oltava, jotta tämä voidaan tunnistaa tiedonvaihdossa, ellei tältä vaadita tai ole käytössään EIC-osapuolitunnusta.

Hamina LNG:n syöttöpiste on virtuaalinen syöttöpiste, jossa syötetään Haminassa sijaitsevassa nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistossa kaasutettu maakaasu kaupallisesti Suomen kaasujärjestelmään. Tämä sisältää siirtoverkkoon ja jakeluverkkoihin liitetyt LNG:n syöttöpisteet siten, että LNG:n syöttöpisteistä on aina kaupallinen pääsy virtuaaliseen kauppapaikkaan joko suoraan siirtoverkosta tai siirtoverkon ja jakeluverkon välisestä rajapisteestä.

Hankinnan tekevä osapuoli on shipper tai trader, joka hankkii maakaasua luovutuksen tekevältä osapuolelta.

Hyväksytty nominaatio on nominaatio tai renominaatio, jonka järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija on hyväksynyt joko sellaisenaan, pienennettynä tai Inkoo LNG:n syöttöpisteen tapauksessa täsmäytettynä.

Hälytystila viittaa toimitushäiriöön tai poikkeuksellisen korkeaan kaasunkulutukseen, joka huomattavasti heikentää toimitustilannetta, mutta markkina pystyy silti hallitsemaan keskeytymisen tai kysynnän turvautumatta ei-markkinaperusteisiin toimenpiteisiin.

Hätätila viittaa tilanteeseen, jossa on poikkeuksellisen korkea kaasun kysyntä, merkittävä toimitushäiriö tai muu merkittävä toimitustilanteen heikentyminen. Hätätilassa kaikki asiaankuuluvat markkinatoimenpiteet on toteutettu, mutta kaasuntoimitus on riittämätön kattamaan jäljellä olevan kaasunkysynnän siten, että ei-markkinapohjaisia menetelmiä täytyy käyttää sen varmistamiseksi, että erityisesti suojattavien käyttöpaikkojen toimitukset pystytään varmistamaan.

Inkoo LNG:n syöttöpiste on virtuaalinen syöttöpiste, jossa syötetään Inkoossa sijaitsevassa nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistossa kaasutettu maakaasu kaupallisesti Suomen kaasujärjestelmään.

Jakeluverkko on paikallinen tai alueellinen maakaasuputkisto, jonka kautta maakaasua kuljetetaan vähennetyllä paineella, mukaan lukien maakaasun paikalliseen jakeluun pääasiallisesti käytettävät korkeapaineputkistojen osat.

Jakeluverkonhaltija on elinkeinonharjoittaja, joka harjoittaa jakelutoimintaa ja on vastuussa jakeluverkon käytöstä, ylläpidosta ja kehittämisestä toiminta-alueellaan, sen yhteyksistä muihin verkkoihin sekä sen varmistamisesta, että verkko pystyy täyttämään kohtuulliset kaasun jakeluvaatimukset pitkällä aikavälillä.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija on Energiaviraston järjestelmävastaavaksi siirtoverkonhaltijaksi määräämä siirtoverkonhaltija.

Jäännöskulutuksen asiakassalkku tarkoittaa vähittäismyyjän, jolla on toimitusvelvollisuus jakeluverkonhaltijan toiminta-alueella, asiakassalkkua, joka koostuu kysymyksessä olevan jakeluverkon loppukäyttäjien ei-päivittäin luettavista käyttöpaikoista, joihin vähittäismyyjällä on voimassa oleva myyntisopimus, sekä jakeluverkon häviöistä.

Kaasukuukausi on ajanjakso, joka alkaa kalenterikuukauden ensimmäisen kaasutoimituspäivän alussa ja päättyy seuraavan kalenterikuukauden ensimmäisen kaasutoimituspäivän alkamiseen.

Kaasunmittausjärjestelmä tarkoittaa kaasun mittauslaitteistoa, joka sisältää määramittauksen ja tarvittaessa laadun analysoinnin sekä mittautietojen tallentamisen vähintään siihen saakka, kunnes mittautiedot luetaan joko etäluennalla tai manuaalisesti.

Kaasun mittaussuositukset ovat markkinaosapuolien keskenään sopimat suositukset mittaustietojen keräämiselle, käsittelemiselle ja välittämiseksi. Suosituksissa huomioidaan lainsäädännön ja järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan asettamat vaatimukset.

Kaasutoimituspäivä on ajanjakso alkaen klo 5.00 UTC (talviaikaan) tai klo 4.00 UTC (kesäaikaan) ja päättyen seuraavana vuorokautena klo 5.00 UTC (talviaikaan) tai klo 4.00 UTC (kesäaikaan).

Kaasupörssi on Tasehallinnan verkkosääntöjen 312/2014/EY 22(3) mukaisesti järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan etukäteen määrittelemä ja Energiaviraston vahvistama markkinapaikka, jossa toteutuneiden kauppojen hintoja järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija käyttää viitehintoina määritellessään tasepoikkeamamaksuja ja jossa järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi käydä kauppaa tasapainottaakseen Suomen maakaasujärjestelmää. Kaasupörssi voi myös välittää kauppvoja kaasuenergiasta shipperien ja traderien välillä.

Kapasiteetin hankinnan tekevä shipper on shipper, joka vastaanottaa luovutuksen tekevän shipperin varaaman kapasiteetin oikeuksia luovutuksen tekevältä shipperiltä.

Kapasiteetin luovutuksen tekevä shipper on shipper, joka siirtää varaamansa kapasiteetin oikeuksia hankinnan tekevälle shipperille.

Kapasiteetti on siirtokapasiteetti muodossa kWh/tunti syötettynä siirtoverkkoon tai otettuna siirtoverkosta ja joka voidaan varata järjestelmävastaavalta siirtoverkonhaltijalta.

Kapasiteettijakso on mikä tahansa ajanjakso, jolle kapasiteettia tarjotaan.

Kapasiteettimaksu on maksu, joka shipperin on maksettava järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle kapasiteetista syöttöpisteissä, ottovyöhykkeellä, ottopisteissä ja biokaasun virtuaalisessa syöttöpisteessä.

Kapasiteettioikeuksien manuaalinen siirtomenettely on manuaalinen menettely, jossa kapasiteettioikeuksien siirtopyynnöt lähetetään järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle sähköpostitse.

Kapasiteettioikeuksien online-siirtomenettely on online-menettely, jossa kapasiteettioikeuksien siirtopyynnöt lähetetään järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle käyttäen järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan portaalia.

Kapasiteettioikeuksien siirtopyyntö on aloitteen tekevän shipperin pyyntö siirtää kapasiteettioikeuksia.

Kapasiteettisopimus on järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ja shipperin välinen sopimus, jossa on sovittu shipperin oikeudesta käyttää siirtokapasiteettia. Kapasiteettisopimus syntyy, kun järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija hyväksyy shipperin kapasiteettivaraussyönnön. Kapasiteettisopimus muodostuu kapasiteettijaksolle yhdestä tai useammasta kapasiteettituotteesta.

Kapasiteettivaraussyöntö on shipperin asettama tilaus kapasiteetista.

Kaupankäynti-ilmoitus on shipperin tai traderin virtuaaliseen kauppapaikkaan antama ilmoitus kaasumäärästä (muodossa kWh/h), joka siirtyy luovutuksen tekevältä osapuolelta hankinnan tekevälle osapuolelle kaasutoimituspäivänä D.

Kauppajen selvittäjä on elinkeinonharjoittaja, jonka järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija on sopinut selvittämään kaikki ko. kaasupörssissä solmitut kaupat.

Kuluttajalla tarkoitetaan kuluttajansuojalain (38/1978) 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettua kuluttajaa, joka hankkii kulutushyödykkeen pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin harjoittamaansa elinkeinotoimintaa varten.

Käyttöpaikka tarkoittaa maakaasujärjestelmän fyysistä pistettä, johon maakaasua toimitetaan loppukäyttäjälle.

Käyttöpaikkarekisteri on järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ylläpitämä rekisteri, jossa säilytetään tietoja jakeluverkkojen käyttöpaikoista, jakeluverkkojen biokaasun syöttöpisteistä ja jakeluverkkoihin liitetyistä kaasutetun nesteytetyn maakaasun syöttöpisteistä.

LNG tarkoittaa nesteytettyä maakaasua.

LNG:n syöttöpiste tarkoittaa fyysistä pistettä, jossa nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistossa kaasutettua maakaasua syötetään siirtoverkkoon tai siirtoverkkoon liittyneeseen jakeluverkkoon.

Loppukäyttäjä on siirto- tai jakeluverkkoon liittynyt osapuoli, joka ostaa kaasua omaan käyttöönsä.

Luovutuksen tekevä osapuoli on shipper tai trader, joka luovuttaa maakaasua hankinnan tekevälle osapuolelle.

Marginaalihinta tarkoittaa joko myynnin tai oston marginaalihintaa.

Markkinaosapuolia ovat shipperit, traderit, vähittäismyyjät, siirtoverkon loppukäyttäjät ja biokaasun verkkoonsyöttäjät.

Markkinaosapuolirekisteri on rekisteri, johon kaikkien shipperien, traderien, vähittäismyyjien, siirtoverkon loppukäyttäjien, biokaasun verkkoonsyöttäjien, jakeluverkonhaltijoiden, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitosten haltijoiden ja siirtoverkonhaltijoiden on rekisteröidyttävä.

Mukautusaskel tarkoittaa prosenttimäärää, jolla neutraalia kaasunhintaa mukautetaan ylös- tai alaspäin.

Määränjako on kaasumäärä, joka on jaettu shipperille hyväksytyyn nominaatioon, shipperille tai traderille hyväksytyyn kaupankäynti-ilmoitukseen tai shipperille käyttöpaikan tai biokaasun syöttöpisteen mittaustietoihin perustuen.

Määränjakomenettelyksi kutsutaan siirto- ja jakeluverkkoja koskevaa menettelyä, jossa kaasumäärät jaetaan shippereille.

Nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteisto tarkoittaa vastaanottoasemaa, jota käytetään maakaasun nesteyttämiseen tai nesteytetyn maakaasun tuontiin, purkamiseen ja kaasuttamiseen, mukaan lukien lisäpalvelut ja tilapäinen varastointi, joita tarvitaan kaasuttamiseen ja kaasun toimittamiseen sen jälkeen siirtoverkkoon, ei kuitenkaan varastointiin käytettäviä vastaanottoaseman osia.

Nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston asiakas tarkoittaa luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä, joka solmii sopimuksen nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijan kanssa nesteytetyn maakaasun kaasuttamiseksi ja shipperin kanssa maakaasun syöttämiseksi Suomen maakaasujärjestelmään.

Nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltija tarkoittaa luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä, joka nesteyttää maakaasua tai tuo, purkaa ja kaasuttaa nesteytettyä maakaasua ja on vastuussa nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston toiminnasta.

Neutraali kaasunhintaa on kaasupörssin toteutuneiden kauppojen määrällä painotettu keskihinta, jossa huomioidaan kaikki päivä- ja päivänsisäisillä tuotteilla solmitut kaupat. Tätä kaasupörssin hintaa käytetään oston ja myynnin

marginaalihintojen määrittämisessä. Jos kaasupörssin painotettua keskihintaa ei pystytä määrittämään, käytetään neutraalina kaasunhintana järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kilpailuttamien tasehallintapalvelusopimusten päiväkohtaista hintaa. Jos tasehallintapalvelusopimusten päiväkohtaista hintaa ei pystytä määrittämään, käytetään neutraalina kaasunhintana viimeisintä määritettyä neutraalia siihen saakka, kunnes päiväkohtainen neutraali kaasunhintana on jälleen määritettävissä. Kaasupörssi, jossa siirtoverkonhaltija käy kauppaa marginaalihintojen määrittämiseksi, on UAB GET Baltic. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija julkaisee tiedon kaasupörssistä, jossa se käy kauppaa marginaalihintojen määrittämiseksi omilla verkkosivuillaan.

Nominaatio on shipperin järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle antama ilmoitus suunnittelemaansa maakaasumäärästä, jonka shipper aikoo syöttää tai ottaa kaasujärjestelmästä tietyssä fyysisessä tai virtuaalisessa pisteessä.

Ottopiste on fyysinen piste, jossa maakaasun siirtäminen Suomen maakaasujärjestelmässä päättyy ja jossa järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija kapasiteettisopimuksen mukaisesti luovuttaa maakaasun shipperille.

Ottovyöhyke on virtuaalinen piste, johon shipperien on varattava järjestelmävastaavalta siirtoverkonhaltijalta kapasiteettituotteita kaasun siirtämiseksi virtuaalisesta kauppapaikasta Suomen maakaasujärjestelmään liittyneille loppukäyttäjille.”

Poikkeustilanne tarkoittaa tilannetta, jossa järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija perustellusta syystä voi käyttää näissä Kaasunsiirron säännöissä määriteltyjä poikkeus- tai hätätilamenettelyjä. Tällainen perusteltu syy voi olla esimerkiksi lyhytkestoinen häiriö tietojärjestelmien toiminnassa johtaen kapasiteetinvarauspyyntöjen pidennettyyn käsittelyaikaan, havaittu suurehko mittausrvirhe, jonka vuoksi suoritetaan poikkeuskorjaus tai hätätila.

Portaali on järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan internet-pohjainen käyttöliittymä järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan sähköisille palveluille, jotka edellyttävät käyttäjältä kirjautumista ja pääsyoikeussopimuksen solmimista järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kanssa.

Puitesopimukset tarkoittavat shipperin, traderin, siirtoverkon loppukäyttäjän, biokaasun verkkoonsyöttäjän ja vähittäismyyjän puitesopimuksia, jotka em. osapuolet solmivat järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kanssa ja jossa osapuolet sitoutuvat noudattamaan näitä koskevia markkinasääntöjä ja muita järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ko. markkinaosapuolta koskevia ehtoja.

Päivittäin luettava käyttöpaikka on käyttöpaikka, jonka kulutus selvitetään osapuolten välillä päivittäin luettavan mitatun kulutuksen sääntöjen perusteella.

Rajapiste tarkoittaa maakaasuverkon fyysistä pistettä, jossa maakaasu siirtyy siirtoverkosta jakeluverkkoon tai jakeluverkosta toiseen jakeluverkkoon. Biokaasun virtuaalisen syöttöpisteen sekä Hamina LNG syöttöpisteen yhteydessä rajapisteellä tarkoitetaan myös siirtoverkon ja jakeluverkon välistä pistettä, jossa maakaasu siirtyy kaupallisesti jakeluverkosta siirtoverkkoon.

Renominaatio on ilmoitus, jolla shipper voi muuttaa aiemmin voimassa olleita hyväksytyjä nominaatioitaan koko kaasutoimituspäiväksi tai kaasutoimituspäivän jäljellä oleviksi tunneiksi.

Renominaatiokierros tarkoittaa siirtoverkonhaltijan suorittamaa menettelyä, jossa järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija käsittelee shipperin renominaatiot ja lähettää shipperille menettelyn tuloksena hyväksytyt nominaatiot.

Shipper on elinkeinonharjoittaja, joka on rekisteröitynyt markkinaosapuolirekisteriin ja jolle verkonhaltija siirtää kaasumääriä siirto- ja jakeluverkoissa. Shipper vastaa valtioneuvoston asetuksen 1008/2019 määritelmää tukkumarkkinaosapuolesta, joka hankkii tai toimittaa maakaasua tukkumarkkinoilla ja varaa siirtoverkon siirtokapasiteettia.

Siirtoverkon loppukäyttäjä on elinkeinonharjoittaja, joka kuluttaa ja toimittaa maakaasua siirtoverkkoon liitetyissä käyttöpaikoissa. Siirtoverkon loppukäyttäjä voi myös toimia shipperinä, traderina, biokaasun verkkoonsyöttäjänä, vähittäismyyjänä ja/tai jakeluverkon loppukäyttäjänä.

Suojattu asiakas tarkoittaa kotitalousasiakasta, joka on liitetty kaasunjakeluverkkoon. Kotitalousasiakkaalla tarkoitetaan asiakasta, joka ostaa maakaasua oman kotitaloutensa käyttöön.

Suojattu käyttöpaikka tarkoittaa käyttöpaikkaa, joka kuuluu suojatulle asiakkaalle.

Suomen maakaasujärjestelmän muodostavat maakaasun siirtoverkko ja siihen liitetyt jakeluverkot. Maakaasujärjestelmään kuuluvat myös kaikki näihin verkkoihin liitetyt nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistot, uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan kaasun tuotantolaitokset ja kaasuvälyt sekä kaasun käyttöpaikat.

Syöttöpiste on fyysinen piste, jossa shipper syöttää maakaasua siirtoverkkoon vierekkäisestä maakaasujärjestelmästä tai nesteytettyä maakaasua tai biokaasua siirto- tai jakeluverkkoon ja josta siirto Suomen maakaasujärjestelmässä alkaa.

Tasehallinnan neutralointimaksu tarkoittaa maksua, jonka suuruus on niiden määrien erotus, jotka on maksettu tai maksettava siirtoverkonhaltijalle sen suorittamista tasehallintatoiminnoista ja jotka siirtoverkonhaltija on maksanut tai sen on maksettava näistä toiminnoistaan ja jotka on maksettava asianomaisille tasevastaaville tai kannettava näiltä.

Tasepoikkeamamaksu tarkoittaa rahamäärää, jonka tasevastaava maksaa tai saa päiväkohtaisesta tasepoikkeamamäärästään.

Taseryhmä tarkoittaa ryhmää, joka koostuu shippereistä ja/tai tradereista, jotka on yhdistetty samaan tasehallintasalkkuun syöttöjen ja ottojen yhteen laskemista ja maakaasukaupankäynnin selvittämistä varten.

Tasevastaavalla tarkoitetaan taseryhmää ylläpitävää tukkumarkkinaosapuolta, jonka tasehallintasalkun epätasapainon järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tasapainottaa. Tasevastaava vastaa taseryhmän taseesta suhteessa järjestelmävastaavaan siirtoverkonhaltijaan ja siten yksin ko. taseryhmästä kaikista tasevastuuseen kuuluvista oikeuksista ja velvollisuuksista.

Terminaalin käyttäjä on osapuoli, joka on varannut kapasiteettia Inkoo LNG:n terminaalista tai Hamina LNG:n terminaalista.

Toimitussuhde tarkoittaa maakaasun toimitusta, jossa siirtokapasiteettia varaava tukkumarkkinaosapuoli toimittaa asiakkaalleen kaiken tämän tarvitseman maakaasun, maakaasun toimitusta, jossa siirtokapasiteettia varaava tukkumarkkinaosapuoli tasapainottaa asiakkaansa maakaasun hankinnan ja käytön erotuksen toimittamalla puuttuvan maakaasumäärän tai vastaanottamalla ylijäämän kunkin taseselvitysjakson aikana, sekä uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan kaasun tai maakaasumarkkinalain (587/2017 muutoksineen) 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun muun kaasun toimitusta maakaasujärjestelmään siirtokapasiteettia varaavalle tukkumarkkinaosapuolelle.

Toimitusvelvollinen vähittäismyyjä on maakaasumarkkinalain (587/2017 muutoksineen) 44 pykälässä tarkoitettu vähittäismyyjä. Jos jakeluverkonhaltijan toiminta-alueella ei ole vähittäismyyjiä, jolla on huomattava markkinavoima,

toimitusvelvollisuus on sillä vähittäismyyjällä, jonka toimitetun maakaasun määrällä mitattu markkinaosuus toimitusvelvollisuuden piirissä olevien loppukäyttäjien hankkimasta maakaasusta on kyseisellä toiminta-alueella suurin.

Toimivaltainen viranomainen on Suomessa työ- ja elinkeinoministeriö nimittämänä Huoltovarmuuskeskus Toimitusvarmuusasetukseen 2017/1938/EY liittyvissä tehtävissä.

Toinen korjaus on korjaus, joka tehdään joka huhtikuussa edeltävän kalenterivuoden kaikille 12 toimituskuukaudelle ja joka perustuu ensimmäisen korjauksen jälkeen toimitettuihin viimeisimpiin korjattuihin mittaustietoihin.

Trader vastaa valtioneuvoston asetuksen 1008/2019 määritelmää tukkumarkkinaosapuolesta, joka hankkii tai toimittaa maakaasua tukkumarkkinoilla, mutta ei solmi kapasiteettisopimuksia siirtoverkonhaltijan kanssa eikä käy jälkimarkkinakauppaa siirtokapasiteetista. Shipperinä toimivalla osapuolella on automaattisesti oikeus toimia samalla traderina. Siirtoverkon loppukäyttäjänä, vähittäismyyjänä tai jakeluverkon loppukäyttäjänä toimiva osapuoli voi toimia myös traderina, jos täyttää traderina toimimisen vaatimukset (ks. kohta 3.1).

Tukkumarkkinaosapuolella tarkoitetaan markkinaosapuolta, joka hankkii tai toimittaa maakaasua tukkumarkkinoilla ja varaa siirtoverkon siirtokapasiteettia, sekä markkinaosapuolta, joka hankkii tai toimittaa maakaasua tukkumarkkinoilla, mutta ei solmi kapasiteettisopimuksia siirtoverkonhaltijan kanssa eikä käy jälkimarkkinakauppaa siirtokapasiteetista.

Täsmäytys on menettely, jossa kaasumääriä verrataan toisiinsa ja yhdenmukaisestetaan shippereille jaettavat määrät molemmiin puoliin tiettyä yhteenliitännäistä, jonka tuloksena kaasumäärät hyväksytään shippereille.

UMM (Urgent Market Message)-alusta tarkoittaa alustaa, jota järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija käyttää kiireellisten markkinaviestien julkaisuun.

Validoidut mittaustiedot ovat kulutustietoja, joiden oikeellisuus on varmistettu verkonhaltijan toimesta määränjakoa varten.

Varausmenettely on menettely, jossa kapasiteettivarauspyynnöt lähetetään järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle ja jossa kapasiteettisopimukset solmitaan portaalissa.

Vastapuoli voi olla asiayhteydestä riippuen joko 1) vierekkäisen järjestelmän shipper, joka luovuttaa shipperille tai hankkii shipperiltä maakaasua yhteenliitännäispisteessä, 2) toinen shipper tai trader, joka on shipperin tai traderin kaupankäynnin vastapuoli virtuaalisessa kauppapaikassa tai 3) terminaalin käyttäjä, joka luovuttaa shipperille kaasutettua maakaasua Hamina LNG:n tai Inkoo LNG:n syöttöpisteessä.

Valvontaviranomainen on Suomen maakaasumarkkinoilla Energiavirasto (Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta 2013/590, Laki Energiavirastosta 2013/870 ja Maakaasumarkkinalaki 587/2017).

Virtuaalinen kauppapaikka on järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ylläpitämä kauppapaikka, jossa kaasun omistajanvaihto shipperien ja/tai traderien välillä voidaan toteuttaa.

Vähittäismyyjä on elinkeinonharjoittaja, joka toimittaa maakaasua jakeluverkonhaltijan jakeluverkon kautta välittömästi loppukäyttäjille.

Yhteysosapuoli on kapasiteetin varaamiseen liittyen kuka tahansa shipperin valtuuttama osapuoli solmimaan kapasiteettisopimuksia ja kapasiteettioikeuksien siirtoja shipperin puolesta. Kaupankäynti-ilmoituksiin liittyen

yhteysosapuoli on shipperin tai traderin valtuuttama henkilö tai palveluntarjoaja, jolle shipper tai trader on antanut oikeudet tehdä kaupankäynti-ilmoituksia tämän puolesta.

2.2 Yksikön ja monikon käyttö

Ellei asiayhteydessä ole muuta mainittu, Kaasunsiirron säännöissä määritellyillä termeillä on kohdassa 2.1 määritelty merkitys sekä yksikkö- että monikkomuodoissa.

2.3 Viittaukset sääntökohtiin

Kaikki viittaukset sääntökohtiin, ellei muuta ole mainittu, ovat viitteitä kohtiin Kaasunsiirron säännöissä.

3 Markkinaosapuolena toimimisen ehdot

3.1 Vaatimukset

Suomen maakaasujärjestelmässä toimiakseen shipperien, traderien, vähittäismyyjien, siirtoverkon loppukäyttäjien ja biokaasun verkkoonsyöttäjien on täytettävä seuraavat ehdot:

	Puitesopimuksen solminen	Luottokelpoisuuden hyväksyntä	Rekisteröinti markkinaosapuolirekisteriin	Tiedonvaihtotesti hyväksytysti suoritettu, jos haluaa käyttää sähköisiä sanomaviestejä	Ilmoittautuminen tasevastaavaksi järjestelmästä siirtoverkonhaltijalle	Tasevastaavan hyväksymä ilmoitus taseryhmän jäsenyydestä
Tasevastaava shipper	x	x	x	x	x	
Tasevastaava trader	x	x	x	x	x	
Shipper	x	x	x	x		x
Trader	x		x	x		x
Biokaasun verkkoonsyöttäjä	x		x			
Vähittäismyyjä	x		x			
Siirtoverkon loppukäyttäjä	x		x			

4 Markkinaosapuolirekisteri

4.1 Rekisteröitymisvelvollisuus

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija hallinnoi ja ylläpitää markkinaosapuolirekisteriä. Kaikkien markkinaosapuolien on rekisteröidyttävä markkinaosapuolirekisteriin toimiakseen Suomen kaasumarkkinoilla. Siirtoverkonhaltijaa lukuun ottamatta sama osapuoli voi rekisteröityä markkinaosapuoleksi myös useampaan markkinarooliin.

Uuden osapuolen, joka pyytää markkinaosapuoleksi rekisteröitymistä, on lähetettävä perustietonsa järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle tämän verkkosivulla saatavilla olevaa lomaketta käyttäen. Kun shipper, trader, biokaasun verkkoonsyöttäjä, vähittäismyyjä tai siirtoverkon loppukäyttäjä lähettää perustietonsa markkinaosapuolirekisteriin ensimmäistä kertaa, tiedot on lähetettävä viimeistään 13 arkipäivää ennen ensimmäistä kaasutoimituspäivää, jona perustiedot astuvat voimaan.

Sen jälkeen, kun osapuoli on rekisteröinyt tietonsa markkinaosapuolirekisteriin ensimmäistä kertaa, lähettänyt järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle voimassa olevan kaupparekisteriotteensa (tai vastaava ulkomainen asiakirja, jos yritys on rekisteröity muualle kuin Suomeen), viimeisimmän tilinpäätöksensä (jos olemassa) ja solminut järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kanssa osapuolia koskevan puitesopimuksen, tiedot markkinaosapuolirekisteriin voi päivittää järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan portaalissa [Gasgrid Portal, gasgridportal.fi]. Vain, jos portaali ei ole käytettävissä, yhteydenotot on lähetettävä sähköpostitse järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ilmoittamaan sähköpostiosoitteeseen customerservice@gasgrid.fi.

4.2 Markkinaosapuolen perustiedot

Markkinaosapuolirekisteri sisältää perustiedot jokaisesta markkinaosapuolesta. Perustiedot järjestelmävastaavasta siirtoverkonhaltijasta ja jakeluverkonhaltijoista ovat saatavilla kaikille markkinaosapuolille. Muista markkinaosapuolista julkaistaan muille markkinaosapuolille ainoastaan yritystiedot.

Markkinaosapuolen perustiedot ovat:

- EIC-osapuolitunnus (pakollinen shipperille ja traderille, vapaaehtoinen muille markkinaroolleille), GLN-osapuolitunnus (jakeluverkonhaltija, vähittäismyyjä) tai järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan määrittelemä muu osapuolitunnus (siirtoverkon loppukäyttäjä, biokaasun verkkoonsyöttäjä)
- yritystiedot (yrityksen nimi, osoite, y-tunnus, puhelinnumero, sähköpostiosoite, www-sivut)
- yhteystiedot markkinaosapuolen sopimusasioista vastaavalle yhteysosapuolelle
- yhteystiedot markkinaosapuolen nominaatioista vastaavalle yhteysosapuolelle (jos osapuoli hakeutuu shipperiksi)
- yhteystiedot markkinaosapuolen operatiivisesta ylläpidosta vastaavalle yhteysosapuolelle, joka on tavoitettavissa 24/7 (esim. valvomo) (jos osapuoli hakeutuu shipperiksi)
- yhteystiedot markkinaosapuolen laskutusasioista vastaavalle yhteysosapuolelle

Kaikilla rekisteröidyillä markkinaosapuolilla on velvollisuus ylläpitää perustietonsa ajantasaisina. Päivitykset perustietoihin on tehtävä portaalissa viimeistään kolme kaasutoimituspäivää ennen kuin muutokset astuvat voimaan markkinaosapuolirekisterissä.

4.3 Vähittäismyyjän, biokaasun verkkoonsyöttäjän, siirtoverkon loppukäyttäjän ja jakeluverkonhaltijan toimitussuhteiden rekisteröinti

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ylläpitää tietoja vähittäismyyjien, biokaasun verkkoonsyöttäjien, siirtoverkon loppukäyttäjien ja jakeluverkonhaltijoiden toimitussuhteista shippereihin. Tiedot toimitussuhteista tarvitaan kaasumarkkinan taseselvitystä varten. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija rekisteröi tiedot markkinaosapuolen toimitussuhteista shippereihin tämän markkinaroolin perusteella seuraavasti:

- a) Vähittäismyyjän asiakassalkku, johon ko. vähittäismyyjän on ilmoitettava kaikki asiakassalkun toimitussuhteet shippereihin sekä liitettävä ne käyttöpaikat, joihin ko. vähittäismyyjällä on voimassa oleva myyntisopimus. Jokaisella vähittäismyyjällä on yksi asiakassalkku, joka kattaa vähittäismyyjälle kuuluvat käyttöpaikat kaikissa jakeluverkoissa.
- b) Toimitusvelvollisen vähittäismyyjän jakeluverkkokohtainen jäännöskulutuksen asiakassalkku, jolle toimitusvelvollisen vähittäismyyjän on ilmoitettava toimitussuhteestaan yhteen shipperiin. Jäännöskulutuksen asiakassalkkuun kuuluvat kaikki saman jakeluverkon ei-päivittäin luettavat käyttöpaikat ja jakeluverkon häviöt. Toimitusvelvollisella vähittäismyyjällä on yksi jäännöskulutuksen asiakassalkku jokaista ei-päivittäin luettavia käyttöpaikkoja sisältävää jakeluverkkoa kohden, jossa ko. vähittäismyyjä toimii toimitusvelvollisena vähittäismyyjänä. Jos jakeluverkossa on ainoastaan päivittäin luettavia käyttöpaikkoja, jäännöskulutuksen asiakassalkusta tässä jakeluverkossa vastaa jakeluverkonhaltija, jos tämä haluaa solmia toimitussuhteen suoraan shipperiin, tai jäännöskulutuksen asiakassalkusta vastaa ko. jakeluverkon toimitusvelvollinen vähittäismyyjä, jos jakeluverkonhaltija ostaa/myy häviökaasun toimitusvelvolliselta vähittäismyyjältä.
- c) Biokaasun verkkoonsyöttäjän syöttöpisteet, johon biokaasun verkkoonsyöttäjän on ilmoitettava kaikista toimitussuhteistaan shippereihin sekä liitettävä kaikki biokaasun syöttöpisteet, joissa biokaasun verkkoonsyöttäjä vastaa biokaasun verkkoonsyötöstä.
- d) Siirtoverkon loppukäyttäjän käyttöpaikka tai -paikat, joille siirtoverkon loppukäyttäjän on ilmoitettava toimitussuhteestaan shipperiin käyttöpaikkakohtaisesti.

4.3.1 Asiakassalkkujen, jäännöskulutuksen asiakassalkkujen, biokaasusalkkujen ja siirtoverkon loppukäyttäjien käyttöpaikkojen tilatiedot

Shipper voi toimittaa maakaasua vähittäismyyjän asiakassalkkuun, jäännöskulutuksen asiakassalkkuun, siirtoverkon käyttöpaikkoihin ja biokaasusalkusta ainoastaan silloin, kun ko. vähittäismyyjän asiakassalkun, jäännöskulutuksen asiakassalkun, siirtoverkon käyttöpaikan tai biokaasusalkun tilatieto markkinaosapuolirekisterissä on 'aktiivinen'.

Vähittäismyyjän asiakassalkulla voi olla jokin seuraavista tilatiedoista markkinaosapuolirekisterissä:

- a) varattu – kun vähittäismyyjä on solminut vähittäismyyjän puitesopimuksen, asiakassalkku rekisteröidään markkinaosapuolirekisteriin ja liitetään vähittäismyyjään edellyttäen, että asiakassalkkuun ei ole liitetty käyttöpaikkoja tai tietoja toimitussuhteista shippereihin;
- b) hyväksytty – kun asiakassalkku täyttää seuraavat vaatimukset: tiedot toimitussuhteesta vähintään yhteen shipperiin on rekisteröity; tai
- c) aktiivinen – kun vähittäismyyjä on em. vaiheiden lisäksi ilmoittanut uudesta myyntisopimuksesta ja rekisteröity käyttöpaikkarekisterissä vähintään yhden käyttöpaikan vähittäismyyjäksi, jolloin asiakassalkusta tulee aktiivinen.

Toimitusvelvollisen vähittäismyyjän jäännöskulutuksen asiakassalkulla voi olla jokin seuraavista tilatiedoista markkinaosapuolirekisterissä:

- a) varattu – järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ylläpitää tietoja kunkin jakeluverkon toimitusvelvollisesta vähittäismyyjästä. Kun jakeluverkon toimitusvelvollinen vähittäismyyjä on solminut vähittäismyyjän puitesopimuksen, markkinaosapuolirekisteriin rekisteröidään ko. toimitusvelvolliselle vähittäismyyjälle jakeluverkon jäännöskulutuksen asiakassalkku;

- b) hyväksytty – kun jäännöskulutuksen asiakassalkku täyttää seuraavat vaatimukset: tiedot toimitussuhteesta shipperiin on rekisteröity; tai
- c) aktiivinen – kun toimitusvelvollinen vähittäismyyjä on em. vaiheiden lisäksi tiedottanut järjestelmävastaavaa siirtoverkonhaltijaa päivämäärästä, jolloin jäännöskulutuksen asiakassalkusta tulee aktiivinen (ensimmäinen kaasutoimituspäivä, jolloin käyttöpaikoille toimitetaan kaasua). Toimitusvelvollisen vähittäismyyjän jäännöskulutuksen asiakassalkkuun kuuluvat automaattisesti ko. jakeluverkon ei-päivittäin luettavat käyttöpaikat ja jakeluverkon häviöt.

Jakeluverkonhaltijan jäännöskulutuksen asiakassalkulla voi olla jokin seuraavista tilatiedoista markkinaosapuolirekisterissä:

- a) varattu – jos jakeluverkossa on ainoastaan päivittäin luettavia käyttöpaikkoja, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija rekisteröi ko. jakeluverkonhaltijan pyynnöstä markkinaosapuolirekisteriin ko. jakeluverkonhaltijalle jäännöskulutuksen asiakassalkun;
- b) hyväksytty – kun jäännöskulutuksen asiakassalkku täyttää seuraavat vaatimukset: tiedot toimitussuhteesta shipperiin on rekisteröity; tai
- c) aktiivinen – kun jakeluverkonhaltija on em. vaiheiden lisäksi tiedottanut järjestelmävastaavaa siirtoverkonhaltijaa päivämäärästä, jolloin jäännöskulutuksen asiakassalkusta tulee aktiivinen (ensimmäinen kaasutoimituspäivä, jolloin jakeluverkkoon toimitetaan kaasua siitä lähtien, kun jakeluverkonhaltija ottaa vastuulleen ko. jakeluverkon jäännöskulutuksen asiakassalkun). Jakeluverkonhaltijan jäännöskulutuksen asiakassalkkuun kuuluvat ko. jakeluverkon häviöt.

Siirtoverkon loppukäyttäjän käyttöpaikalla voi olla jokin seuraavista tilatiedoista markkinaosapuolirekisterissä:

- a) varattu – kun siirtoverkon loppukäyttäjä on solminut käyttöpaikkaansa liittymissopimuksen;
- b) hyväksytty – kun tieto toimitussuhteesta on rekisteröity siirtoverkon loppukäyttäjän käyttöpaikan ja shipperin välillä; tai
- c) aktiivinen – kun siirtoverkon loppukäyttäjä on ilmoittanut järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle, että siirtoverkon loppukäyttäjän käyttöpaikasta tulee aktiivinen (ensimmäinen kaasutoimituspäivä, jolloin käyttöpaikalle toimitetaan kaasua).

Biokaasun verkkoonsyöttäjällä voi olla yksi biokaasusalkku, joka sisältää biokaasun verkkoonsyöttäjän siirto- ja jakeluverkkoihin liitetyt biokaasun syöttöpisteet. Biokaasun verkkoonsyöttäjän biokaasusalkulla voi olla jokin seuraavista tilatiedoista markkinaosapuolirekisterissä:

- a) varattu - kun biokaasusalkku on luotu markkinaosapuolirekisteriin sen jälkeen, kun biokaasun verkkoonsyöttäjä on solminut puitesopimuksen järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kanssa ja biokaasusalkkuun ei ole vielä rekisteröitynä toimitussuhteita ja biokaasun syöttöpisteitä;
- b) hyväksytty - kun tieto markkinaosapuolten välisestä toimitussuhteesta on rekisteröity biokaasun verkkoonsyöttäjän ja shipperin välillä; tai
- c) aktiivinen - kun biokaasun verkkoonsyöttäjä on ilmoittanut verkonhaltijalleen ja järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle (jos tämä ei ole verkonhaltija) päivämäärän, josta alkaen biokaasusalkku on aktiivinen, ja biokaasusalkkuun on liitetty vähintään yksi biokaasun syöttöpiste.

4.4 Ilmoitus markkinaosapuolten välisistä toimitussuhteista

4.4.1 Yleistä

Markkinaosapuolten välisiä toimitussuhteita voi perustaa seuraavasti:

- i. Shipper ja vähittäismyyjän asiakassalkku,
- ii. Shipper ja toimitusvelvollisen vähittäismyyjän jäännöskulutuksen asiakassalkku,

- iii. Shipper ja jakeluverkonhaltijan jäännöskulutuksen asiakassalkku,
- iv. Shipper ja siirtoverkon loppukäyttäjän käyttöpaikka
- v. Shipper ja biokaasun verkkoonsyöttäjän biokaasusalkku ja
- vi. Shipper ja terminaalin käyttäjä

Yhteen käyttöpaikkaan voi toimittaa kaasua vain yksi shipper. Shipper voi toimia shipperinä vähittäismyyjän asiakassalkkuun, jäännöskulutuksen asiakassalkkuun, siirtoverkon loppukäyttäjän käyttöpaikkaan, syöttö- tai ottopisteeseen tai biokaasun verkkoonsyöttäjän biokaasusalkulle vasta sitten, kun tiedot toimitussuhteesta on rekisteröity markkinaosapuolirekisteriin. Toimitussuhteen perustamisen ehtona on, että järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija on vastaanottanut ilmoituksen toimitussuhteesta sekä shipperiltä että toimitussuhteen toiselta osapuolelta (vähittäismyyjä, toimitusvelvollinen vähittäismyyjä, jakeluverkonhaltija, siirtoverkon loppukäyttäjä, terminaalin käyttäjä tai biokaasun verkkoonsyöttäjä). Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tallentaa vastaanottamansa ja hyväksymänsä tiedot toimitussuhteista siihen taseryhmään, jossa shipper on tasevastaavana tai taseryhmän jäsenenä.

Vähittäismyyjä, toimitusvelvollinen vähittäismyyjä, jakeluverkonhaltija, siirtoverkon loppukäyttäjä, terminaalin käyttäjä ja biokaasun verkkoonsyöttäjä voivat toimia myös shippereinä itselleen, jos täyttävät shipperinä toimimisen vaatimukset (ks. kohta 3.1). Myös sellaisista toimitussuhteista, jossa osapuoli toimii shipperinä itselleen, on ilmoitettava järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle.

Vähittäismyyjän on ilmoitettava uuden myyntisopimuksen yhteydessä järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle käyttöpaikan shipper, joka vastaa kaasun toimittamisesta vähittäismyyjän asiakassalkussa kyseiseen jakeluverkon käyttöpaikkaan. Vähittäismyyjä voi ilmoittaa käyttöpaikan shipperiksi ainoastaan sellaisen shipperin, jolla on markkinaosapuolirekisterissä rekisteröitynä toimitussuhde ko. vähittäismyyjän asiakassalkkuun. Jos vähittäismyyjä haluaa vaihtaa asiakassalkkuunsa kuuluvan käyttöpaikan shipperiä, tämä voi päivittää käyttöpaikan shippertiedot järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan portaalisissa viimeistään kolme kaasutoimituspäivää ennen ensimmäistä kaasutoimituspäivää, jona käyttöpaikan uudet shippertiedot tulevat voimaan.

Toimitusvelvollisen vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan jäännöskulutuksen asiakassalkulle voi olla vain yksi shipper, joka määräytyy ilmoitetun toimitussuhteen perusteella. Toimitusvelvollinen vähittäismyyjä tai jakeluverkonhaltija voi myös toimia jäännöskulutuksen asiakassalkun shipperinä itselleen, jos täyttää shipperinä toimimisen vaatimukset ja on rekisteröitynyt shipperiksi (ks. kohta 3.1).

Biokaasun verkkoonsyöttäjän biokaasusalkun syöttöpisteille voi kullekin olla yksi shipper. Samassa biokaasusalkussa voi siten olla enintään niin monta shipperiä kuin on syöttöpisteitä. Biokaasun verkkoonsyöttäjän on ilmoitettava järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle portaalin kautta, mitkä biokaasusalkkuun kuuluvista syöttöpisteistä kuuluvat millekin shipperille vähintään kolme kaasutoimituspäivää ennen ensimmäistä kaasutoimituspäivää, jona biokaasun syöttöpisteen shippertiedot tulevat voimaan.

4.4.2 Uudet toimitussuhteet

Shipperin uuden toimitusosapuolen on ilmoitettava tiedot uudesta toimitussuhteesta järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan portaalisissa. Shipperin on annettava hyväksymisilmoitus toimitussuhteelle portaalisissa. Ilmoitukset on tehtävä vähintään kolme kaasutoimituspäivää ennen ensimmäistä kaasutoimituspäivää, jolloin toimitussuhteen on oltava voimassa. Jos järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija on vastaanottanut ilmoitukset edellä mainittuun määräaikaan mennessä, tiedot toimitussuhteesta rekisteröidään markkinaosapuolirekisteriin. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa osapuolille uuden toimitussuhteen rekisteröinnistä.

Jos järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija hylkää uuden toimitussuhteen perustamisen tilanteessa, jossa vähittäismyyjä, toimitusvelvollinen vähittäismyyjä, jakeluverkonhaltija, siirtoverkon loppukäyttäjä tai biokaasun verkkoonsyöttäjä luo uuden toimitussuhteen yhtä aikaa edeltävän toimitussuhteen päättymisen kanssa (vähittäismyyjän, toimitusvelvollisen vähittäismyyjän, jakeluverkonhaltijan, siirtoverkon loppukäyttäjän tai biokaasun verkkoonsyöttäjän itsensä päättyväksi ilmoittamana) ja kyseessä on ainoa toimitussuhde ko. salkkuun tai käyttöpaikkaan, järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on jätettävä edeltävän toimitussuhteen päättymisen huomiotta ja edeltävä toimitussuhde jää voimaan.

4.4.3 Toimitussuhteen päättyminen

Shipperin tai tähän toimitussuhteessa olevan osapuolen on annettava ilmoitus olemassa olevan toimitussuhteen päättymisestä viimeistään kolme kaasutoimituspäivää ennen ensimmäistä kaasutoimituspäivää, jona toimitussuhde ei ole enää voimassa. Ilmoitus tehdään järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan portaalissa.

Osapuolen, joka ilmoittaa järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle toimitussuhteen päättymisestä edellä esitettyyn määräaikaan mennessä, järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on rekisteröitävä toimitussuhteen päättymisen viimeistään klo 16.00 UTC (talviaikaan) tai klo 15.00 UTC (kesäaikaan) sitä kaasutoimituspäivää edeltävänä kaasutoimituspäivänä, jona toimitussuhde päättyy. Toimitussuhteen päättymisen astuu kuitenkin voimaan vasta kaasutoimituspäivän alussa. Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava toimitussuhteen päättymisestä ko. osapuolen päättyvän toimitussuhteen toiselle osapuolelle.

Jos päättyvä toimitussuhde on ollut ainoa ko. vähittäismyyjän asiakassalkkuun tai toimitusvelvollisen vähittäismyyjän jäännöskulutuksen asiakassalkkuun, eikä järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ole saanut ilmoitusta, että uusi shipper alkaa siirtää kaasua vähittäismyyjän asiakassalkkuun tai toimitusvelvollisen vähittäismyyjän jäännöskulutuksen asiakassalkkuun siitä päivämäärästä, jona olemassa oleva shipper lopettaa toimittamasta kaasua asiakassalkkuun tai jäännöskulutuksen asiakassalkkuun, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija antaa vähittäismyyjälle tai toimitusvelvolliselle vähittäismyyjälle kahden kaasutoimituspäivän määräajan uuden toimitussuhteen asianmukaiseksi rekisteröimiseksi vähittäismyyjän asiakassalkkuun tai jäännöskulutuksen asiakassalkkuun. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija vastaa kaasun siirtämisestä vähittäismyyjän asiakassalkuille ja toimitusvelvollisen vähittäismyyjän jäännöskulutuksen asiakassalkuille, jos näille ei ole rekisteröitynä toimitussuhdetta shipperiin, siihen asti kunnes edellä mainittu kahden kaasutoimituspäivän määräaika umpeutuu.

Jos päättyvä toimitussuhde on ollut ainoa ko. jakeluverkonhaltijan jäännöskulutuksen asiakassalkkuun, eikä järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ole saanut jakeluverkonhaltijalta ilmoitusta, että uusi shipper alkaa siirtää kaasua jakeluverkonhaltijan jäännöskulutuksen asiakassalkkuun tai että jäännöskulutuksen asiakassalkku siirtyy toimitusvelvollisen vähittäismyyjän vastuulle siitä päivämäärästä, jona olemassa oleva shipper lopettaa toimittamasta kaasua tähän asiakassalkkuun, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija antaa jakeluverkonhaltijalle kahden kaasutoimituspäivän määräajan uuden toimitussuhteen tai vastuunsiirron asianmukaiseksi rekisteröimiseksi jäännöskulutuksen asiakassalkkuun. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija vastaa kaasun siirtämisestä jakeluverkonhaltijan jäännöskulutuksen asiakassalkulle, jos tälle ei ole rekisteröitynä toimitussuhdetta shipperiin.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija veloittaa vähittäismyyjältä tai jakeluverkonhaltijalta mukautetun neutraalin kaasun ja kapasiteetin ylitysmaksun hinnoilla sellaisen kaasun, joka on toimitettu vähittäismyyjän käyttöpaikkoihin tai jakeluverkonhaltijan jäännöskulutuksen asiakassalkkuun, joilla ei ole rekisteröitynä shipperiä.

Jos vähittäismyyjän asiakassalkulle tai toimitusvelvollisen vähittäismyyjän jäännöskulutuksen asiakassalkulle ei ole ilmoitettu toimitussuhteesta uuteen shipperiin edellä mainittuun määräaikaan mennessä, järjestelmävastaava

siirtoverkonhaltija ilmoittaa ko. vähittäismyyjän jakeluverkonhaltijoille, että nykyinen vähittäismyyjä ei enää täytä vähittäismyyjiltä vaadittavia ehtoja ja ilmoittaa päivämäärän, jona nykyinen vähittäismyyjä lopettaa toimittamisen ko. käyttöpaikkoihin.

Jos toimitussuhde shipperin ja siirtoverkon loppukäyttäjän käyttöpaikan välillä päättyy ilman uuden toimitussuhteen perustamista ko. loppukäyttäjän käyttöpaikkaan, siirtoverkon loppukäyttäjän käyttöpaikan toimitus siirtoverkosta katkaistaan. Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on tällöin otettava yhteyttä ko. siirtoverkon loppukäyttäjään ja ilmoitettava tälle toimituksen katkaisusta. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija vastaa kaasun siirtämisestä siirtoverkon loppukäyttäjälle, jos tälle ei ole rekisteröitynä toimitussuhdetta shipperiin, siihen saakka, kunnes toimitus siirtoverkosta katkaistaan. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija veloittaa siirtoverkon loppukäyttäjältä mukautetun neutraalin kaasun ja kapasiteetin ylitysmaksun hinnoilla sellaisen kaasun, joka on toimitettu siirtoverkon loppukäyttäjän käyttöpaikkoihin, joilla ei ole rekisteröitynä shipperiä.

Jos päättyvä toimitussuhde on ollut ainoa ko. biokaasusalkkuun ja järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei ole vastaanottanut ilmoitusta siitä, että uusi shipper aloittaa toimituksen biokaasun verkkoonsyöttäjän biokaasusalkusta siitä kaasutoimituspäivästä, jona olemassa oleva shipper lopettaa toimittamasta kaasua biokaasusalkusta, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija antaa biokaasun verkkoonsyöttäjälle kaksi kaasutoimituspäivää aikaa uuden toimitussuhteen asianmukaiseksi rekisteröimiseksi biokaasun verkkoonsyöttäjän biokaasusalkkuun. Tämän jälkeen järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija keskeyttää biokaasun vastaanoton siirtoverkkoon ja tiedottaa biokaasun verkkoonsyöttäjää toimituksen katkaisusta. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei hyvitä biokaasun verkkoonsyöttäjää sellaisesta vastaanottamastaan kaasusta, jolla ei ole ollut voimassa olevaa shipperiä. Jos biokaasusalkussa on biokaasun syöttöpisteitä, jotka on liitetty jakeluverkkoon, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija pyytää jakeluverkonhaltijaa katkaisemaan biokaasun syötön jakeluverkkoon ja jakeluverkonhaltija tiedottaa biokaasun verkkoonsyöttäjää toimituksen katkaisusta.

5 Kapasiteetin jakamisperusteet

5.1 Yleistä

Kapasiteetti jaetaan shippereille varausjärjestyksessä Hamina LNG:n syöttöpisteessä, Inkoo LNG:n syöttöpisteessä, biokaasun virtuaalisessa syöttöpisteessä, Imatran syöttöpisteessä ja ottovyöhykkeellä. Balticconnectorin syöttö- ja ottopisteissä kapasiteetti jaetaan implisiittisesti.

5.2 Varausjärjestysmenettely

Shipperillä on oltava rekisteröitynä yksi tai useampi yhteysosapuoli järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan portaaliin voidakseen lähettää kapasiteettivarauspyyntöjä ja solmiakseen kapasiteettisopimuksia varausjärjestysmenettelyllä portaaliin.

Kapasiteetin varauspyynnöt käsitellään varausjärjestysmenettelyssä heti, kun järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija on pyynnöt vastaanottanut pyyntöjen vastaanottoaikaleiman mukaisessa järjestyksessä (aiemmin vastaanotettu käsitellään ensin). Varausjärjestysmenettelyllä saapuneet kapasiteettivarauspynnot ovat ensisijaisia verrattuna manuaalisella varausmenettelyllä tehtyihin varauspyyntöihin, jotka on voitu vastaanottaa aiemmin, mutta järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei ole niitä vielä käsitellyt.

Manuaalisessa menettelyssä kirjeitse saapuneet kapasiteetin varauspyynnöt käsitellään sähköpostitse vastaanotettujen kapasiteettivarauspyyntöjen ja varausjärjestysmenettelyssä hyväksytyjen kapasiteettivarauspyyntöjen jälkeen.

5.2.1 Kapasiteettijaksot

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tarjoaa kapasiteettia seuraavina jaksoina:

Imatran syöttöpiste:

- yksi vuosi (12 peräkkäistä kaasukuukautta) alkaen 1. lokakuuta (vuosikapasiteetti),
- yksi neljännesvuosi (3 peräkkäistä kaasukuukautta) alkaen vuosineljännesjakson ensimmäisenä kaasutoimituspäivänä (neljännesvuosikapasiteetti) klo 5.00 UTC (talviaikaan) tai 4.00 UTC (kesäaikaan) 1. päivänä tammikuuta, 1. huhtikuuta, 1. heinäkuuta tai 1. lokakuuta,
- yksi kaasukuukausi tai kaksi peräkkäistä kaasukuukautta alkaen kalenterikuukauden ensimmäisestä kaasutoimituspäivästä (kalenterikuukausi voi vaihdella 28:sta 31:een päivään riippuen kalenterikuukauden kestosta).
- yksi kaasutoimituspäivä tai enintään kuusi peräkkäistä kaasutoimituspäivää (päiväkapasiteetti) ja
- yhdestä tunnista enintään kahteenkymmeneen neljään peräkkäiseen tuntiin yhden kaasutoimituspäivän aikana (päivänsisäinen kapasiteetti).

Hamina LNG:n syöttöpiste, Inkoo LNG:n syöttöpiste, biokaasun virtuaalinen syöttöpiste ja ottovyöhyke:

- yksi vuosi (12 peräkkäistä kaasukuukautta) alkaen kalenterikuukauden ensimmäisenä kaasutoimituspäivänä (vuosikapasiteetti),
- yksi neljännesvuosi (3 peräkkäistä kaasukuukautta) alkaen vuosineljännesjakson ensimmäisenä kaasutoimituspäivänä (neljännesvuosikapasiteetti) klo 5.00 UTC (talviaikaan) tai 4.00 UTC (kesäaikaan) 1. päivänä tammikuuta, 1. huhtikuuta, 1. heinäkuuta tai 1. lokakuuta,
- yksi kaasukuukausi tai kaksi peräkkäistä kaasukuukautta alkaen kalenterikuukauden ensimmäisestä kaasutoimituspäivästä (kalenterikuukausi voi vaihdella 28:sta 31:een päivään riippuen kalenterikuukauden kestosta)

- d) yksi kaasutoimituspäivä tai enintään kuusi peräkkäistä kaasutoimituspäivää (päiväkapasiteetti) ja
- e) yhdestä tunnista enintään kahteenkymmeneen neljään peräkkäiseen tuntiin yhden kaasutoimituspäivän aikana (päivänsisäinen kapasiteetti).

Shipperillä on oikeus varata kapasiteettia yhdeksi yhtenäiseksi jaksoksi kapasiteettivarausta kohden.

5.2.2 Kapasiteetin lajit

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tarjoaa Suomen maakaasujärjestelmässä vapaasti allokoitavissa olevia kapasiteettisopimuksia, jotka sallivat pääsyn virtuaaliseen kauppapaikkaan mistä tahansa syöttö- tai ottopisteestä rajoituksetta.

Keskeytyvää vapaasti allokoitavaa kapasiteettia tarjotaan vain, jos kiinteää kapasiteettia ei ole riittävästi tarjolla tai fyysistä kiinteää kapasiteettia ei ole tiettyyn syöttö- tai ottopisteeseen. Shippereille tarjotaan tällaisessa tilanteessa keskeytyvää kapasiteettia kiinteän kapasiteetin sijasta.

Jako kiinteään ja keskeytyvään kapasiteettiin riippuu saatavana olevan kapasiteetin määrästä. Tämä tarkoittaa, että kapasiteettivaraukset, joita ei voida täyttää kokonaan kiinteällä kapasiteetilla, voivat johtaa kapasiteettisopimukseen, joka sisältää:

- a) kiinteää kapasiteettia aikajaksoille, kun tätä on saatavilla ja
- b) keskeytyvään kapasiteettiin aikajaksoilla, jolloin kiinteää kapasiteettia ei ole saatavilla tai on saatavilla vähemmän kuin shipperin pyytämä kapasiteetti.

Keskeytyvä kapasiteetti kuvaa järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan odottamaa keskeytyvän kapasiteetin todennäköisyyttä olla käytettävissä tietyssä syöttö- ja/tai ottopisteessä (eli hinta heijastaa keskeytystodennäköisyyttä). Tiedot kiinteän ja keskeytyvän kapasiteetin odotetuista tai odottamattomista rajoituksista tietyissä syöttö- tai ottopisteissä kunakin ajanhetkenä ovat saatavilla järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan käyttämällä UMM viestien julkaisualustalla.

5.2.3 Kapasiteettivarauspyyntöjen lähettäminen

Kun shipperin yhteysosapuoli lähettää shipperin kapasiteettivarauspyyntönsä portaalin kautta, portaali laskee shipperille ei-sitovan tarjouksen kapasiteettivarausta varten. Tarjouksessa annetaan shipperille tiedoksi seuraavat:

- a) millaista kapasiteettia shipperille on tarjolla kapasiteettivarauspyyntönsä täyttämiseen,
- b) onko shipperin luottokelpoisuus riittävä tekemään kapasiteettivarausta pyydetylle kapasiteetille ja
- c) kapasiteettivaraukseen liittyvät maksut.

Jos pyydettyä kapasiteettia ei ole saatavilla kiinteänä kapasiteettina, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi tarjota mahdollisen jaon saatavilla olevaan kiinteään ja keskeytyvään kapasiteettiin. Shipper voi tämän jälkeen joko a) hylätä tarjouksen ja tehdä uuden kapasiteettivarauspyyntönsä tai b) hyväksyä tarjouksen. Shipperin hyväksymä tarjous katsotaan siten sitovaksi heti, kun shipperin yhteysosapuoli on hyväksynnän tehnyt.

5.2.4 Määräajat

Kapasiteettivarauspyyntöt on tehtävä seuraavien määräaikojen mukaisesti:

Hamina LNG:n syöttöpiste, Inkoo LNG:n syöttöpiste, Imatran syöttöpiste, ottovyöhyke ja biokaasun virtuaalinen syöttöpiste:

- a) vuosi-, neljännesvuosi- ja kuukausikapasiteetteja tai kapasiteetteja kuukausijakson kahdenkertana, jotka on vastaanotettu kapasiteettijakson alkamista edeltävänä kaasutoimituspäivänä klo 16.00 UTC (talviaikaan) tai klo 15.00 UTC (kesäaikaan) mennessä tai aikaisintaan kolme kuukautta ennen kapasiteettijakson alkamista;
- b) päiväkapasiteetteja enintään kuudelle (6) peräkkäiselle kaasutoimituspäivälle, jotka on vastaanotettu viimeistään kapasiteettijakson alkamista edeltävänä kaasutoimituspäivänä klo 16.00 UTC (talviaikaan) tai klo 15.00 UTC (kesäaikaan) mennessä tai aikaisintaan viisi kaasutoimituspäivää ennen kapasiteettijakson alkamista;
- c) päivänsisäisiä kapasiteetteja enintään peräkkäisille kahdellekymmenelleneljälle tunnille, jotka on lähetetty tai vastaanotettu aikaisintaan kapasiteettijakson alkamista edeltävänä kaasutoimituspäivänä klo 16.00 UTC (talviaikaan) tai 15.00 UTC (kesäaikaan) ja viimeistään klo 2.00 UTC (talviaikaan) tai 1.00 UTC (kesäaikaan) mennessä samana kaasutoimituspäivänä kuin kapasiteettijakso alkaa. Kapasiteettijakson alkamista edeltää kahden täyden tunnin ennakkovaroitus aika – esimerkiksi kapasiteettivarauspyyntö, joka on vastaanotettu klo 20.30 UTC (talviaikaan) kaasutoimituspäivänä voi olla voimassa ainoastaan kaasutoimituspäivän jäljellä olevien tuntien ajan klo 23.00 – 5.00 UTC (talviaikaan).

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on vastattava shipperin kapasiteettivarauspyyntöön yhden tunnin kuluessa kapasiteettivarauspyyntönsä vastaanottamisesta.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija varaa oikeuden poikkeustilanteissa pidentää kapasiteettivarauspyyntöjen käsittelyaikaa portaalissa sekä niiden kapasiteettivarauspyyntöjen käsittelyaikaa, joihin järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei ole vastannut varausjärjestysmenettelyn mukaisesti. Tässä tapauksessa järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tiedottaa shippereille tästä niin pian kuin mahdollista sähköpostitse shipperin ilmoittamien yhteysosapuolien sähköpostiosoitteisiin.

Jos shipper ei saa vastausta kapasiteettivarauspyyntöönsä viimeistään yhden tunnin kuluessa pyynnön lähettämisestä (ja järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei ole ilmoittanut kapasiteettivarauspyyntöjen pidennetystä käsittelyajasta poikkeustilanteeseen liittyen, ks. yllä), varausjärjestysmenettelyn ei katsota olevan voimassa ja shipperin on käytettävä vaihtoehtoisia menettelyä, joka on määritelty kohdassa 5.3. Jos shipper katsoo, ettei varausjärjestysmenettely ole voimassa, shipperin on tiedotettava tästä järjestelmävastaavaa siirtoverkonhaltijaa viipymättä.

5.2.5 Kapasiteettisopimuksen solmiminen

Jos järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija hyväksyy kapasiteettivarauspyyntönsä, lopullinen ja sitova kapasiteettisopimus on saatavilla portaalista.

Jos shipperillä on useita kapasiteettisopimuksia samaan syöttöpisteeseen, ottopisteeseen, biokaasun virtuaaliseen syöttöpisteeseen ja/tai ottovyöhykkeelle, shipper voi yhdistää näiden sopimusten kapasiteetit siltä osin kuin kapasiteettijaksot ovat päällekkäisiä.

5.3 Manuaalinen menettely

Manuaalista menettelyä on käytettävä vaihtoehtoisena kapasiteettivarausten menettelynä Hamina LNG:n syöttöpisteessä, Inkoo LNG:n syöttöpisteessä, Imatran syöttöpisteessä, ottovyöhykkeellä ja biokaasun virtuaalisessa syöttöpisteessä, jos varausjärjestysmenettely ei ole käytettävissä.

5.3.1 Kapasiteettivarauspyyntöjen lähettäminen

Manuaalisessa menettelyssä shippereiden on lähetettävä kapasiteettivarauspyyntö täyttämällä ja allekirjoittamalla järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kapasiteettivarauspyyntölomake ja lähettämällä

kapasiteettivarauspyyntölomake sähköpostitse järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ilmoittamaan sähköpostiosoitteeseen tai kirjeellä järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle ja ilmoitettava järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle lähettämistä puhelimitse. Kapasiteettivarauspyyntölomake löytyy Kaasumarkkinan menettelytapa- ja tiedonvaihto-ohjeesta, joka on löydettävissä järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan verkkosivuilta.

Kapasiteettivarauspyyntölomakkeeseen on täytettävä kaikki vaaditut kohdat ja shipperin yhteysosapuolen on allekirjoitettava lomake. Kaikki shipperin yhteysosapuolen tekemät kapasiteettivarauspyynnot ovat sitovia siitä ajanhetkestä lähtien, kun järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija on vastaanottanut varauspyynnot.

Kapasiteettivarauspyynnot käsitellään saapumisjärjestyksessä. Järjestelmävastaavalla siirtoverkonhaltijalla on oikeus käsitellä kirjeitse vastaanotetut kapasiteettivarauspyynnot samana arkipäivänä saapuneiden sähköpostitse vastaanotettujen kapasiteettivarauspyyntöjen jälkeen. Tämä on voimassa riippumatta siitä, onko kirjeenä lähetetty kapasiteettivarauspyyntö vastaanotettu ennen sähköpostitse lähetettyä kapasiteettivarauspyyntöä ko. arkipäivänä.

5.3.2 Määraajat

Kapasiteettivarauspyyntö, joka on vastaanotettu arkipäivänä klo 12.00 UTC (talviaikaan) tai 11.00 UTC (kesäaikaan) mennessä, käsitellään viimeistään kaksi arkipäivää myöhemmin klo 14.00 UTC (talviaikaan) tai 13.00 UTC (kesäaikaan) mennessä. Jos kapasiteettivarauspyyntö vastaanotetaan päivänä, joka ei ole arkipäivä, tai kapasiteettivarauspyyntö vastaanotetaan arkipäivän aikana myöhemmin kuin klo 12.00 UTC (talviaikaan) tai klo 11.00 UTC (kesäaikaan), sen katsotaan saapuneen seuraavana arkipäivänä.

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on vastaanotettava kapasiteettivarauspyyntö viimeistään neljä arkipäivää ennen kuin kapasiteettivarauspyynnössä viitatus kapasiteettijakson ensimmäinen kaasutoimituspäivä alkaa.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija pidättää oikeuden pidentää poikkeustilanteessa kapasiteettivarauspyyntöjen käsittelyaikaa ja muuttaa mitä tahansa kohdassa 5.3 esitettyä sääntöä valvontaviranomaisen valtuuttamana. Tässä tapauksessa shippereitä tiedotetaan tilanteesta sähköpostiosoitteisiin, jotka on ilmoitettu shipperin yhteysosapuoliksi.

5.3.3 Kapasiteettisopimusten solmiminen manuaalisessa menettelyssä

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija solmii kapasiteettisopimukset, jotka on vastaanotettu viimeistään neljä arkipäivää ennen kapasiteettijakson alkamista lähettämällä kapasiteettisopimuksen shipperille. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija solmii kapasiteettisopimuksen käyttäen portaalia shipperin puolesta. Kapasiteettivarauspyyntöjä, jotka ovat saapuneet myöhemmin kuin neljä arkipäivää ennen kapasiteettijakson alkamista, ei käsitellä.

Kapasiteettivarauspyyntöä, joka ei liity samaan kapasiteettiin peräkkäisenä kapasiteettijaksona, käsitellään kuten kahta tai useampaa kapasiteettivarauspyyntöä.

Kapasiteettitilanteesta ja solmituista kapasiteettisopimuksista riippuen järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija määrittää, onko kapasiteettia saatavilla. Shipperin on eriteltävä kapasiteettivarauspyynnössään, haluaako shipper vastaanottaa keskeytyvää kapasiteettia, jos riittävää kiinteää kapasiteettia ei ole tarjolla kapasiteettivarauspyyntöä vastaavasti.

Viimeistään kaksi arkipäivää kapasiteettivarauspyynnön vastaanottamisesta järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on lähetettävä joko:

- a) kapasiteettisopimus pyydetyistä kiinteistä kapasiteetista;
- b) kapasiteettisopimus vähemmästä kiinteästä kapasiteetista kuin on pyydetty;
- c) kapasiteettisopimus vähemmästä kiinteästä kapasiteetista kuin on pyydetty ja keskeytyvästä kapasiteetista; tai

- d) hylkäysilmoitus kapasiteettivarauspyynnöstä sisältäen perustelut hylkäämiselle.

Jos kapasiteettisopimus on voimassa ja kapasiteettijaksot ovat päällekkäisiä, shipper voi yhdistää syöttöpisteitä, biokaasun virtuaalista syöttöpistettä, ottopisteitä ja ottovyöhykettä koskevat kapasiteettisopimukset shipperin olemassa oleviin kapasiteettisopimuksiin, jotka shipperillä on samaan syöttöpisteeseen, biokaasun virtuaaliseen syöttöpisteeseen, samaan ottopisteeseen ja ottovyöhykkeelle.

5.4 Päiväkapasiteetin tarjonnan lisääminen Imatran syöttöpisteessä

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi käynnistää omasta aloitteestaan tai shipperien aloitteesta menettelyn tarjotakseen lisää kiinteää päiväkapasiteettia Imatran syöttöpisteeseen. Shipperin aloite lisäkapasiteetin tarjoamiseksi on toimitettava järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle sähköpostitse kaasutoimituspäivää edeltävänä arkipäivänä klo 8.00 UTC (talviaikaan) ja klo 7.00 UTC (kesäaikaan) mennessä.

Vastaanotettuaan shipperin aloitteen lisäkapasiteetin tarjoamiseksi Imatran syöttöpisteessä järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tiedottaa kaikkia shippereitä mahdollisuudesta tarjota Imatran syöttöpisteessä kapasiteettioikeuksien siirtoa kiinteän päiväkapasiteetin tarjonnan lisäämiseksi kapasiteetin jälkimarkkinan kautta.

5.5 Pitkäaikaisen kiinteän kapasiteetin niukkuus (UIOLI) Imatran syöttöpisteessä

Järjestelmävastaavalla siirtoverkonhaltijalla on velvollisuus vetäytyä osittain tai kokonaan mistä tahansa alikäytetystä varatusta kapasiteetista kapasiteettisopimuksen ehtojen mukaisesti kestoaltaan vuoden ylittävissä syöttöpisteitä ja ottopisteitä koskevissa sopimuksissa, kun shipper ei ole myynyt tai tarjonnut kohtuullisin ehdoin käyttämätöntä kapasiteettiaan jälkimarkkinoilla ja muut shipperit ovat pyytäneet kiinteää kapasiteettia. Varattu kapasiteetti katsotaan systemaattisesti alikäytetyksi erityisesti, jos shipper käyttää vähemmän kuin keskimäärin 80 % sopimuskapasiteetistaan 1. huhtikuuta – 30. syyskuuta ja 1. lokakuuta – 31. maaliskuuta ja ei ole pystynyt toimittamaan tähän asianmukaista perustetta.

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on säännöllisesti toimitettava valvontaviranomaiselle kaikki tarvittavat tiedot, jotta tämä voi seurata sitä, missä määrin sellainen sopimusperusteinen kapasiteetti on käytössä, jota koskevan sopimuksen tosiasiallinen sopimuskausi on yli vuosi tai jonka käyttö jakautuu vähintään kahdelle vuodelle jakautuville toistuvilla vuosineljänneksillä.

5.5.1 Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan suositus käydä jälkimarkkinakauppaa

Jos shipper (kapasiteettia pyytävä shipper) ottaa yhteyttä järjestelmävastaavaan siirtoverkonhaltijaan ja perustelee, ettei ole pystynyt hankkimaan kapasiteettia kohtuullisin ehdoin ensi- ja jälkimarkkinoilta, järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava kaikille shippereille mahdollisesta kapasiteetin niukkuustilanteesta.

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on lähetettävä kaikille shippereille ilmoitus sisältäen seuraavat tiedot:

- kapasiteettia pyytävän shipperin pyytämän kapasiteetin määrä;
- aikajakso, jota varten kapasiteettia pyytävä shipper on yrittänyt turhaan ostaa pyytämäänsä kapasiteettia ja hinta, jolla pyydettyä kapasiteettia tarjoudutaan ostamaan; ja
- tieto, että kaikki shipperit, joilla on varattuna sellaista ylimääräistä kapasiteettia, jonka kapasiteettia pyytävä shipper voisi käyttää, voivat tarjota ko. kapasiteettia tätä pyytävälle shipperille kapasiteettioikeuksien siirtomenettelyn kautta kymmenen (10) arkipäivän kuluessa.

5.5.2 Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan selvitys shippereiden vaatimuksista

Jos kapasiteettia pyytävä shipper ei ole saanut tarvitsemaansa kapasiteettia yhdeltä tai useammalta muulta shipperiltä 15 arkipäivän kuluttua pyynnön lähettämisestä kohdan 5.5.1 mukaisesti, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ottaa yhteyttä muihin shippereihin ja pyytää, että ne raportoivat tosiasiallisen kapasiteettitarpeensa niinä kapasiteettijaksoina ja siinä pisteessä tai vyöhykkeellä, jota kapasiteettia pyytävän shipperin pyyntö koskee. Tässä tilanteessa muut shipperit liittävät kopion mahdollisista tekemistään tarjouksista kapasiteettia pyytävälle shipperille.

Muiden shippereiden on toimitettava pyydetty tiedot viimeistään 10 arkipäivää em. pyynnön vastaanottamisen jälkeen. Jos pyydettyjä tietoja ei vastaanoteta tämän aikarajan puitteissa, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija arvioi ko. shipperin kapasiteettitarpeen perustuen ko. shipperin keskimääriisiin toteutuneisiin siirtomääriin viimeisten 12 kuukauden aikana.

5.5.3 Pakollinen kapasiteettioikeuksien siirto

Jos yksi tai useampi muu shipper ei voi osoittaa todellista tarvetta kaikkeen tai osaan varaamastaan kapasiteetista, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija aloittaa pakollisen kapasiteettioikeuksien siirron tämän kohdan 5.5.3 mukaisesti.

Järjestelmävastaava voi käynnistää pakollisen kapasiteettioikeuksien siirron edellä esitetystä tilanteesta silloin, jos:

- a) ko. shipper ei ole tarjonnut lainkaan ylijäämäkapasiteettia kapasiteettia pyytävälle shipperille tai
- b) kapasiteettioikeuksien siirrosta tarjottu hinta ylittää järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tarjoaman hinnan ja katsotaan kohtuuttomaksi.

Hinta katsotaan kohtuuttomaksi, jos se ylittää kapasiteettioikeuksiaan siirrettäväksi tarjonneen shipperin kohtuulliset vaihtoehtoiskustannukset. Vaihtoehtoiskustannuksilla tarkoitetaan shipperin riskiä kustannuksista, jotka syntyvät, mikäli shipper ei pystyisi täyttämään velvoitteitaan silloin, jos tällä olisi kapasiteettioikeuksien siirtosopimus kapasiteettia pyytävän shipperin kanssa.

Arviossaan, onko muilla shippereillä todellista tarvetta varaamalleen kapasiteetille, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ottaa huomioon mm. seuraavat seikat:

- a) muiden shipperien kapasiteetin tarve kaasutoimituksille Suomen ottovyöhykkeelle; ja
- b) muiden shipperien tarve kapasiteetille vierekkäisiin/vierekkäisistä järjestelmistä.

Jos järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija katsoo, että yksi muista shippereistä (kapasiteettioikeuksia luovuttava shipper) ei ole edellä esitettyjen kriteerien perusteella osoittanut todellista tarvetta varaamalleen kapasiteetille, järjestelmävastaavalla siirtoverkonhaltijalla on velvollisuus käynnistää pakollinen kapasiteettioikeuksien siirto järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle tällaisen kapasiteetin jälleenmyymiseksi kapasiteettia pyytävälle shipperille seuraavin ehdoin:

- a) kapasiteettioikeuksien siirto koskee varattua kapasiteettia, jonka katsotaan olevan kapasiteettioikeuksia luovuttavalle shipperille ylimääräistä kohdan 5.5.2 mukaisesti suoritettun selvityksen perusteella;
- b) järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija korvaa siirrettävät kapasiteettioikeudet niistä luopuvalle shipperille hintaan, joka on listattu järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan vuosi- ja kuukausikapasiteettituotteiden hintalistassa ja
- c) kapasiteettia pyytävällä shipperillä on velvollisuus ostaa kapasiteetti järjestelmävastaavalta siirtoverkonhaltijalta kuukausi- tai vuosituotteena järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan määrittelemään hintaan.

5.6 Balticconnectorin syöttö- ja ottopisteiden implisiittinen kapasiteetin jakaminen

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija jakaa Balticconnectorin kapasiteetin shippereille implisiittisesti perustuen ko. shipperien viimeisimpiin hyväksytyihin nominaatioihin. Jos shipperin hyväksytty nominaatio muuttuu, muuttuu implisiittisesti jaetun kapasiteetin määrä vastaavasti. Balticconnectorin nominaatioiden hyväksymisprosessi on kuvattu kohdassa 8.7.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ylläpitää kunakin ajanhetkenä voimassa olevaa tietoa Balticconnectorin teknisestä kapasiteetista ja vapaana olevasta kapasiteetista Kaasun siirtoverkonhaltijoiden eurooppalainen verkoston (ENTSO) ylläpitämällä läpinäkyvyysalustalla, jota kautta shipperit saavat tietoa mahdollisista ruuhkatilanteista.

6 Kapasiteettioikeuksien siirtäminen

6.1 Kapasiteettioikeuksien siirtäminen

Kapasiteettioikeudet yhtenä tai useampana kaasutoimituspäivänä voidaan siirtää shipperiltä (luovutuksen tekevä shipper) toiselle (hankinnan tekevä shipper) järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan portaalissa tai kolmannen osapuolen kapasiteettioikeuksien siirtoalustan kautta. Vastuu kapasiteettioikeuksien siirrosta ilmoittamisesta on shipperillä riippumatta siitä, onko shipper valtuuttanut kolmannen osapuolen antamaan siirtoilmoituksia tämän puolesta.

6.2 Menettely kapasiteettioikeuksien siirtämiseksi

Kun shipperit haluavat siirtää kapasiteettioikeuksia toisilleen, tähän voidaan käyttää seuraavassa esitettyjä menettelyjä.

Kapasiteettioikeuksien siirto voidaan suorittaa käyttäen järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan portaalia tai kolmannen osapuolen kapasiteettioikeuksien siirtoalustaa.

Tarjotakseen kapasiteetin jälkimarkkinakauppapaikan, joka sisältää tarvittavat kapasiteettioikeuksien siirtoilmoitukset shipperien valtuuttamana järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle, kolmannen osapuolen on sovittava tiedonvaihdoista siirtoverkonhaltijan kanssa vähintään kuusi kuukautta ennen toiminnan käynnistämistä niin, että tiedonvaihto ehditään järjestää.

Portaalin kautta tapahtuvan kapasiteettioikeuksien siirron yksityiskohtaiset ehdot on kuvattu kohdassa 6.4, portaalin pääsyoikeusehdoissa ja portaalin käyttöohjeessa. Jos Kaasunsiirron säännöissä ja pääsyoikeusehdoissa sisällöissä on eroavaisuuksia, Kaasunsiirron sääntöjen sisältö katsotaan oikeaksi.

Kapasiteettioikeuksien manuaalista siirtomenettelyä voidaan käyttää menettelynä, jos online-siirtomenettely ei ole käytettävissä, ks. kohta 6.5. Kapasiteettioikeuksien manuaalisessa siirtomenettelyssä kapasiteettioikeuksien siirtämisen suorittaa luovutuksen tekevä shipper, joka lähettää kapasiteettioikeuksien siirtopyynnön järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle sähköpostitse.

6.3 Ehdot kapasiteettioikeuksien siirtämiseen

Ennen kapasiteettioikeuksien siirtopyynnön lähettämistä kohtien 6.4, 6.5 tai 6.6 mukaisesti:

- a) Kapasiteettioikeuksien luovutuksen tekevältä shipperiltä edellytetään, että tällä on:
 - i. Solmittuna shipperin puitesopimus järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kanssa ja
 - ii. Sama tai suurempi määrä kapasiteettia vapaana¹ sille kapasiteettijaksolle, jota kapasiteettioikeuksien siirto koskee, kuin se kapasiteetti, jonka oikeudet shipper haluaa siirtää ko. ajanjaksona; ja
- b) Kapasiteettioikeuksien hankinnan tekevältä shipperiltä edellytetään, että tällä on:
 - i. solmittuna shipperin puitesopimus järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kanssa ja
 - ii. järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan määrittelemä riittävä luottokelpoisuus.

Jos shipperit toimivat sekä luovutuksen tekevinä että hankinnan tekevinä shippereinä toisilleen saman sopimuskauden aikana, kohdissa a) ja b) esitettyjä edellytyksiä sovelletaan molempiin shippereihin.

¹ Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tarkastaa myös shipperille hyväksytyt nominaatiot, jotka rajoittavat vapaana olevaa kapasiteettia.

Jos edellä esitettyjä edellytyksiä ei ole täytetty, kapasiteettioikeuksien siirtopyyntö hylätään. Tämän lisäksi kapasiteettioikeuksien siirtopyyntö voidaan hylätä, jos kapasiteettioikeuksien siirtopyyntö ei sisällä kaikkia tarvittavia tietoja (ks. kohta 6.4.1).

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on esitettävä kapasiteettioikeuksien siirtopyynnön hylkäämiselle aina perusteet.

Kapasiteettioikeuksien siirron toteuttamisesta riippumatta luovutuksen tekevä shipper on edelleen vastuussa kapasiteettia koskevista kiinteistä maksuistaan siirtoverkossa.

Hankinnan tekevä shipper on vastuussa järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle kapasiteettia koskevista hyödykemaksuista ja kaikista muista maksuista, veloituksista ja vastuista, jotka liittyvät tämän hankkimien kapasiteettioikeuksien käyttöön.

6.4 Kapasiteettioikeuksien siirtomenettely portaalissa

Kapasiteettioikeuksien siirron suorittaminen järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan portaalissa edellyttää, että shipper on ilmoittanut yhden tai useamman kapasiteettisopimuksista vastaavan yhteysosapuolen portaaliin.

Kun järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija on vastaanottanut oikein täytetyn ja allekirjoitetun shipperin puitesopimuksen, jossa shipper on hyväksynyt portaalin pääsyoikeusehdot, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija lähettää shipperille sähköpostitse tämän käyttäjätunnuksen portaaliin, jossa shipper voi ilmoittaa yhteysosapuolensa.

Kapasiteettioikeuksien siirron aloittaa aloitteen tekevä shipper, joka lähettää kapasiteettioikeuksien siirtopyynnön järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle. Aloitteeseen vastaavan shipperin on vahvistettava kapasiteettioikeuksien siirtopyyntö.

6.4.1 Kapasiteettioikeuksien siirtopyynnössä ilmoitettavat tiedot

Kapasiteettioikeuksien siirtopyynnön on sisällettävä seuraavat tiedot:

- a) syöttöpiste, biokaasun virtuaalinen syöttöpiste, ottopiste tai ottovyöhyke, jota pyydetty kapasiteettioikeuksien siirto koskee;
- b) pyydetty kapasiteettijakso siirrettävälle kapasiteettioikeudelle;
- c) pyydetyn kapasiteettioikeuksien siirron kapasiteettimäärä muodossa kWh/tunti;
- d) shipperien osapuolitunnukset;
- e) onko shipper luovutuksen tekevä vai hankinnan tekevä shipper ja
- f) ko. shipperien valtuuttamat yhteysosapuolet.

Jos hankinnan tekevällä shipperillä on olemassa olevia kapasiteettisopimuksia samaan syöttöpisteeseen, biokaasun virtuaaliseen syöttöpisteeseen, ottopisteeseen tai ottovyöhykkeelle, tämä voi yhdistää näiden kapasiteetit niihin kapasiteettioikeuksiin, joita oikeuksiensiiirto koskee, jos kapasiteettisopimusten ja siirrettävien kapasiteettioikeuksien kapasiteettijaksot ovat päällekkäisiä.

6.4.2 Kapasiteettioikeuksien siirtopyynnön lähettäminen

Aloitteen tekevä shipper, jonka on oltava luovutuksen tekevä shipper, lähettää kapasiteettioikeuksien siirtopyynnön käyttäen järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan portaalia.

Aloitteen tehneen shipperin vastapuolen (aloitteeseen vastaava shipper) on vahvistettava lähetetty kapasiteettioikeuksien siirtopyyntö, jos kapasiteettioikeuksien siirto halutaan toteuttaa. Aloitteeseen vastaava shipper vahvistaa lähetetyn kapasiteettioikeuksien siirtopyynnön käyttäen portaalin vahvistusmenettelyä.

Kun aloitteeseen vastaava shipper on vahvistanut kapasiteettioikeuksien siirtopyynnön, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tarkastaa, täyttääkö vahvistettu kapasiteettioikeuksien siirtopyyntö kohdan 6.3 ehdot. Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan hyväksymä kapasiteettioikeuksien siirtopyyntö on shippereitä sitova. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa hyväksytyistä kapasiteettioikeuksien siirtopyynnöistä siirtopyynnön osapuolille.

6.4.3 Määräajat

Aloitteeseen vastaavan shipperin on vahvistettava kapasiteettioikeuksien siirtopyyntö klo 2.00 UTC (talviaikaan) tai klo 1.00 UTC (kesäaikaan) mennessä ennen sen kapasiteettijakson ensimmäistä kaasutoimituspäivää, jota kapasiteettioikeuksien siirtopyyntö koskee. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija suosittelee, että shipperit lähettäisivät kapasiteettioikeuksien siirtopyynnot hyvissä ajoin.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija käsittelee portaalissa tehdyt kapasiteettioikeuksien siirtopyynnot yhden tunnin kuluessa 1) aloitteen tekvän shipperin kapasiteettioikeuksien siirtopyynnön lähettämisestä ja 2) aloitteeseen vastaavan shipperin vahvistuksesta kapasiteettioikeuksien siirtopyynnölle. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija varaa oikeuden pidentää kapasiteettioikeuksien siirtopyyntöjen käsittelyaikaa poikkeustilanteissa. Tällaisessa tilanteessa shippereitä tiedotetaan sähköpostitse niihin osoitteisiin, jotka on ilmoitettu shipperin yhteysosapuoliksi.

6.4.4 Kapasiteettioikeuksien siirron muuttaminen ja peruuttaminen

Shipperit voivat pyytää tekemänsä kapasiteettioikeuksien siirron muuttamista tai peruuttamista ilmoittamalla tästä järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle. Pyyntö tehdään järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan portaalissa. Muutos- tai peruutuspyynnön lähettäneen shipperin vastapuolen on vahvistettava muutos- tai peruutuspyyntö viimeistään klo 2.00 UTC (talviaikaan) tai klo 1.00 UTC (kesäaikaan) mennessä ennen sen kapasiteettijakson ensimmäistä kaasutoimituspäivää, jota kapasiteettioikeuksien siirron peruuttamispyyntö koskee. Jos vastapuolen vahvistusta ei ole lähetetty em. määräaikaan mennessä, muutos- tai peruutuspyyntöä ei käsitellä. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tarkastaa pyynnön yhteydessä, ettei kapasiteettioikeuksia hankkinut shipper ole tehnyt sellaisia hyväksytyjä nominaatioita, jotka estäisivät kapasiteettioikeuksien siirron muutoksen tai peruuttamisen.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija käsittelee muutos- tai peruutuspyynnön seuraavan arkipäivän kuluessa pyynnön vahvistamisesta. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija varaa oikeuden pidentää kapasiteettioikeuksien siirron muutos- ja peruutuspyyntöjen käsittelyaikaa poikkeustilanteissa. Tällaisessa tilanteessa shippereitä tiedotetaan sähköpostitse niihin osoitteisiin, jotka shipper on ilmoittanut yhteysosapuoliksi.

6.5 Kapasiteettioikeuksien siirtomenettely kolmannen osapuolen kapasiteettioikeuksien siirtoalustan kautta

Kapasiteettioikeuksien siirto kolmannen osapuolen tarjoaman kapasiteettioikeuksien siirtoalustan kautta toteutetaan noudattaen kohdan 6.4. määräaikoja. Vastuu kapasiteettioikeuksien siirrosta ilmoittamisesta on shipperillä riippumatta siitä, onko shipper valtuuttanut kolmannen osapuolen antamaan siirtoilmoituksia tämän puolesta.

6.6 Manuaalinen kapasiteettioikeuksien siirtomenettely

Kapasiteettioikeuksien siirron manuaalisessa menettelyssä aloittaa aloitteen tekevä shipper, joka lähettää kapasiteettioikeuksien siirtopyynnön järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle. Aloitteeseen vastaavan shipperin on vahvistettava kapasiteettioikeuksien siirtopyyntö. Jos kapasiteettioikeuksien siirtomenettely ei ole käytettävissä portaalin kautta, käytetään manuaalista kapasiteettioikeuksien siirtomenettelyä seuraavasti:

- a) Luovutuksen tekevä shipper täyttää kapasiteettioikeuksien siirtopyyntölomakkeen, joka löytyy Kaasumarkkinan menettelytapa- ja tiedonvaihto-ohjeesta järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan verkkosivulta, ja lähettää sen sähköpostitse järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kapasiteettioikeuksien siirtomenettelylle ilmoittamaan sähköpostiosoitteeseen. Shipperin yhteysosapuolen on allekirjoitettava kapasiteettioikeuksien siirtopyyntö.
- b) Vastaanotettu kapasiteettioikeuksien siirtopyyntö käsitellään järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan vastaanottamassa järjestyksessä. Järjestelmävastaavalla siirtoverkonhaltijalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta käsitellä kapasiteettioikeuksien siirtopyyntöjä, jos tämä ei ole mistä tahansa teknisestä syystä mahdollista.
- c) Jos kapasiteettia ei ole saatavilla riittävästi tai hankinnan tekevällä shipperillä ei ole riittävää luottorajaa, kapasiteettioikeuksien siirtoa ei toteuteta ja
- d) järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi oman harkintansa mukaan pidentää mitä tahansa esitetyistä määraajoista.

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava shippereille kapasiteettioikeuksien siirtopyynnön hylkäämisestä kahden arkipäivän kuluessa siirtopyynnön vastaanottamisesta.

6.6.1 Ehdot kapasiteettioikeuksien manuaaliselle siirtomenettelylle

Kapasiteettioikeuksien manuaalista siirtomenettelyä voidaan käyttää seuraavissa tapauksissa:

- a) jos luovutuksen tekevä shipper ja hankinnan tekevä shipper ovat solmineet shipperin puitesopimukset ja ilmoittaneet näiden sopimusten mukaisesti järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle sähköpostiosoitteet, joista sitovat kapasiteettioikeuksien siirtopyynnot voidaan lähettää tai vahvistaa. Ilmoittamalla em. sähköpostiosoitteet shipperit hyväksyvät, että kaikki näistä osoitteista lähetetyt tai vahvistetut kapasiteettioikeuksien siirtopyynnot ovat shippereitä sitovia;
- b) jos kapasiteettioikeuksien siirtopyyntö lähetetään ja vahvistetaan shipperien ilmoittamista sähköpostiosoitteista järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kapasiteettioikeuksien siirtopyyntöjen käsittelyä;
- c) jos mahdolliset siirrettyihin kapasiteettioikeuksiin liittyvät muuttuvat maksut voidaan käsitellä hankinnan tekevän shipperin luottorajan puitteissa ja järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija katsoo, ettei lisävakuuksia tarvita;
- d) jos kapasiteettioikeuksien siirtopyyntö ei vaadi hankinnan tekevältä shipperiltä uusien toimitussuhteiden rekisteröimistä;
- e) jos kapasiteettioikeuksien siirtopyyntö perustuu järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan määrittelemiin kulloinkin käytettävissä oleviin kapasiteetin määriin; ja
- f) jos kapasiteettioikeuksien siirtopyyntö liittyy kapasiteettijaksoon, joka alkaa kaksi (2) arkipäivää sen päivämäärän jälkeen, jolloin järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan hyväksyntä siirtopyynnölle on saatavilla.

6.6.2 Manuaalinen kapasiteettioikeuksien siirtomenettely ja sen määraajat

Kapasiteettivarauspyynnot on lähetettävä kumman tahansa shipperin toimesta järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan antamaan osoitteeseen sisältäen kopion ("cc") viestistä toiselle shipperille ja pyynnön on sisällettävä kohdassa 6.4.1 määritellyt tiedot.

Kapasiteettioikeuksien siirtopyynnot katsotaan järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan vastaanottamiksi vasta sitten, kun järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija on vastaanottanut vahvistuksen kapasiteettivarauspyyntöä toiselta shipperiltä sähköpostitse osoitteesta, joka on ilmoitettu yhteysosapuoleksi.

Puutteellinen vahvistusilmoitus johtaa kapasiteettioikeuksien siirtopyynnön hylkäämiseen.

Jos toisen shipperin vahvistus kapasiteettioikeuksien siirtopyynnöstä vastaanotetaan ennen klo 8.00 UTC (talviaikaan) tai 7.00 UTC (kesäaikaan), se käsitellään seuraavana arkipäivänä klo 14.00 UTC (talviaikaan) tai klo 13.00 UTC (kesäaikaan) mennessä. Jos kapasiteettioikeuksien siirtopyynnön vahvistus vastaanotetaan päivänä, joka ei ole arkipäivä, tai vahvistus vastaanotetaan arkipäivänä myöhemmin kuin klo 8.00 UTC (talviaikaan) tai klo 7.00 UTC (kesäaikaan), kapasiteettioikeuksien siirtopyyntö käsitellään kaksi arkipäivää myöhemmin klo 14.00 UTC (talviaikaan) tai klo 13.00 UTC (kesäaikaan) mennessä.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija varaa oikeuden pidentää kapasiteettioikeuksien siirtopyyntöjen käsittelyaikaa. Tällaisessa tilanteessa shippereille tiedotetaan tästä sähköpostitse osoitteisiin, jotka on ilmoitettu shipperien kapasiteettivarausten yhteysosapuoliksi.

Kapasiteettioikeuksien siirtopyynnön vahvistuksen vastaanotettuaan järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija lähettää hyväksynnän tai hylkäyksen kohdan 6.3 mukaisesti.

6.6.3 Hyväksytyn kapasiteettioikeuksien siirron muuttaminen ja peruuttaminen

Jos shipperit haluavat muuttaa järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan jo hyväksymän, mutta ei toteuttaman kapasiteettioikeuksien siirron, näiden on lähetettävä uusi kapasiteettioikeuksien siirtopyyntö kohdan 6.6.2 mukaisesti ilmoittaen, kuinka osapuolet haluavat muuttaa jo vahvistettua kapasiteettioikeuksien siirtoa. Jos shipperit haluavat peruuttaa jo hyväksytyn kapasiteettioikeuksien siirron, shipperien on pyydettävä uutta kapasiteettioikeuksien siirtoa samalle kapasiteettimäärälle ja -jaksolle siten, että alkuperäinen hankinnan tekevä shipper toimii luovutuksen tekevänä shipperillä ja päinvastoin.

Siitä riippumatta, ovatko molemmat shipperit pyytäneet muutosta kapasiteettioikeuksien siirtoon tai haluavat peruuttaa sen, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi kieltäytyä muutos- tai peruutuspyynnöstä.

6.7 Maksut kapasiteettioikeuksien siirrosta

Kummankin shipperin on suoritettava kapasiteettioikeuksien siirrosta maksu voimassa olevan järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan hinnaston mukaisesti. Maksut laskutetaan kuukausittaisessa laskussa.

7 Nominointi- ja kaupankäynti-ilmoitusmenettelyt

Shipperin on nominoitava tai renominoitava järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle kaasutoimituspäivänä toimitettavat kaasumäärät Imatran valtakunnallisessa rajapisteessä, Balticconnectorin yhteenliitäntäpisteessä ja Hamina LNG:n syöttöpisteessä. Jos nominointia tai renominointia ei tehdä, shipperillä ei ole oikeutta saada kaasua siirrettyksi. Balticconnectorin syöttö- ja ottopisteissä sovelletaan implisiittistä kapasiteetinjakomekansimia, jossa shippereille jaettu kapasiteetti perustuu vahvistettuihin nominaatioihin (ks. luku 8).

Inkoo LNG:n syöttöpisteessä terminaalin käyttäjä tekee yksipuolisia nominaatioita tai renominaatioita shipperin puolesta. Tätä varten shipperin on annettava terminaalin käyttäjälle valtuutus tehdä yksipuolisia nominaatioita tai renominaatioita tämän puolesta terminaalisääntöjen mukaisesti. Shipperin allekirjoittama valtuutus on toimitettava terminaalin käyttäjän toimesta Inkoo LNG-terminaalin operaattorille vähintään kaksi arkipäivää ennen kuin valtuutus on voimassa.

Hamina LNG:n syöttöpisteessä shipper tekee yksipuolisia nominaatioita terminaalin käyttäjän puolesta. Ennen kuin toimitus terminaalin käyttäjältä shipperille voi alkaa, järjestelmävastaavalla siirtoverkonhaltijalla on oltava tieto valtuutuksesta vähintään kaksi arkipäivää ennen kuin valtuutus on voimassa. Valtuutuksessa terminaalin käyttäjä antaa shipperille valtuutuksen nominoida terminaalin käyttäjän puolesta.

Jos shipperillä on useita vastapuolia, shipperin on tehtävä nominaatiot yksikössä kWh/h jokaista shipperin vastapuolta kohden. Viimeisin järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ennen määräajan päättymistä vastaanottama nominaatio tai renominaatio katsotaan shipperin voimassa olevaksi nominaatioksi tai renominaatioksi. Shipperin nominaatioiden on oltava samansuuruiset kullekin kaasupäivän tunnille ja renominaatioiden on oltava samansuuruiset kullekin kaasupäivän jäljellä olevalle tunnille. Shipperin nominaatiot tai renominaatiot eivät saa ylittää shipperin yhteenlaskettua kapasiteettia (nk. yli-ilmoittaminen) Imatran syöttöpisteessä ja Hamina LNG:n syöttöpisteessä. Jos nominaatio tai renominaatio ylittää shipperin yhteenlasketun kapasiteetin Imatran syöttöpisteessä tai Hamina LNG:n syöttöpisteessä, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija hylkää nominaation tai renominaation.

Järjestelmävastaavalla siirtoverkonhaltijalla on oikeus pienentää shipperin nominaatioita ja renominaatioita, hyväksyttyjä nominaatioita ja renominaatioita, jos siirtoverkon kapasiteettia on rajoitettu suunnitellun tai suunnittele mattoman vikaantumisen, huollon, kunnossapidon tai poikkeustilanteen johdosta tai nominoitu määrä ylittää shipperin varaaman kapasiteetin. Jos järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija pienentää shipperin nominaatioita ja renominaatioita, hyväksyttyjä nominaatioita ja renominaatioita, kaikkia kyseessä olevia shipperin nominaatioita, hyväksyttyjä nominaatioita ja renominaatioita on pienennettävä pro rata -periaatteella eli suhteessa nominoituihin määriin.

Tasevastaavien shipperien ja traderien tai näiden valtuuttamien taseryhmän jäsenenä toimivien shipperien tai traderien on toimitettava kaupankäynti-ilmoitukset järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle kaasutoimituspäivänä tapahtuvista kaasumäärien omistajanvaihdoksista. Kaasupörssissä solmittujen kauppojen kaupankäynti-ilmoituksista vastaa kaasupörssin kauppohen selvittäjä.

Shipperin ja traderin sähköisten sanomaviestien lisäksi nominaatioita, kaupankäynti-ilmoituksia sekä renominaatioita voi lähettää järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan portaalin kautta. Shipper ja trader voivat portaalin kautta ilmoittaa järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle yhteysosapuolen, jolla on valtuudet tehdä nominaatioita, renominaatioita ja kaupankäynti-ilmoituksia shipperin tai traderin puolesta. Sähköisten sanomaviestien käyttäminen edellyttää shipperiltä järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan asettamien tiedonvaihdon koskevien vaatimusten täyttämistä.

Poikkeustilanteissa järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi toimivaltaisen viranomaisen määräyksestä pidättää renominointi- ja kaupankäynti-ilmoitusmahdollisuuden ja pidentää hyväksymisilmoituksille asetettuja määräaikoja (ks. kohta 16.1.1).

7.1 Nominointi ennen kaasutoimituspäivää

Shippereiden on lähetettävä nominaatiot järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle aikaisintaan kaasutoimituspäivänä D-400 ja viimeistään kaasutoimituspäivänä D-1 klo 13.00 UTC (talviaikaan) tai klo 12.00 UTC (kesäaikaan) mennessä. Lähetettyä nominaatiota voi korjata em. määräajan päättymiseen saakka. Vaikka shipper ei lähettäisi nominaatioita em. määräaikaan mennessä, shipperillä on mahdollisuus tehdä renominaatioita em. määräajan jälkeen, kuten kohdassa 7.2 on esitetty.

Järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle on lähetettävä:

(i) Nominaatiot syöttöpisteistä (Balticconnector, Imatra, Hamina LNG:n syöttöpiste)

Shipperin on ilmoitettava kaasumäärät muodossa kWh/tunti, jotka shipper aikoo syöttää Suomen kaasujärjestelmään syöttöpisteestä kaikkina kaasutoimituspäivän tunteina sisältäen tiedot shipperin vastapuolen osapuolitunnuksesta. Jos shipperillä on syöttöpisteessä useita vastapuolia, shipper ilmoittaa kaasumäärät, jotka hankitaan kultakin vastapuolelta kaasutoimituspäivän tunteina. Balticconnectorin syöttöpisteen osalta nominaatioperiaatteet on kuvattu luvussa 8.

(ii) Nominaatiot Inkoo LNG:n syöttöpisteestä

Shipperin valtuuttama Inkoo LNG:n terminaalin käyttäjä antaa shipperin puolesta yksipuoleiset nominaatiot.

(iii) Nominaatiot biokaasun virtuaaliselle syöttöpisteelle

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi vaatia shipperiltä nominaatioita biokaasun virtuaaliselle syöttöpisteelle tai yksittäisille biokaasun syöttöpisteille. Jos nominaatioita biokaasun virtuaaliselle syöttöpisteelle tai yksittäisille biokaasun syöttöpisteille vaaditaan Suomen maakaasujärjestelmän toimitusvarmuuden ylläpitämiseksi, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tiedottaa shippereille hyvissä ajoin etukäteen, mistä alkaen nominointivelvollisuus on voimassa ja mitä pisteitä nominointivelvollisuus koskee. Jos nominaatioita vaaditaan, ne annetaan muodossa kWh/tunti jokaiselle kaasutoimituspäivän tunnille.

(iv) Nominaatiot ottovyöhykkeellä

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi vaatia shipperiltä nominaatioita ottovyöhykkeelle tai yksittäisille ottovyöhykkeen ottopisteille. Jos nominaatioita yksittäisille ottovyöhykkeen ottopisteille vaaditaan Suomen maakaasujärjestelmän toimitusvarmuuden ylläpitämiseksi, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tiedottaa shippereille hyvissä ajoin etukäteen, mistä alkaen nominointivelvollisuus on voimassa ja mitä pisteitä nominointivelvollisuus koskee. Jos nominaatioita vaaditaan, ne annetaan muodossa kWh/tunti jokaiselle kaasutoimituspäivän tunnille.

(v) Nominaatiot ottopisteille (Balticconnector)

Shipperin on ilmoitettava kaasumäärät muodossa kWh/tunti, jotka shipper luovuttaa ottopisteessä kunakin kaasutoimituspäivän tuntina sekä shipperin vastapuolen osapuolitunnus. Jos shipperillä on ottopisteessä useita

vastapuolia, shipper ilmoittaa kaasumäärät, jotka luovutetaan kullekin vastapuolelle kaasutoimituspäivän tunteina. Balticconnectorin ottopisteen osalta nominaatioperiaatteet on kuvattu luvussa 8.

Kaasutoimituspäivänä D-1 klo 15.00 UTC (talviaikaan) ja klo 14.00 UTC (kesäaikaan) mennessä järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa shipperille:

- a) onko kaasutoimituspäivää D koskevat nominaatiot hyväksytyt;
- b) onko yhtä tai useampaa nominaatioista pienennetty tai hylätty (ks. kohdat 7.4 – 7.8); tai
- c) Inkoo LNG:n syöttöpisteen tapauksessa onko yhtä tai useampaa nominaatioista täsmäytyksen myötä asetettu vastaamaan nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen haltijan terminaalin käyttäjälle määrittämiä vaatimuksia.

Nominaatiot, jotka on hyväksytty sellaisenaan, pienennettynä tai Inkoo LNG:n syöttöpisteen tapauksessa täsmäytettynä, ovat hyväksytyjä nominaatioita.

7.2 Renominointi koko kaasutoimituspäiväksi tai kaasutoimituspäivän jäljellä oleviksi tunneiksi

Shipperin nominaatioita Balticconnectorissa ja Hamina LNG:n syöttöpisteessä, jotka on tehty kaasutoimituspäivänä D-1 klo 13.00 UTC (talviaikaan) ja klo 12.00 UTC (kesäaikaan) mennessä (ks. kohta 7.1 a) edellä), voidaan muuttaa renominaatioilla koko kaasutoimituspäiväksi alkaen kaasutoimituspäivänä D-1 klo 15.00 UTC (talviaikaan) ja klo 14.00 UTC (kesäaikaan) ja kaasutoimituspäivänä D-1 klo 3.00 UTC (talviaikaan) ja klo 2.00 UTC (kesäaikaan) saakka. Tästä määräajasta eteenpäin tehdyt renominaatiot tehdään kaasutoimituspäivän jäljellä oleviksi tunneiksi. Viimeinen mahdollinen renominaatio kaasutoimituspäivän jäljellä oleviksi tunneiksi voidaan antaa kaasutoimituspäivänä D klo 2.00 UTC (talviaikaan) ja klo 1.00 UTC (kesäaikaan) mennessä.

Uusi renominaatiokierros käynnistyy tasatunnein. Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava shipperille renominaation vastaanottamista seuraavaan kolmanteen tasatuntiin mennessä:

- a) onko renominaatiot hyväksytyt;
- b) onko yhtä tai useampaa renominaatiota pienennetty tai hylätty (ks. kohdat 7.4 - 7.6);

Renominaatiot, jotka on hyväksytty edellä esitetyllä menettelyllä, muodostavat kaasutoimituspäivän hyväksytyt nominaatiot koko kaasutoimituspäiväksi tai sen jäljellä oleviksi tunneiksi. Hyväksytyt nominaatiot astuvat voimaan renominaation vastaanottamista seuraavana kolmantena tasatuntina – esimerkiksi kaasutoimituspäivänä klo 22.50 UTC (talviaikaan) vastaanotettu renominaatio astuu voimaan klo 1.00 UTC (talviaikaan) ja klo 23.10 UTC (talviaikaan) vastaanotettu klo 2.00 UTC (talviaikaan).

Shipperin valtuuttama Inkoo LNG:n terminaalien käyttäjä antaa shipperin puolesta yksipuoleiset renominaatiot terminaalisisäntöjen mukaisesti. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa kahden täyden tunnin kuluessa renominaatiokierroksen päättymisestä onko renominaatiot hyväksytyt sellaisenaan vai onko yhtä tai useampaa renominaatioista täsmäytyksen myötä asetettu vastaamaan nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen haltijan Inkoon LNG-terminaalien käyttäjälle määrittämiä vaatimuksia.

7.3 Nominoinnin ja renominoinnin ehdot

Shipperin on tehtävä vain yksi nominaatio tai renominaatio kaasun siirtomääristä kutakin vastapuolta kohden pisteessä, joissa nominointimenettelyä vaaditaan, riippumatta siitä, onko shipperillä kapasiteettisopimuksia ja millaisia kapasiteettilajeja ko. sopimukset sisältävät (kiinteää tai keskeytyvää kapasiteettia).

Viimeisin järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ennen määräajan päättymistä shipperiltä vastaanottama nominaatio tai renominaatio katsotaan shipperin voimassa olevaksi nominaatioksi tai renominaatioksi.

7.4 Nominaatioiden ja renominaatioiden hylkääminen

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija hylkää nominaation ja renominaation, jos nämä sisältävät puutteellisia tai virheellisiä tietoja, nominaatio tai renominaatio on saapunut sovellettavan viimeistään -määräajan jälkeen tai tietojen lähettäjällä ei ole oikeuksia lähettää nominaatioita tai renominaatioita.

7.5 Nominaatioiden, hyväksytyjen nominaatioiden ja renominaatioiden pienentäminen syöttö- ja ottopisteissä

Järjestelmävastaavalla siirtoverkonhaltijalla on oikeus pienentää shipperin nominaatioita, hyväksytyjä nominaatioita ja renominaatioita, jos siirtoverkon kapasiteettia on rajoitettu suunnitellun tai suunnittelemattoman vikaantumisen, huollon, kunnossapidon tai poikkeustilanteen johdosta tai nominoitu määrä ylittää shipperin varaaman kapasiteetin.

Jos järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija pienentää shipperin nominaatioita, hyväksytyjä nominaatioita ja renominaatioita, kaikkia kyseessä olevia shipperien nominaatioita, hyväksytyjä nominaatioita ja renominaatioita pienennetään pro rata -periaatteella eli suhteessa nominoituihin määriin. Kiinteät kapasiteettisopimukset priorisoidaan ennen keskeytyviä kapasiteettisopimuksia.

7.5.1 Shipperin kapasiteetin ylittävien nominaatioiden ja renominaatioiden käsittely

Shipperin nominaatiot ja renominaatiot eivät saa ylittää shipperin yhteenlaskettua kapasiteettia (nk. yli-ilmoittaminen) Imatran syöttöpisteessä ja Hamina LNG:n syöttöpisteessä. Jos nominaatio tai renominaatio ylittää shipperin yhteenlasketun kapasiteetin, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija hylkää nominaation tai renominaation.

7.5.2 Nominaatioiden ja renominaatioiden priorisointi kiinteän ja keskeytyvän kapasiteetin kesken

Siirtoverkonhaltija priorisoi kiinteät kapasiteettisopimukset keskeytyviin nähden.

Jos useat shipperit ovat hankineet keskeytyvää kapasiteettia ja kaikkien shipperien yhteenlasketut nominaatiot ylittävät tarjolla olevan kiinteän kapasiteetin, eri shipperien toimittamien nominaatioiden välinen prioriteetti määräytyy ko. shipperien keskeytyvien kapasiteettisopimusten aikaleiman perusteella sen jälkeen, kun nominaatiot on ensin jaettu kiinteille kapasiteettisopimuksille.

Keskeytyvät kapasiteettisopimukset, jotka ovat olleet voimassa aiemmin, priorisoidaan myöhemmin solmittuihin verrattuna.

Jos kahden tai useamman nominaation kohdalla keskeytyvillä kapasiteettisopimuksilla on sama aikaleima, pienennetään näitä nominaatioita pro rata eli ilmoitettujen määrien suhteessa toisiinsa, ellei kaikkia samalla prioriteettitasolla käsiteltäviä nominaatioita pienennetä nollaan.

Vapaana olevan siirtokapasiteetin jakaminen pro rata -periaatteella keskeytyvää kapasiteettia omaavien shippereiden välillä perustuu shippereiltä viimeisimpänä vastaanotettuihin nominaatioihin ja renominaatioihin.

Nominaatioiden jakaminen pro rata keskeytyvälle kapasiteetille ei ole sitovaa ennen kuin siirtoverkonhaltija on hyväksynyt sellaisenaan tai pienennettynä viimeisen mahdollisen kiinteisiin kapasiteettituotteisiin kohdistuvan

renominaation tietylle kaasutoimituspäivän toimitustunnille. Keskeytyvää kapasiteettia koskevaa siirtoverkonhaltijan hyväksymää nominaatiota, jonka shipper on saanut aiemmin kuin yksi tunti ennen kaasuntoimitustuntia, voidaan muuttaa siirtoverkonhaltijan toimesta.

7.6 Nominaatioiden täsmäytys ja hyväksyminen Hamina LNG:n ja Inkoo LNG:n syöttöpisteessä

Kaasutoimituspäivää ennen ja kaasutoimituspäivän aikana järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ja nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltija suorittavat yhteistyössä Hamina LNG:n syöttöpisteessä jatkuvaa täsmäytystä seuraaville:

- shipperin viimeisimmät suunniteltua siirtoa koskevat nominaatiot syöttöpisteelle ja renominaatiot tästä eteenpäin verrattuna shipperin vastapuolten ilmoituksiin nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijalle.

Jos täsmäytys tapahtuu renominaatioiden perusteella, jotka on vastaanotettu kaasutoimituspäivänä D-1 klo 3.00 UTC (talviaikaan) tai klo 2.00 UTC (kesäaikaan) jälkeen, astuu täsmäytetty renominoitu määrä voimaan ainoastaan kaasutoimituspäivän jäljellä oleville tunneille.

Inkoo LNG:n syöttöpisteessä nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltija suorittaa täsmäytyksen ennen kaasutoimituspäivää. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija toimittaa tiedon hyväksytyistä nominaatioista shipperille.

7.7 Nominaatioiden pienentäminen Imatran syöttöpisteessä, Hamina LNG:n ja Inkoo LNG:n syöttöpisteessä muista syistä

7.7.1 Pienentäminen korjausten, kunnossapidon tai rajoitetun siirtokapasiteetin vuoksi

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi pienentää hyväksytyjä nominaatioita, jos järjestelmän siirtokapasiteetti on väliaikaisesti rajoittunut koko siirtoverkossa tai sen osassa tai vierekkäisessä järjestelmässä seuraavista syistä:

- a) suunnitellut korjaukset tai kunnossapito (ks. kohta 13) tai
- b) fyysiset tai operatiiviset poikkeustilanteet, jolloin siirtoverkonhaltija tiedottaa rajoittuneesta siirtokapasiteetista (ks. kohta 14)

7.7.2 Pienentäminen laatuvaatimusten täyttämättä jättämisen vuoksi

Jos kaasu ei täytä tai sen ei odoteta täyttävän asetettuja laatuvaatimuksia ja järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tai vierekkäisen järjestelmän järjestelmävastaava kieltäytyvät vastaanottamasta siirtoverkon syöttöpisteissä tai ottopisteissä shipperin toimittamaa kaasua (ml. biokaasun verkkoon syöttö) (ks. kohta 17.2), ko. shipperin hyväksytyjä nominaatioita tai renominaatioita pienennetään vastaavalla määrällä niinä tunteina tai kaasutoimituspäivinä kuin tilanne kestää.

7.7.3 Rajoitukset poikkeustilanteesta tai ylivoimaisesta esteestä johtuen

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi toimivaltaisen viranomaisen määräyksestä asettaa rajoituksia shipperin nominaatioille ja pienentää jo hyväksytyjä nominaatioita ja renominaatioita poikkeustilanteissa (ks. kohta 16.1.1) tai ylivoimaisen esteen sattuessa (ks. kohta 15).

7.8 Kaupankäynti-ilmoitukset

Virtuaalinen kauppapaikka on järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ylläpitämä palvelu, jossa kaasumäärien omistajuus voidaan siirtää kaupankäynti-ilmoituksilla luovutuksen tekevältä shipperiltä tai traderilta hankinnan tekevälle shipperille tai traderille. Osapuolen kaupankäynti-ilmoituksen saatuaan järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija täsmäyttää sen vastapuolelta saadun kaupankäynti-ilmoituksen kanssa.

Jos shipper tai trader haluaa tehdä kaupankäynti-ilmoituksia järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan portaalin kautta, shipperin tai traderin on valtuutettava yksi tai useampi yhteysosapuoli järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan portaalissa kaupankäynti-ilmoitusten lähettämiseen.

Kaupankäynti-ilmoitusten lähettäminen sähköisillä sanomaviesteillä edellyttää, että shipper tai trader täyttää järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan asettamat tiedonvaihtoa koskevat vaatimukset.

7.8.1 Ehdot kaasun omistajanvaihdoksille

Ennen kaupankäynti-ilmoituksen lähettämistä osapuolella täytyy olla:

- i. solmittuna shipperin tai traderin puitesopimus järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kanssa ja
- ii. hallussaan kaupan vastapuolen osapuolitunnus.

Jos edeltäviä ehtoja ei täytetä, kaupankäynti-ilmoitus hylätään. Tämän lisäksi järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi hylätä kaupankäynti-ilmoituksen, jos se sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja, ilmoitus on saapunut ko. ilmoitukseen sovellettavan viimeistään-määräajan jälkeen tai ilmoituksen lähettäjällä ei ole oikeutta lähettää kaupankäynti-ilmoituksia.

7.8.2 Kaupankäynti-ilmoitusten lähettäminen

- a) Kaupankäynti-ilmoituksia voi lähettää virtuaaliseen kauppapaikkaan aikaisintaan kaasutoimituspäivänä D-400 ja viimeistään kaasutoimituspäivänä D klo 3.30 UTC (talviaikaan) ja klo 2.30 UTC (kesäaikaan) mennessä. Riippumatta siitä, käyttääkö shipper tai trader portaalia vai sähköisiä sanomaviestejä kaupankäynti-ilmoitusten lähettämiseen, kaupankäynti-ilmoituksessa on annettava seuraavat tiedot:
 - i. Luovutuksen tekevän osapuolen kaupankäynti-ilmoitukset
 - Kaasumäärät yksikössä kWh/h, jotka luovutuksen tekevä osapuoli aikoo luovuttaa kaasutoimituspäivänä virtuaalisen kauppapaikan kautta sekä hankinnan tekevän osapuolen osapuolitunnus. Jos hankinnan tekeviä osapuolia on useita, luovutuksen tekevän osapuolen on ilmoitettava luovutettavat kaasumäärät yksikössä kWh/h jokaista hankinnan tekevää osapuolta kohden.
 - ii. Hankinnan tekevän osapuolen kaupankäynti-ilmoitukset
 - Kaasumäärät yksikössä kWh/h, jotka hankinnan tekevä osapuoli aikoo hankkia kaasutoimituspäivänä virtuaalisen kauppapaikan kautta sekä luovutuksen tekevän osapuolen osapuolitunnus. Jos luovutuksen tekeviä osapuolia on useita, hankinnan tekevän osapuolen on ilmoitettava kaasumäärät muodossa kWh/h jokaista luovutuksen tekevää osapuolta kohden.
- b) Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija käsittelee ja vahvistaa saapuneet uudet kaupankäynti-ilmoitukset puolen tunnin vasteajalla kaasutoimituspäivää edeltävänä päivänä klo 13.00 UTC (talviaikaan) tai klo 12.00 UTC (kesäaikaan) alkaen. Esim. kaasutoimituspäivänä klo 13.25 saapunut kaupankäynti-ilmoitus käsitellään ja vahvistetaan klo 14 mennessä ja klo 13.35 saapunut klo 14.30 UTC (talviaikaan) tai klo 13.30 UTC (kesäaikaan)

mennessä. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija vahvistaa sekä luovutuksen että hankinnan tekevälle osapuolelle seuraavat tiedot:

- i. onko lähetetyt kaupankäynti-ilmoitukset kaasutoimituspäivää D varten hyväksytty;
 - ii. onko yhtä tai useampaa kaupankäynti-ilmoituksista pienennetty tai hylätty tai
 - iii. onko yhtä tai useampaa kaupankäynti-ilmoituksista pienennetty tai hylätty järjestelmävastaavan suorittaman täsmäytyksen tuloksena.
- c) Kaupankäynti-ilmoitukset, jotka on hyväksytty tai pienennetty ovat hyväksytyjä kaupankäynti-ilmoituksia. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tiedottaa kaupan vastapuolia näiden antamista kaupankäynti-ilmoituksista ja hyväksytyistä kaupankäynti-ilmoituksista tarvittavassa laajuudessa.
- d) Jos osapuoli tai kaasupörssin kauppohen selvittäjä ei ole lähettänyt kaupankäynti-ilmoituksia järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle virtuaaliseen kauppapaikkaan, kaupankäynti-ilmoituksia ei rekisteröidä.

Osapuoli voi tehdä yhden kaupankäynti-ilmoituksen jokaista vastapuolta kohden virtuaalisessa kauppapaikassa. Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan vastaanottamaa tai hyväksymää kaupankäynti-ilmoitusta voi muuttaa lähettämällä uuden kaupankäynti-ilmoituksen, joka korvaa aiemmin lähetetyn.

7.8.3 Kaupankäynti-ilmoitukset kaasupörssissä solmituista kaupoista

Kaikkissa kaasupörssissä solmituissa kaupoissa vastapuolena toimii kauppohen selvittäjä, joka siten toimii sekä luovutuksen tekevän että hankinnan tekevän shipperin tai traderin vastapuolena.

Kaasupörssikauppohen selvittäjän virtuaaliseen kauppapaikkaan lähettämät kaupankäynti-ilmoitukset ovat aina identtisiä kaasupörssissä solmittujen kauppohen kanssa. Kaasupörssissä kaupan solmimisen jälkeen kauppohen selvittäjä lähettää kaupasta yksipuoliset kaupankäynti-ilmoitukset virtuaaliseen kauppapaikkaan.

Virtuaalisen kauppapaikan vastaanottama kaupankäynti-ilmoitus kaupan selvittäjältä on voimassa, vaikka shipper tai trader on ilmoittanut erilaisia määriä itse tai ei ole ilmoittanut mitään virtuaaliseen kauppapaikkaan kaasupörssissä solmituista kaupoista. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi hylätä kaasupörssissä solmitun kaupan kaupankäynti-ilmoituksen, mikäli shipperillä tai traderilla ei ole:

- i. solmittuna shipperin tai traderin puitesopimusta järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kanssa tai
- ii. riittävää luottokelpoisuutta järjestelmävastaavaa siirtoverkonhaltijaa kohtaan.

Shipperien ja traderien ei tarvitse erikseen lähettää kaupankäynti-ilmoituksia virtuaaliseen kauppapaikkaan kaasupörssissä solmituista kaupoista.

Jos shipper tai trader lähettää kaupankäynti-ilmoituksia kaasupörssissä solmituista kaupoista, shipperin ja traderin on annettava tiedot kaasumääristä (muodossa kWh/h), jotka shipper tai trader haluaa luovuttaa tai hankkia tiettyinä kaasutoimituspäivinä kaasupörssissä yhdessä shipperin tai traderin oman osapuolitunnuksen kanssa.

Shipperin tai traderin kaupankäynti-ilmoituksella on aina pelkästään tiedottava merkitys. Jos siis hyväksytty kaasupörssin antama kaupankäynti-ilmoitus ja shipperin tai traderin antama kaupankäynti-ilmoitus poikkeavat toisistaan, kauppohen selvittäjän ilmoitusta pidetään oikeana.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija toimittaa shippereille ja tradereille kauppohen selvittäjältä vastaanottamansa hyväksytyt kaupankäynti-ilmoitukset tiedoksi päivää ennen ja kaasutoimituspäivän sisäisesti.

7.9 Täsmäytysmenettely virtuaalisessa kauppapaikassa

Kaasutoimituspäivää ennen ja kaasutoimituspäivän aikana järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija suorittaa jatkuvaa täsmäytystä virtuaalisessa kauppapaikassa seuraaville:

- shipperin tai traderin viimeisimmät kaupankäynti-ilmoitukset verrattuna shipperin tai traderin vastapuolten viimeisimpiin kaupankäynti-ilmoituksiin virtuaalisessa kauppapaikassa ja
- shipperin tai traderin mahdolliset omat kaupankäynti-ilmoitukset kaasupörssissä solmituista kaupoista verrattuna kaasupörssin kauppohen selvittäjän toimittamiin kaupankäynti-ilmoituksiin.

Jos shipperin tai traderin viimeisin kaupankäynti-ilmoitus ei vastaa shipperin vastapuolten viimeisimpiä kaupankäynti-ilmoituksia virtuaalisessa kauppapaikassa, hyväksyttyjä ilmoituksia pienennetään pienempään ilmoitetuista arvoista. Poikkeuksena tästä kuitenkin on, että kaasupörssin kauppohen selvittäjän kaupankäynti-ilmoituksia pidetään aina oikeina, kuten on esitetty kohdassa 7.8.3.

8 Kapasiteetin jakaminen Balticconnectorin syöttö- ja ottopisteessä

Balticconnectorissa kapasiteetti jaetaan implisiittisesti. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija jakaa Balticconnectorin syöttö- ja ottopisteiden teknisen kapasiteetin kahden seuraavan komponentin kesken:

- Kahdenväliseen kaupankäyntiin allokoitu tekninen kapasiteetti, jossa jaettu kapasiteetti perustuu shipperien vahvistettuihin nominaatioihin.
- Pörss(e)ille rajat ylittävää kaupankäyntiä varten jaettu tekninen kapasiteetti perustuen järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan arvioon huomioiden teknisen kapasiteetin tehokkaan käytön.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija julkaisee osuuden ja mahdolliset muutokset järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kahdenväliseen kauppaan jaetusta teknisestä kapasiteetista sekä osuuden ja mahdolliset muutokset järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan mahdollisesti kaasupörss(e)ille jaetusta teknisestä kapasiteetista ensisijaisesti UMM-alustan kautta, mutta myös siirtoverkonhaltijan verkkosivuilla.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tarjoaa Balticconnectorin syöttö- ja ottopisteissä päiväkapasiteettia seuraavalle kaasutoimituspäivälle sekä päivänsisäistä kapasiteettia (kuten on määritelty artiklassa 9 Komission asetuksessa (EU) N:o 2017/459 kaasunsirtojärjestelmien kapasiteetinjakomekanismien verkkosäännön vahvistamisesta, (kapasiteettiverkkosäätö)). Kaikkien kapasiteettituotteiden on oltava kiinteitä.

8.1 Nominaatiot ja Renominaatiot

Shipperin on nominoitava ja/tai renominoitava järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle kaasutoimituspäivänä toimitettavat kaasumäärät Balticconnectorin yhteenliitännäpisteessä. Nominointia ja renominoointia koskevat säännöt on kuvattu luvussa 7. Hyväksytty nominaatio on edellytys kaasun siirrolle. Jos nominointia tai renominoointia ei tehdä, shipperillä ei ole oikeutta saada kaasua siirrettyksi. Nominointimenettelynä sovelletaan kaksipuolista nominointimenettelyä.

Shipperin on ilmoitettava seuraavat tiedot nominoidessaan ja/tai renominooidessaan:

- a) Kaasutoimituspäivä
- b) Kaasun virtauksen suunta
- c) Kaasumäärät ilmaistuna yksikössä kWh/tunti, joita shipper aikoo käyttää Balticconnectorin syöttö- tai ottopisteessä kaasutoimituspäivän jokaisena tuntina yhdessä shipperin vastapuolen osapuolitunnuksen kanssa.
- d) Shipperin vastapuolen osapuolitunnus.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi hylätä nominaation tai renominaation, jos se sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja taikka jos nominaatio tai renominaatio ylittää suurimman sille sallitun määrän, taikka jos nominaatio tai uudelleennominaatio on jätetty sovellettavan "viimeistään" määräajan jälkeen taikka jos tiedon antajalla ei ole oikeutta tehdä nominaatioita tai renominaatioita. Tietojen antajalla ei ole oikeutta tehdä nominaatioita tai renominaatioita, jos tietojen antaja ei ole valtuutettu tekemään nominaatioita tai renominaatioita järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan järjestelmään rekisteröidyn shipperin puolesta.

Selkeyden vuoksi, järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan prosessi nominaatioiden ja renominaatioiden vahvistamiseksi tai hylkäämiseksi koskee yksinomaan Suomen maakaasujärjestelmässä tapahtuvia toimintoja, ja siten se koskee vain Suomessa rekisteröityjen markkinaosapuolten toimia.

8.1.1 Nominaatiot

Shipperin on lähetettävä nominaatiot järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle aikaisintaan kaasutoimituspäivänä D-400 ja viimeistään kaasutoimituspäivänä D-1 klo 13.00 UTC (talviaikaan) tai klo 12.00 UTC (kesäaikaan). Tehtyä nominaatiota voidaan korjata edellä mainitun määräajan loppuun asti. Viimeisin "viimeistään" määräaikaan mennessä toimitettu nominaatio käsitellään tässä luvussa kuvatun täsmäytyksen mukaisesti. Ratkaiseva tekijä nominaatioiden käsittelyssä on aika, jolloin järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija on vastaanottanut shipperin lähettämän nominaation.

Shipperien nominaatioiden on oltava samansuuruiset kaasutoimituspäivän jokaiselle tunnille. Päivittäisten nominaatiomäärien muunnoksessa tuntitasolle, pienin sallittu yksikkö on 1 kWh. Mahdolliset jakojäännökset yksikkömuunnoksessa on asetettava kaasupäivän viimeiselle tunnille. Shipperin yhteenlasketut nominaatiot eivät saa ylittää järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kahdenväliseen kaupankäyntiin allokoitua teknisen kapasiteetin määrää. Mikäli kahdenväliseen kaupankäyntiin allokoitu tekninen kapasiteetti on alle 24 GWh/kaasupäivä, suurin sallittu nominaatiomäärä, jonka shipper saa lähettää, on 1 GWh/tunti (24 GWh/kaasupäivä, paitsi kellojen siirtojen päivinä joko 23 GWh/kaasupäivä tai 25 GWh/kaasupäivä). Shipper-parin on tehtävä nominaatiot netotettuna. Esimerkiksi, jos shipper-pari on suunnitellut nominoivansa 50 yksikköä syöttö-suuntaan ja 20 yksikköä otto-suuntaan, shipper-parin on tehtävä nominaatio, jonka suuruus on 30 yksikköä syöttö-suuntaan.

Suomeen rekisteröityneen shipperin nominaatio(t) ei saa ylittää järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kahdenväliseen kaupankäyntiin allokoitua teknistä kapasiteettia. Mikäli shipperin nominoitu määrä ylittää järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kahdenväliseen kaupankäyntiin allokoitun teknisen kapasiteetin, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei hyväksy nominaatio(i)ta, jotka ylittävät järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kahdenväliseen kaupankäyntiin allokoitun teknisen kapasiteetin.

Ennen kaasutoimituspäivää järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija suorittaa nominaatioille täsmäytyksen. Täsmäytyksessä shipperin viimeisintä nominaatiota Balticconnectorin syöttö- tai ottopisteessä verrataan shipperin vastapuolen viimeisimpään nominaatioon vierekkäisessä järjestelmässä. Mikäli shipperin viimeisin nominaatio ei vastaa tämän vastapuolen viimeisintä nominaatiota, nominaatiota pienennetään shipper-parin nominaatioista pienempään ('lesser rule').

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija vahvistaa täsmäytetyt nominaatiot viimeistään kaasutoimituspäivänä D-1 klo 15.00 UTC (talviaikaan) tai klo 14.00 UTC (kesäaikaan). Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei muuta jo vahvistettuja nominaatioita. Shipperille jaetaan vahvistettua nominaatiota vastaava määrä kapasiteettia. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija vertaa täsmäytettyjä nominaatioita järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kahdenväliseen kaupankäyntiin allokoituun tekniseen kapasiteettiin.

Shipperin on pidättäydyttävä kaikista suorista tai epäsuorista toimista tai toimien sarjasta (mukaan lukien, mutta niihin rajoittumatta, laiminlyönti, rikkomus, tahallinen tai tahallinen toiminta tai laiminlyönti), jotka johtaisivat siihen, että shipperin nominoidut määrät ylittäisivät järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kahdenväliseen kaupankäyntiin allokoitua teknisen kapasiteetin. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija peruuttaa tällaiset nominaatiot.

8.1.2 Renominaatiot

Vaikka shipper ei tee nominaatiota, shipperillä on oikeus tehdä renominaatioita. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija käynnistää renominaatiokierroksen tasatunnein renominointiajakajakson aikana. Ensimmäinen renominaatiokierros alkaa kaasutoimituspäivänä D-1 klo 13.00 UTC (talviaikaan) tai klo 12.00 (kesäaikaan) ja päättyy kaasutoimituspäivänä D-1 klo 14.00 (talviaikaan) tai klo 13.00 (kesäaikaan).

Shipperin renominaatiot, jotka on vastaanotettu aikavälillä klo 13.00 UTC (talviaikaan) ja 12.00 UTC (kesäaikaan) ja 15:00 UTC (talviaikaan) ja 14:00 UTC (kesäaikaan) kaasuntoimituspäivänä D-1, käsitellään järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan toimesta osana ensimmäistä renominaatiokierrosta, joka alkaa klo 15:00 UTC (talviaikaan) ja 14:00 UTC (kesäaikaan) kaasuntoimituspäivänä D-1.

Shipperin renominaatiot, jotka on vastaanotettu aikavälillä klo 13.00 UTC (talviaikaan) ja 12.00 UTC (kesäaikaan) kaasutoimituspäivänä D-1 ja 3.00 UTC (talviaikaan) ja 2.00 UTC (kesäaikaan) kaasutoimituspäivänä D-1 tehdään koko kaasutoimituspäivälle D. Kaikki tämän aikarajan jälkeen tehdyt renominaatiot tehdään kaasutoimituspäivän jäljellä oleville tunneille. Pienin hyväksyttävä yksikkö on 1 kWh. Mahdolliset jakojäännökset yksikkömuunnoksessa tulee asettaa kaasupäivän viimeiselle tunnille. Viimeinen renominaatio kaasutoimituspäivän viimeiselle tunnille on mahdollista tehdä kaasutoimituspäivänä D klo 2.00 UTC (talviaikaan) ja 1.00 UTC (kesäaikaan) mennessä.

Shipperin renominaatiot Balticconnectorin syöttö- ja ottopisteessä on oltava samansuuruiset kullekin kaasupäivän jäljellä olevalle tunnille. Shipper-parin on tehtävä renominaatiot netotettuna. Jos shipperin renominaatio ylittää käytettävissä olevan kapasiteetin, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija pienentää renominaation käytettävissä olevaa kapasiteettia vastaavaan määrään pro rata menetelmällä. Pro rata menetelmässä shipperin tekemän renominaation muutoksen suuruus verrattuna shipperin edelliseen järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan vahvistamaan (re)nominaatioon on määrittävä tekijä. Viimeisin renominaatiokierroksen aikana tehty shipperin renominaatio käsitellään täsmäytyksessä.

Shipperin renominaatio(t) ei(vät) saa ylittää kahdenväliseen kaupankäyntiin allokoitua teknistä kapasiteettia. Jos kahdenväliseen kaupankäyntiin allokoitu tekninen kapasiteetti on alle 24 GWh/kaasupäivä, suurin sallittu renominaatiomäärä, jonka shipper saa lähettää, on 1 GWh/tunti (24 GWh/kaasupäivä paitsi kellojen siirtojen päiviä joko 23 GWh/kaasupäivä tai 25 GWh/kaasupäivä).

Ennen kaasutoimituspäivää ja kaasutoimituspäivän aikana järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija suorittaa renominaatioille täsmäytyksen. Täsmäytyksessä shipperin viimeistä renominaatiota Balticconnectorin syöttö- tai ottopisteessä verrataan shipperin vastapuolen viimeisimpään renominaatioon vierekkäisessä järjestelmässä. Mikäli täsmäytys suoritetaan renominaatiolle, joka on vastaanotettu klo 3:00 UTC (talviaikaan) ja 2:00 UTC (kesäaikaan)

jälkeen kaasutoimituspäivänä D-1, täsmäytetyt renominoidut määrät tulevat voimaan kaasutoimituspäivän jäljellä oleviksi tunneiksi. Mikäli shipperin viimeisin renominaatio ei vastaa tämän vastapuolen viimeisintä renominaatiota, renominaatiota pienennetään shipper-parin renominaatioista pienempään ('lesser rule').

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija vahvistaa täsmäytetyt renominaatiot kahden täynnin kuluessa renominaatiokierroksen päättymisestä. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei muuta jo vahvistettuja renominaatioita. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija vertaa täsmäytettyjä renominaatioita Balticconnectorin käytettävissä olevaan kapasiteettiin. Shipperille jaetaan vahvistettua renominaatiota vastaava määrä kapasiteettia.

Mikäli shipper tai tämän vastapuoli renominoi alaspäin, täsmäytyksen tuloksena vahvistettua renominaatiota pienennetään ja pienennettyä määrää vastaava kapasiteetti käsitellään luovutettuna. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija asettaa luovutetun kapasiteetin tarjolle muille shippereille käytettäväksi.

Shipper voi renominoida alaspäin Balticconnectorissa maksutta toleranssin rajoissa. Mikäli shipper renominoi alaspäin toleranssia enemmän, shipperin on maksettava toleranssin ylittävästä määrästä järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ajantasaisen hinnaston mukainen uudelleennominointimaksu (ks. kohta 18.2 iii). Uudelleennominointimaksua sovelletaan niinä kaasutoimituspäivinä, jolloin kaasutoimituspäivänä on ollut ruuhkaa, eli shipperin nominaatioita tai renominaatioita on leikattu pro rata menetelmällä. Toleranssia ja uudelleennominointimaksua sovelletaan ainoastaan ruuhkaiseen suuntaan. Jos kaasutoimituspäivän D-1 kello 13.00 UTC (talviaikaan) tai kello 12.00 UTC (kesäaikaan) toimittamiin nominaatioihin perustuvassa allokaatiossa ei ole ollut ruuhkaa, mutta ruuhkaa esiintyy kaasutoimituspäivän D renominaatiokierroksilla, uudelleennominointimaksu on voimassa alkaen siitä renominaatiokierroksesta, kun ruuhka syntyy.

Toleranssi on 50 000 kWh/h normaaleissa käyttöolosuhteissa. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija varaa oikeuden maakaasumarkkinalain 29 §:n mukaisen järjestelmävastuun täyttämiseksi säätää toleranssia 10 000 - 50 000 kWh/h välillä, mikäli ruuhkatilanteen aikana tapahtuu systemaattista alaspäin renominointia, mikä aiheuttaa hallitsemattoman fyysisen epätasapainon, joka johtaa tilanteeseen, jossa järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on suoritettava fyysisiä tasehallintatoimenpiteitä. Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tulee ilmoittaa markkinaosapuolille vähintään kolme (3) täyttä arkipäivää ennen mukautetun toleranssin voimaantuloa. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tiedottaa toleranssin muutoksista markkinaosapuolille ensisijaisesti UMM-alustan kautta, mutta myös järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan verkkosivuilla.

8.2 Ylikuormituksen ja keskeytysten hallinta Balticconnectorissa

Fyysisen kapasiteetin lisäksi järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tarjoaa virtuaalista kapasiteettia perustuen virtuaaliseen vastakkaissuuntaiseen virtaukseen Balticconnectorissa lisätäkseen käytettävissä olevaa kapasiteettia. ~~voi tarjota mahdollisuuksien mukaan virtuaalista kapasiteettia lisätäkseen käytettävissä olevaa kapasiteettia.~~ Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tiedottaa suurimman mahdollisen virtuaalisen kapasiteetin, minkä siirtoverkonhaltija voi asettaa tarjolle fyysisen kapasiteetin lisäksi ensisijaisesti UMM-alustan kautta, mutta myös järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan verkkosivuilla. Nominaatio ja renominaatiokierroksilla tarjottavan virtuaalisen kapasiteetin määrä riippuu vahvistettujen nominaatioiden netotetusta määrästä seuraavasti:

Nominaatio ja renominaatiokierroksilla tarjotun virtuaalisen kapasiteetin määrä yhteen suuntaan = vahvistettujen nominaatioiden kokonaismäärä vastakkaiseen suuntaan (pl. kaasupörssille vahvistetut nominaatiot)

Esimerkiksi mikäli vahvistetut nominaatiot (pl. kaasupörssille vahvistetut nominaatiot) yhteen suuntaan ovat 10 GWh Virosta Suomeen, virtuaalisen kapasiteetin määrä on 10 GWh Suomesta Viroon.

Jos Balticconnectorissa muodostuu fyysinen ruuhka, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei voi vahvistaa renominaatioita alaspäin (kokonaan, osittain (pro rata) tai ollenkaan) ruuhkaa vastakkaiseen suuntaan sillä kyseinen kapasiteetti on jo varattu virtuaalisena kapasiteettina perustuen virtuaaliseen vastakkaissuuntaiseen virtaukseen.

Gasgrid julkaisee Shippereille tiedon käytettävissä olevasta kapasiteetista Gasgrid Portalissa sekä Transparency alustalla. Tieto käytettävissä olevasta kapasiteetista päivitetään viipymättä sen jälkeen, kun tieto vahvistetuista nominaatioista on toimitettu Shippereille. Käytettävissä oleva kapasiteettitieto pitää sisällään kahdenväliseen kaupankäyntiin allokoitun teknisen kapasiteetin ja virtuaalisen kapasiteetin yhteenlasketun määrän.

Jos Balticconnector on fyysisesti ruuhkautunut ja yhteenlaskettujen sekä täsmäytettyjen nominaatioiden kokonaismäärä ylittää järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kahdenväliseen kaupankäyntiin allokoitun teknisen kapasiteetin sisältäen mahdollisesti tarjotun virtuaalisen kapasiteetin tai yhteenlaskettujen renominaatioiden kokonaismäärä ylittää käytettävissä olevan kapasiteetin, nominaatioita tai renominaatioita vähennetään pro ratalla suhteessa järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tarjoamaan käytettävissä olevaan kapasiteettiin.

Täsmäytettyjen renominaatioiden osalta aiemmin vahvistettujen nominaatioiden mukaan jaettu kapasiteetti otetaan huomioon siten, että vain jäljellä oleva vapaa kapasiteetti voidaan jakaa vastaten vahvistettuja renominaatioita. Jos käytettävissä oleva kapasiteetti riittää kattamaan renominaatioiden mukaisesti siirrettävien määrien muutoksen, renominaatiot hyväksytään sellaisenaan. Jos vain osa renominoiduista määristä voidaan siirtää, kaikki jäljellä oleva käytettävissä oleva kapasiteetti jaetaan kaikkien renominaatioiden kesken suhteellisesti (*pro rata*) siltä osin kuin kunkin shipperin renomoima määrä eroaa shipperin jo vahvistetusta nominaatiosta. Tällä tavalla käsitellyt renominaatiot muodostavat shipperin uuden vahvistetun nominaation.

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltija ryhtyy toimenpiteisiin, jos on olemassa riski, että vahvistettuja nominaatioita vastaavia määriä ei voida fyysisesti siirtämään esim. odottamattoman teknisen vian vuoksi. Toimenpiteiden tarkoituksena on minimoida tarve keskeytykselle. Järjestelmävastaavalla siirtoverkonhaltijalla on seuraavat toiminnot käytettävissä:

- a) Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ja vierekkäisen järjestelmän siirtoverkonhaltijan välisen toiminnallisen tasehallintatilin jouston käyttäminen siirtoverkonhaltijoiden määrittämien jousutorajojen puitteissa.
- b) Kaasun ostaminen tai myyminen putkilinjasta sijaintiriippuvaisten tasepalvelusopimusten avulla Balticconnectorin fyysisten virtojen kompensoimiseksi. Tällaisia toimia sovelletaan siinä laajuudessa kuin se on teknisesti mahdollista, sopimukseen perustuvaa tai taloudellisesti järkevää verrattuna siihen, että kaasumääriä ei kuljeteta.

Jos edellä mainitut toimet eivät riitä siirron turvaamiseen, kapasiteettia vähennetään kaikilta shippereiltä vahvistettujen nominaatioiden suhteessa (*pro rata*).

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija on vastuussa järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan järjestelmään rekisteröityneille shippereille. Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on korvattava välittömät kustannukset asianomaisille shippereille, jos keskeytys johtuu järjestelmävastaavasta siirtoverkonhaltijasta. Nämä välittömät kustannukset sisältävät tasepoikkeamamaksut siirtämättä jääneestä kaasusta.

9 Määränjako

Määränjaolla tarkoitetaan kaasumäärää, joka on jaettu shipperille hyväksytyyn nominaatioon, shipperille tai traderille hyväksytyyn kaupankäynti-ilmoitukseen tai shipperille käyttöpaikan tai biokaasun syöttöpisteen mittaustietoihin perustuen. Maakaasun määränjakoa käytetään shipperin maksujen määräytymiseen siirtoverkossa sekä taseselvityksen lähtötietoina.

Määränjaossa kaasumäärät ilmoitetaan energiana muodossa kWh maakaasun ylempään lämpöarvoon perustuen.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa kaasutoimituspäivän alustavan määränjaon tulokset shippereille ja tradereille kaasutoimituspäivää seuraavana kaasutoimituspäivänä (D+1) klo 12.00 UTC (talviaikaan) ja klo 11.00 UTC (kesäaikaan) mennessä.

9.1 Balticconnectorin yhteenliitântäpisteeseen sovellettava määränjako

Shipperille Balticconnectorin yhteenliitântäpisteeseen hyväksytyjä nominaatioita syötöstä ja otosta käytetään maakaasun määränjakona jokaisena tuntina.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa kaasutoimituspäivän alustavan määränjaon tulokset kaasutoimituspäivää seuraavana kaasutoimituspäivänä (D+1) klo 12.00 UTC (talviaikaan) ja klo 11.00 UTC (kesäaikaan) mennessä.

9.2 Hamina LNG:n syöttöpisteeseen, Inkoo LNG:n syöttöpisteeseen ja Imatran syöttöpisteeseen sovellettava määränjako

Shipperille Hamina LNG:n syöttöpisteeseen, Inkoo LNG:n syöttöpisteeseen ja Imatran syöttöpisteeseen hyväksytyjä nominaatioita käytetään maakaasun määränjakona jokaisena tuntina.

Shipperin nominaatiot kaasutoimituspäivänä D Inkoo LNG:n syöttöpisteessä eivät saa ylittää shipperin Inkoo LNG:n syöttöpistettä koskevien kapasiteettisopimusten yhteenlaskettua määrää. Mikäli shipperin hyväksytty nominaatio kuitenkin ylittää shipperin yhteenlasketun kapasiteetin Inkoo LNG:n syöttöpisteessä, shipper on velvollinen maksamaan ylittävistä osasta järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan hinnaston mukaisen kapasiteetin ylitysmaksun.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa kaasutoimituspäivän alustavan määränjaon tulokset kaasutoimituspäivää seuraavana kaasutoimituspäivänä (D+1) klo 12.00 UTC (talviaikaan) ja klo 11.00 UTC (kesäaikaan) mennessä.

9.2.1 Shipperin hankintasopimus perustuu mitattuihin kaasumääriin ja/tai shipperillä on määräävä markkina-asema Imatran syöttöpisteessä

Shipperin määränjakoon Imatran syöttöpisteessä käytetään lisäksi alla kuvattua menettelyä, jos shipperillä on määräävä markkina-asema siirtomäärien osalta Imatran syöttöpisteessä ja/tai mitattuun määrään perustuva hankintasopimus vierekkäisen järjestelmän vastapuolen kanssa:

- Shipperin on solmittava järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kanssa erillinen sopimus Imatran syöttöpisteessä mitattujen siirtomäärien ja kaikkien shipperien kaasutoimituspäivänä yhteenlaskettujen hyväksytyjen nominaatioiden välisen erotuksen tasehallinnasta viimeistään kaksi viikkoa ennen sitä kaasutoimituspäivää, jolloin kaasuntoimitusten on määrä alkaa.

- Shipperin ja järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan erillisen sopimuksen perusteella järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija perustaa shipperille erillisen taseselvitystilin, jonne kirjataan shipperin kaasutoimituspäiväkohtainen erotus Imatran syöttöpisteessä mitattujen siirtomäärien ja hyväksytyjen nominaatioiden välillä.
- Jos sellaisia shippereitä on useita, joiden hankintasopimus vierekkäisen järjestelmän vastapuolen kanssa perustuu mitattuun määrään, shipperien hyväksytyjen nominaatioiden ja mitattujen siirtomäärien välinen erotus jaetaan erillisille taseselvitystileille ko. shippereiden kesken näiden hyväksytyjen nominaatioiden suhteessa (pro rata).
- Shipperin määränjakona Suomen kaasujärjestelmässä toimivat Imatran syöttöpisteeseen ko. shipperille hyväksytty nominaatiot. Shipperin Imatran syöttöpisteeseen ilmoittamien hyväksytyjen nominaatioiden määränjako kirjataan siten syötöksi siihen taseryhmään, jossa shipper toimii tasevastaavana tai taseryhmän jäsenenä kohdan 9.2 mukaisesti. Vastaavasti shipperin toteutuneeksi kapasiteetin käyttäkösi Imatran syöttöpisteessä katsotaan shipperille Imatran syöttöpisteessä hyväksytty nominaatiot.
- Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa vierekkäisen järjestelmän vastapuolelle shipperin kaasutoimituspäivän määränjakoiksi shipperin hyväksytty nominaatiot lisättynä ko. shipperin erilliselle taseselvitystilille kirjatulla kaasutoimituspäiväkohtaisella erotuksella mitattujen siirtomäärien ja hyväksytyjen nominaatioiden välillä.
- Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija laskee shipperin erilliselle taseselvitystilille kumulatiivista tasepoikkeamaa kaasukuukauden jokaisena kaasutoimituspäivänä. Jos shipperin erillisellä taseselvitystilillä on kumulatiivista tasepoikkeamaa kaasukuukauden lopussa, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija neutraloi tasepoikkeaman voimassa olevan hinnaston mukaisella neutraalin kaasun hinnalla kaasukuukautta seuraavan kuukauden ensimmäisenä arkipäivänä.
- Shipper voi pienentää erillisen taseselvitystilinsä kumulatiivista tasepoikkeamaa milloin tahansa kaasukuukauden aikana tekemällä kaupankäynti-ilmoituksia virtuaalisessa kauppapaikassa. Shipperin on tällöin ilmoitettava kaupankäynti-ilmoituksessa, että kaupankäynti-ilmoitus koskee erillistä taseselvitystiliiä.

9.3 Kaasun omistajanvaihdosten määränjako

Hyväksytty kaupankäynti-ilmoitukset toimivat osapuolen määränjakona kaasunenergian omistajanvaihdoksista ko. kaasutoimituspäivänä. Tähän sisältyvät osapuolen kahdenväliset sekä kaasupörssissä solmitut kaupat ko. kaasutoimituspäivänä.

9.4 Päivittäin luettavien käyttöpaikkojen alustava määränjako ottovyöhykkeellä ja biokaasun syöttöpisteissä

Shipperin määränjako perustuu shipperille kuuluvien siirtoverkon loppukäyttäjien käyttöpaikkojen, jakeluverkkojen päivittäin luettavien käyttöpaikkojen sekä biokaasun syöttöpisteiden tunti- tai päiväkohtaisesti mitattuihin kaasumääriin tai verkonhaltijoiden toimittamiin arvioihin silloin, jos mittaustieto ei ole käytettävissä.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija katsoo määränjaossa shipperille toimitetuksi shipperille biokaasusalkuissa kuuluvista biokaasun syöttöpisteistä mitatun maakaasumäärän. Shipperin kaasutoimituspäiväkohtainen toimitusmäärä biokaasun syöttöpisteistä ei saa ylittää shipperin biokaasun virtuaalista syöttöpistettä koskevien kapasiteettisopimusten yhteenlaskettua määrää.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija katsoo määränjaossa shipperille toimitetuksi jakeluverkoissa ja siirtoverkossa ko. shipperille toimitussuhteiden perusteella kuuluvien käyttöpaikkojen mitatun kaasumäärän. Shipperin

kaasutoimituspäiväkohtainen toimitusmäärä ottovöyhykkeelle ei kuitenkaan saa ylittää shipperin ottovöyhykkeen kapasiteettisopimuksien yhteenlaskettua maksimimäärää.

Mikäli kaasutoimituspäiväkohtainen toimitusmäärä biokaasun syöttöpisteistä kuitenkin ylittää biokaasun virtuaalista syöttöpistettä koskevien kapasiteettisopimusten yhteenlasketun määrän, tai toimitusmäärä ottovöyhykkeelle kuitenkin ylittää ottovöyhykettä koskevien kapasiteettisopimusten yhteenlasketun määrän, shipper on velvollinen maksamaan ylittävistä osasta järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan hinnaston mukaisen kapasiteetin ylitysmaksun.

Jakeluverkon jäännöskulutus määritetään kaasutoimituspäivälle seuraavasti:

- Jakeluverkon rajapisteen kautta syötetystä mitatusta kaasumäärästä ja jakeluverkkoon syötetystä mitatusta biokaasumäärästä vähennetään yhteenlaskettu päivittäin luettavien käyttöpaikkojen mitattu kaasumäärä.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa kaasutoimituspäivänä D+1 klo 12.00 UTC (talviaikaan) ja klo 11.00 UTC (kesäaikaan) mennessä kullekin shipperille ko. osapuolen ensimmäisen alustavan määränjaon tulokset edeltävältä kaasutoimituspäivältä D perustuen siirtoverkosta saatuihin mittauksiin ja shipperien laskennallisiin toimitusosuuksiin jakeluverkoissa.

Shipperin laskennallinen toimitusosuus x_i jakeluverkossa määritetään seuraavasti:

$$x_i = \frac{E_{\text{shipper},kk,i}}{E_{\text{rajapiste},kk} + E_{\text{biokaasu},kk}}$$

jossa $E_{\text{shipper},kk,i}$ on shipperille i kaasutoimituspäivänä D jakeluverkossa kuuluvien käyttöpaikkojen yhteenlaskettu maakaasun energiamäärä, joka on toimitettu ko. käyttöpaikkoihin viimeisimmän lopullisen taseselvityksen perusteella (summatieto muodossa kWh koko kaasutoimituskuukauden ajalta). $E_{\text{rajapiste},kk}$ on siirtoverkosta jakeluverkkoon toimitetun maakaasun energiamäärä viimeisimmän lopullisen taseselvityksen perusteella (summatieto koko kaasutoimituskuukauden ajalta). $E_{\text{biokaasu},kk}$ on jakeluverkkoon liitetystä biokaasun syöttöpisteestä jakeluverkkoon syötetyn biokaasun energiamäärä viimeisimmän lopullisen taseselvityksen perusteella (summatieto muodossa kWh koko kaasutoimituskuukauden ajalta).

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija arvioi ensimmäisessä alustavassa määränjaossa shipperien toimitukset jakeluverkkoihin seuraavasti:

$$E_{\text{shipper},D,i} = x_i \cdot (E_{\text{rajapiste},D} + E_{\text{biokaasu},ka})$$

jossa $E_{\text{shipper},D,i}$ on arvio shipperin i jakeluverkkoon toimittamasta maakaasun energiamäärästä (muodossa kWh/h) kaasutoimituspäivänä D. $E_{\text{rajapiste},D}$ on jakeluverkkoon siirtoverkosta toimitetun maakaasun energiamäärä kaasutoimituspäivänä D (muodossa kWh/h). $E_{\text{biokaasu},ka}$ on jakeluverkkoon liitetystä biokaasun syöttöpisteestä jakeluverkkoon syötetyn biokaasun energiamäärä tuntikeskiarvona viimeisimmän lopullisen taseselvityksen perusteella (muodossa kWh/h koko kaasutoimituskuukauden ajalta). Jakeluverkon biokaasun syöttöpisteen toimituksista kaasutoimituspäivänä D vastaavan shipperin arviona $E_{\text{shipper},D,i}$ käytetään arvoa $E_{\text{biokaasu},ka}$. Ensimmäisen alustavan määränjaon tulokset ilmoitetaan shipperille siirtoverkon loppukäyttäjien käyttöpaikoittain, biokaasun syöttöpisteittäin ja toimitettuina kokonaismäärinä per jakeluverkko.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa kaasutoimituspäivänä D+2 klo 15.00 UTC (talviaikaan) ja klo 14.00 UTC (kesäaikaan) mennessä kullekin shipperille ko. osapuolen toisen alustavan määränjaon tulokset kaasutoimituspäivältä D edellyttäen, että tarvittavat mittaustiedot tai arviot on saatu jakeluverkonhaltijoilta ajoissa. Päivästä D+2 alkaen

alustavan määränjaon tulokset ilmoitetaan shipperille siirtoverkon loppukäyttäjien käyttöpaikoittain, biokaasun syöttöpisteittäin ja vähittäismyyjittäin per jakeluverkko. Jos shipper havaitsee määränjaossa virheitä, tämän on välittömästi ilmoitettava niistä järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle.

9.5 Ei-päivittäin luettavien käyttöpaikkojen alustava määränjako ottovyöhykkeellä

Jakeluverkon ei-päivittäin luettavat käyttöpaikat ja jakeluverkon häviöt muodostavat jäännöskulutuksen asiakassalkun, josta vastaa ko. jakeluverkon toimitusvelvollinen vähittäismyyjä. Jos jakeluverkossa on ainoastaan päivittäin luettavia käyttöpaikkoja, jäännöskulutuksen asiakassalkusta voi vaihtoehtoisesti vastata myös ko. jakeluverkonhaltija. Jakeluverkon jäännöskulutuksen asiakassalkulla voi olla yksi shipper.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa kaasutoimituspäivänä D+1 klo 12.00 UTC (talviaikaan) tai 11.00 UTC (kesäaikaan) mennessä kullekin shipperille ko. osapuolen toimitusvelvollisten vähittäismyyjien tai jakeluverkonhaltijoiden jäännöskulutuksen asiakassalkkujen ensimmäisen alustavan määränjaon tulokset kaasutoimituspäivältä D perustuen siirtoverkon mittauksiin ja shipperien laskennallisiin toimitusosuuksiin ko. jakeluverkossa (ks. laskennallisen toimitusosuuden määrittämisessä 9.4).

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa kaasutoimituspäivän D+2 loppuun klo 15.00 UTC (talviaikaan) ja klo 14.00 UTC (kesäaikaan) mennessä kullekin shipperille ko. osapuolen toimitusvelvollisten vähittäismyyjien tai jakeluverkonhaltijoiden jäännöskulutuksen asiakassalkkujen alustavan määränjaon tulokset kaasutoimituspäivältä D edellyttäen, että tarvittavat mittaustiedot on toimitettu jakeluverkonhaltijoilta. Jos shipper havaitsee määränjaossa poikkeamia, tämän on välittömästi ilmoitettava niistä järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija päivittää ottovyöhykkeen alustavan määränjaon tuloksia päivittäin siihen saakka, kunnes lopullinen määränjako on suoritettu.

10 Tasehallinta ja taseselvitys

10.1 Yleistä

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija vastaa Suomen maakaasujärjestelmän tasehallinnasta. Shipperin ja traderin on ilmoitauduttava tasevastaavaksi tai liityttävä jäseneksi tasevastaavan shipperin tai traderin hallinnoimaan taseryhmään. Tasevastaava shipper tai trader vastaa taseryhmänsä jäsenten virtuaalisten ja/tai fyysisten syöttöjen ja ottojen tasapainottamisesta siten, että järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on tasapainotettava järjestelmää tasehallintatoimenpitein mahdollisimman vähän.

Tasevastaavaksi ryhtyvän shipperin tai traderin on ilmoitauduttava tasevastaavaksi viimeistään 10 arkipäivää ennen ensimmäistä kaasutoimituspäivää, jona taseryhmän tulee olla toiminnassa. Tasevastaava shipper voi ilmoittaa markkinaosapuolirekisterissä taseryhmäänsä toimitussuhteita heti tasehallinnan ehtoihin sitoutumisen jälkeen. Kaasun toimitukset voivat kuitenkin alkaa vasta, kun taseryhmä on toiminnassa.

Tasevastaavan shipperin on ilmoitettava järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle kaikista taseryhmän jäsenenä toimivista shippereista ja tradereista. Tasevastaavan shipperin on ilmoitettava uuden shipperin ja traderin siirtymisestä taseryhmänsä jäseneksi järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle viimeistään kolme kaasutoimituspäivää ennen sen kaasutoimituspäivän alkua, josta alkaen muutoksen on oltava voimassa edellyttäen, että taseryhmään jäseneksi siirtyvä shipper ja trader vahvistaa muutoksen taseryhmätietoihinsa viimeistään yksi kaasutoimituspäivä ennen sitä kaasutoimituspäivää, jona muutos astuu voimaan. Jos shipper tai trader ei vahvista taseryhmän siirtymistään uuteen

taseryhmään, muutos ei astu voimaan, vaan shipper ja trader pysyvät nykyisessä taseryhmässään. Muutoksista taseryhmätietoihin ilmoitetaan järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan portaaliin. Shipper ja trader eivät voi käydä kauppaa kaasuenergiasta tai kapasiteetista ennen kuin näillä on markkinaosapuolirekisterissä rekisteröitynä tieto voimassa olevasta taseryhmästä.

Shipper ja trader voivat olla jäsenenä vain yhdessä taseryhmässä kerrallaan. Kaikkien shipperin toimitussuhteiden on oltava liitettynä tähän taseryhmään.

Shippereiden ja tradereiden on toimitettava Suomen maakaasujärjestelmään jokaisena kaasutoimituspäivänä Imatran, Balticconnectorin, Hamina LNG:n, Inkoo LNG:n ja biokaasun syöttöpisteissä sekä syöttönä virtuaalisessa kauppapaikassa tai kaasupörssin välittämänä yhteenlaskettu päiväkohtainen kaasumäärä, joka vastaa sitä yhteenlaskettua kaasumäärää, jonka taseryhmän shipperit ja traderit ovat ottaneet järjestelmästä ottovyyhykkeellä, ottona virtuaalisessa kauppapaikassa tai kaasupörssin välittämänä ja Balticconnectorin ottopisteessä samana kaasutoimituspäivänä.

Jos taseryhmän yhteenlaskettu kaasutoimituspäivänä syötetty kaasumäärä ei vastaa ko. taseryhmän yhteenlaskettua ottoa kaasutoimituspäivänä, taseryhmällä on tasepoikkeama ja taseryhmän tasevastaavan osapuolen on maksettava tai tämä saa hyvityksen tasepoikkeamasta kohdan 18.4 mukaisesti tasepoikkeaman suunnasta ja määrästä riippuen.

Taseryhmiä voi yhdistää taseryhmien tasepoikkeamien netottamiseksi ja tasepoikkeamamaksun laskuttamiseksi vain yhdeltä yhdistämiseen osallistuvalla taseryhmältä. Taseryhmien yhdistäminen edellyttää, että tasevastaava osapuolella on voimassa oleva Taseryhmien yhdistämissopimus järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kanssa. Sopimuksella päiväkohtaiset tasepoikkeamat, joita kullakin taseryhmällä syntyy, netotetaan ja laskutetaan tietyltä yhdistämiseen osallistuvalla taseryhmältä. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi myös tarjota mahdollisuutta solmia Taseryhmien yhdistämissopimus sähköisesti järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan portaalin kautta. Taseryhmien yhdistämissopimus on toimitettava järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle viimeistään 10 arkipäivää ennen kuin ko. sopimusta koskevien yhdistämisjärjestelyjen on oltava voimassa. Yhdistämissopimuksien voimassaolon vähimmäiskesto on yksi kokonainen kaasuukausi. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi poikkeustilanteessa rajoittaa tasepoikkeamien yhdistämisoikeutta missä tahansa osassa Suomen kaasujärjestelmää, jos se on kaasujärjestelmän toimitusvarmuuden kannalta tarpeen.

10.2 Päiväkohtainen tasehallinta

10.2.1 Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tiedonantovelvollisuudet shippereitä ja tasevastaavia kohtaan ennen kaasutoimituspäivää

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on toimitettava kullekin shipperille ennuste tämän kunkin jakeluverkkoalueen ei-päivittäin luettavien käyttöpaikkojen kaasutoimituspäivän yhteenlasketusta odotetusta kulutuksesta muodossa kWh/d kaasutoimituspäivää edeltävänä kaasutoimituspäivänä D-1 klo 12.00 UTC (talviaikaan) tai 11.00 UTC (kesäaikaan) mennessä.

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on toimitettava kullekin tasevastaavalle ennuste tämän taseryhmän jäsenten ei-päivittäin luettavien käyttöpaikkojen kaasutoimituspäivän yhteenlasketuista odotetuista kulutuksista muodossa kWh/d kaasutoimituspäivää edeltävänä kaasutoimituspäivänä D-1 klo 12.00 UTC (talviaikaan) tai 11.00 UTC (kesäaikaan) mennessä.

Tasevastaava saa järjestelmävastaavalta siirtoverkonhaltijalta seuraavat tiedot jokaisesta taseryhmänsä jäsenestä kaasutoimituspäivänä D-1:

- Päiväkohtainen summatieto (kWh/d) shipper-jäsenen viimeisimmistä hyväksytyistä nominaatioista kaasutoimituspäiväksi D (netotettuna syötöt-otot ilman vastapuolitietoja). Tietoja päivitetään tunneittain.
- Päiväkohtainen summatieto (kWh/d) shipper- tai trader-jäsenen viimeisimmistä hyväksytyistä kaupankäynti-ilmoituksista kaasutoimituspäiväksi D (netotettuna syötöt-otot ilman vastapuolitietoja). Tietoja päivitetään tunneittain.

10.2.2 Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tiedonantovelvollisuudet shippereitä, tradereita ja tasevastaavia kohtaan kaasutoimituspäivän aikana

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija julkaisee portaalissaan ns. liikennevalomenetelmällä tiedon kaasujärjestelmän tilasta. Vihreä vyöhyke (nk. normaalitila) kuvaa sitä tilaa, jolla järjestelmän kaasutoimituspäivän tosiasiallinen tai ennustettu tasepoikkeama saa kaasutoimituspäivän sisällä vaihdella ennen kuin järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi suorittaa kaasutoimituspäivän sisäisiä tasehallintatoimenpiteitä ostamalla tai myymällä kaasua kaasupörssissä tai tekemällä tilauksia tasepalvelusopimuksilla.

Kaasutoimituspäivänä klo 5.45 UTC (talviaikaan) tai klo 4.45 UTC (kesäaikaan) alkaen järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija julkaisee portaalissaan shipperin ja traderin ennustetun tasepoikkeaman kaasutoimituspäivälle sekä päivittää tätä ennustetta tunneittain klo 1.45 UTC (talviaikaan) tai klo 0.45 UTC (kesäaikaan) saakka.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija toimittaa kullekin shipperille tiedot tämän toteutuneista tuntikohtaisista biokaasun verkkoon syötöistä siirtoverkossa ja tuntikohtaisista kulutuksista jokaisella siirtoverkon loppukäyttäjän käyttöpaikalla siltä osin kuin tiedot ovat saatavilla lähes reaaliaikaisista mittauksista. Tiedot toteutuneista siirtomääristä toimitetaan seuraavaan tasatuntiin mennessä kunkin toimitustunnin päättymisen jälkeen. Kaasutoimituspäivän ensimmäisen tunnin kulutustiedot ovat siten saatavilla klo 7.00 UTC (talviaikaan) tai 6.00 UTC (kesäaikaan) mennessä ja viimeisen klo 7.00 UTC (talviaikaan) tai 6.00 UTC (kesäaikaan) kaasutoimituspäivänä D+1. Jokainen päivitys kattaa kaasumäärät kaasutoimituspäivän D alusta alkaen.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija toimittaa kullekin shipperille päivityksen näiden ei-päivittäin luettavia käyttöpaikkoja koskevasta kaasutoimituspäivän ennusteesta kaasutoimituspäivänä D klo 13.00 UTC (talviaikaan) tai klo 12.00 UTC (kesäaikaan) mennessä.

Tasevastaava saa järjestelmävastaavalta siirtoverkonhaltijalta seuraavat tiedot jokaisesta taseryhmänsä jäsenestä päivänsisäisesti kaasutoimituspäivän D aikana:

- Päiväkohtainen summatieto (kWh/d) shipper-jäsenen viimeisimmistä hyväksytyistä nominaatioista (netotettuna syötöt-otot ilman vastapuolitietoja). Tietoja päivitetään tunneittain.
- Päiväkohtainen summatieto (kWh/d) shipper- tai trader-jäsenen viimeisimmistä hyväksytyistä kaupankäynti-ilmoituksista (netotettuna syötöt-otot ilman vastapuolitietoja). Tietoja päivitetään tunneittain.
- Tuntikohtaiset summatiedot (kWh/h) kaikista shipper-jäsenen siirtoverkkoon liittyneiden biokaasun syöttöpisteiden ja siirtoverkkoon liittyneiden ottopisteiden mitatuista siirtomääristä (netotettuina syötöt-otot ilman tietoja syöttö- ja ottopisteistä). Tiedot mitatuista siirtomääristä toimitetaan seuraavaan tasatuntiin mennessä kunkin toimitustunnin päättymisen jälkeen. Huom. päivänsisäisesti toimitettavat mittaustiedot ovat validoimattomia, eivätkä ne ole järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan vahvistama määränjako.

Edellä esitetyt tiedot ovat saatavilla tasevastaaville tuntiaikasarjoina sisältäen tiedot kaasutoimituspäivän alusta viimeisimpään tuntiin, jolle tietoja on saatavilla. Tuntiaikasarjat tiedoista ovat saatavilla järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan portaalin kautta. Tietoja säilytetään 12 kk.

Näiden lisäksi järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija toimittaa kullekin tasevastaavalle päivityksen näiden taseryhmän jäsenten ei-päivittäin luettavia käyttöpaikkoja koskevista kaasutoimituspäivän ennusteista kaasutoimituspäivänä D klo 13.00 UTC (talviaikaan) tai klo 12.00 UTC (kesäaikaan) mennessä. Ennuste toimitetaan tasevastaavalle summatietona per taseryhmän jäsen. Summatieto muodostetaan jäsenen jakeluverkkokohtaisista ennusteista.

10.2.3 Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tasehallintatoimenpiteet kaasutoimituspäivän aikana

Jos kaasujärjestelmän kaasuntoimituspäivän tosiasiallinen tai ennustettu tasepoikkeama on keltaisella vyöhykkeellä (nk. epätasapainotila), järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi käydä kauppaa kaasupörssissä ja/tai tehdä tilauksia tasepalvelusopimuksilla. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi käydä kauppaa kaasupörssissä tai tehdä tilauksia tasepalvelusopimuksilla osittain tai kokonaan siitä kaasumäärästä, joka vastaa erotusta järjestelmän viimeisimmän kaasutoimituspäivän ennustetun tasepoikkeaman ja sen kaasumäärän välillä, johon vihreän ja keltaisen vyöhykkeen raja on määritelty. Erotus pyöristetään pienimpään mahdolliseen kaasupörssin mahdollistamaan kaupankäyntiysikköön. Niin pitkään kuin järjestelmän ennustettu tasepoikkeama on keltaisella vyöhykkeellä, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi käydä kauppaa kaasupörssissä tai tehdä tilauksia tasepalvelusopimuksilla joka tunti alkaen klo 9.00 UTC (talviaikaan) tai klo 8.00 UTC (kesäaikaan) kaasutoimituspäivän viimeisen toimitustunnin alkamiseen saakka. Jos järjestelmän tosiasiallinen tai ennustettu tasepoikkeaman tila on punainen (nk. kriittinen tila), järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi asettaa tasekaasun marginaalihinnan poikkeussäännön mukaisesti.

Mikäli pidempiaikainen samansuuntainen kaupallinen epätasapaino aiheuttaa Suomen kaasujärjestelmän fyysisen epätasapainon, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi tehdä tilauksen tasepalvelusopimuksen kautta fyysisen epätasapainon korjaamiseksi. Fyysinen epätasapaino voi syntyä siitä huolimatta, että päivänsisäiset kaupalliset tasepoikkeamat eivät ole aiheuttaneet päivänsisäisiä taseohjaustoimenpiteitä. Tällaisessa tilanteessa tasepalvelusopimuksen käyttäminen ei vaikuta ko. kaasupäivän tasepoikkeamamaksun hintaan.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija julkaisee portaalissaan päiväkohtaisessa tasekaasun hinnoittelun listauksessaan tiedot tasekaasun hinnoista kullekin kaasupäivälle. Mikäli järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei käy kauppaa kaasupörssissä, tee tilauksia tasepalvelusopimuksilla tai aseta tasekaasun marginaalihintaa poikkeussäännön mukaisesti, on tasekaasun hinta neutraali kaasunhinta korjattuna mukautusaskeleen verran. Mikäli järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija on käynyt kauppaa kaasupörssissä tai tehnyt tilauksia tasepalvelusopimuksilla, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija julkaisee portaalissaan päiväkohtaisessa tasekaasun hinnoittelun listauksessaan tiedot järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan solmimien kauppohen korkeimmasta ostohinnasta ja alhaisimmasta myyntihinnasta. Mikäli järjestelmän tosiasiallinen tai ennustettu tila on punainen ja järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija on asettanut tasekaasun marginaalihinnan poikkeussäännön mukaisesti, päiväkohtaisessa tasekaasun hinnoittelun listauksessa julkaistaan tasekaasun marginaalihinnan mukainen päivitetty hinta.

10.3 Alustava taseselvitys kaasutoimituspäivänä D+1...M+5D

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa jokaisen kaasutoimituspäivän D+1 klo 12.00 UTC (talviaikaan) ja klo 11.00 UTC (kesäaikaan) mennessä kullekin tasevastaavalle shipperille ja traderille ensimmäisen alustavan taseselvityksen tulokset edeltävältä kaasutoimituspäivältä D siirtoverkon validoituihin mittauksietoihin ja shipperien laskennallisiin toimitusosuuksiin jakeluverkoissa perustuen. Tämän lisäksi järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija toimittaa em. määräaikaan mennessä kullekin shipperille ja traderille kunkin osapuolen omaa kaupankäyntiä, toimituksia jakeluverkkoihin sekä nominaatioita koskevat alustavat taseselvitystiedot.

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltija julkaisee jokaisen kaasutoimituspäivän D+1 klo 12.00 UTC (talviaikaan) ja klo 11.00 UTC (kesäaikaan) mennessä järjestelmän tasepoikkeaman edeltävältä kaasutoimituspäivältä D validoituihin mittaustietoihin perustuen.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija päivittää kaasukuukauden kaasutoimituspäivien alustavan taseselvityksen tuloksia päivittäin siihen saakka, kunnes lopullisen taseselvityksen tulokset ovat saatavilla. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa kaasutoimituspäivästä D+2 alkaen klo 15.00 UTC (talviaikaan) ja klo 14.00 UTC (kesäaikaan) mennessä kullekin tasevastaavalle shipperille ja traderille alustavan taseselvityksen tulokset kaasutoimituspäivältä D validoituihin mittaustietoihin perustuen. Tämän lisäksi järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija toimittaa em. määräaikaan mennessä kullekin shipperille ja tradereille kunkin osapuolen omaa kaupankäyntiä, toimitussuhteita sekä nominaatioita koskevat taseselvitystiedot.

10.4 Lopullinen taseselvitys M+6D

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa jokaisen kaasukuukauden M+1 kuudentena kaasutoimituspäivänä klo 8.00 UTC (talviaikaan) ja klo 7.00 UTC (kesäaikaan) mennessä kullekin tasevastaavalle shipperille ja traderille lopullisen taseselvityksen tulokset edeltävän kaasukuukauden M kaikilta kaasutoimituspäiviltä D validoituihin mittaustietoihin perustuen. Tämän lisäksi järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija toimittaa em. määräaikaan mennessä kullekin shipperille ja traderille kunkin osapuolen omaa kaupankäyntiä, toimitussuhteita sekä nominaatioita koskevat kaasutoimituspäiväkohtaiset taseselvitystiedot koko edeltävältä kaasukuukaudelta M.

10.5 Ensimmäinen ja toinen korjaus

Shipperien, siirtoverkon loppukäyttäjien, vähittäismyyjien, biokaasun verkkoonsyöttäjien ja järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan välisiä tasevirheitä korjataan jokaisen toimituskuukauden osalta kaksi kertaa. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija suorittaa ensimmäisen korjauskierroksen kolmantena kaasukuukautena toimituskuukauden jälkeen (esim. joulukuun ensimmäinen korjauslaskenta suoritetaan maaliskuussa) ja toinen toimituskuukautta seuraavan kalenterivuoden huhtikuussa kaikille edeltävän kalenterivuoden 12 toimituskuukaudelle. Tämän jälkeen tasevirheitä ei markkinaosapuolten välillä enää korjata muutoin kuin poikkeussyistä tai osapuolten kahdenvälisellä sopimuksella.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija toimittaa tasevirheiden korjauslaskennan tulokset (korjatut taselaskentatulokset, joiden perusteella osapuoli voi määrittää tasevirheensä) markkinaosapuolille näiden välistä korjauslaskutusta varten. Lopullisen taseselvityksen tuloksia ei muuteta korjauslaskennan seurauksena.

10.6 Poikkeuskorjaus

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi suorittaa tasevirheille poikkeuskorjauslaskennan poikkeuksellisessa tilanteessa joko ensimmäisen ja toisen korjauksen välissä tai niiden jälkeen.

11 Mittaaminen

11.1 Yleistä

Seuraavat säännöt koskevat Suomen kaasujärjestelmän mittauksiin liittyviä velvollisuuksia ja vaatimuksia siirtoverkossa.

11.2 Kulutusmittauksiin tarkoitettuja mittauslaitteita koskevat vaatimukset

Jakeluverkonhaltija vastaa, että päivittäin luettavien käyttöpaikkojen kulutusmittauksiin tarkoitettujen mittauslaitteiden lukemat muunnetaan järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan vaatimiin yksiköihin keskitettyä tiedonvaihtoa varten.

11.3 Laskentamenetelmät

- a) Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa kaikkien jakeluverkkojen päivittäin luettavien käyttöpaikkojen kaasumäärät vähittäismyyjille ja jakeluverkonhaltijoille muodossa kWh ylempään lämpöarvoon perustuen. Vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden laskutuksen jakeluverkon päivittäin luettavien käyttöpaikkojen loppukäyttäjiltä on perustuttava järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ilmoittamiin kaasumääriin. Jos mittalaitteelta luettu tieto on ristiriidassa järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ilmoittaman määrän kanssa, jakeluverkonhaltija korjaa tietoja järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle (myös silloin, kun mittalaitteella on virhe).
- b) Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa kaikkien jakeluverkkojen biokaasun syöttöpisteiden ja jakeluverkkojen LNG:n syöttöpisteiden verkkoon syötetyt kaasumäärät biokaasun verkkoonsyöttäjille, jakeluverkkoon liittyneiden nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistojen haltijoille ja jakeluverkonhaltijoille muodossa kWh ylempään lämpöarvoon perustuen. Jakeluverkonhaltijoiden laskutuksen jakeluverkon biokaasun verkkoonsyöttäjiltä ja nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistojen haltijoilta on perustuttava järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ilmoittamiin kaasumääriin.
- c) Siirtoverkon loppukäyttäjälle toimitettu tuntikohtainen maakaasumäärä lasketaan kertomalla mitattu massa tai tilavuus siirtoverkon loppukäyttäjän käyttöpaikkaan toimitetun kaasun päiväkohtaisella lämpöarvolla. Lämpöarvon määrittää järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija kullekin siirtoverkon loppukäyttäjän käyttöpaikalle erikseen tai laskennallisesti järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan mittauslaitteistoilla. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa kullekin shipperille ja siirtoverkon loppukäyttäjälle kuhunkin siirtoverkon loppukäyttäjän käyttöpaikkaan toimitetut kaasumäärät yksikössä MWh tai kWh ylempään lämpöarvoon perustuen.
- d) Biokaasun verkkoonsyöttäjän ja nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijan siirto- tai jakeluverkkoon syöttämän kaasun määrä lasketaan kertomalla mitattu massa tai tilavuus ko. syöttöpisteessä mitatulla tuntikohtaisella lämpöarvolla. Verkonhaltijan vastuulla on varmistaa, että mittaaminen ja mittaustietojen keruu on järjestetty. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa kullekin shipperille, siirtoverkon biokaasun verkkoonsyöttäjälle ja siirtoverkkoon liittyneen nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijalle näiden siirtoverkon syöttöpisteistä vastaanotetut kaasumäärät yksikössä kWh ylempään lämpöarvoon perustuen.
- e) Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija mittaa (tai varmistaa, että mittaustiedot toimitetaan) siirtoverkon syöttö- ja ottopisteissä (Balticconnector, Imatra, LNG:n syöttöpiste) sekä siirtoverkon biokaasun syöttöpisteissä siirretyt sekä kuhunkin jakeluverkkoon siirtoverkosta rajapisteessä toimitetut tuntikohtaiset kaasumäärät massana tai tilavuutena ja vastaa määrien yksikkömuunnoksesta normaalikuutiometreiksi (m³n, lämpötilassa

0°C ja absoluuttisessa paineessa 1,01325 bar). Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija varmistaa myös lämpöarvon mittaustietojen toimittamisen jokaisesta em. pisteestä tai järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija määrittää lämpöarvon laskennallisesti. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa kunkin jakeluverkon rajapisteessä tuntiakohtaisesti toimitetun maakaasumäärän yksikössä m³n ja sen lämpöarvon yksikössä kWh/m³n ylempään lämpöarvoon perustuen. Lämpöarvot lasketaan standardin ISO-6976 mukaisesti.

- f) Jakeluverkonhaltijat mittaavat (tai varmistavat, että mittaustiedot toimitetaan) jakeluverkkoalueensa käyttöpaikkoihin toimitetut, biokaasun syöttöpisteistä verkkoon syötetyt ja nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistoissa kaasutetut ja verkkoon syötetyt kaasumäärät massana tai tilavuutena. Jakeluverkonhaltija vastaa mitattujen kaasumäärien yksikkömuunnoksesta normaalikuutiometreiksi (m³n, lämpötilassa 0°C ja absoluuttisessa paineessa 1,01325 bar). Jakeluverkonhaltijat toimittavat päivittäin luettavien käyttöpaikkojen mitatut kaasumäärät järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle yksikössä m³n. Biokaasun syöttöpisteestä verkkoon syötetyn biokaasun ja nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistossa kaasutetun ja verkkoon syötetyn maakaasun lämpöarvon määrittämisen varmistamisesta vastaa jakeluverkonhaltija, jonka on toimitettava tiedot lämpöarvosta järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle yksikössä kWh/m³n ylempään lämpöarvoon perustuen. Lämpöarvot lasketaan standardin ISO-6976 mukaisesti.

11.4 Mittaaminen siirtoverkon ja jakeluverkkojen fyysisissä syöttö- ja ottopisteissä, rajapisteissä ja siirtoverkon loppukäyttäjien käyttöpaikoissa

- a) Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija vastaa siirtoverkkoon liitettyjen syöttö- ja ottopisteiden, siirtoverkon loppukäyttäjien käyttöpaikkojen ja rajapisteiden kaasunmittausjärjestelmien perustamisesta, käytöstä ja kunnossapidosta tai varmistaa niiden järjestämisen. Kaasunmittausjärjestelmien on mitattava massa tai tilavuus maakaasun toimituspaineessa ja -lämpötilassa.
- b) Siirtoverkkoon liitetyissä fyysisissä syöttö- ja ottopisteissä, biokaasun syöttöpisteissä, siirtoverkon loppukäyttäjien käyttöpaikoissa ja jokaisessa rajapisteessä järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija vastaa tai varmistaa, että mittaukset ja määritykset kohdan 11.4 a) mukaisesti täyttävät järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan Kaasun mittaussuosituksen vaatimukset.
- c) Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija vastaa, että mitatut kaasumäärät voidaan jakaa shippereille kohdassa 9 esitettyjä periaatteita noudattaen.
- d) Järjestelmävastaavalla siirtoverkonhaltijalla on oltava jatkuva pääsy siirtoverkossa toimitetun maakaasun ja verkkoon syötetyn biokaasun määrään, laatuun, paineeseen ja lämpötilaan liittyviin mittaustuloksiin. Näin varmistetaan, että järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi ylläpitää siirtoverkon tasapainoa ja toimitusvarmuutta sekä suorittaa taseselvityksen. Pääsyoikeus mittaustietoihin koskee siirtoverkkoon liitettyjä fyysisiä syöttö- ja ottopisteitä, biokaasun syöttöpisteitä, LNG:n syöttöpisteitä, siirtoverkon loppukäyttäjien käyttöpaikkoja sekä jokaista yhteenliitäntä- ja rajapistettä.

11.5 Siirtoverkon kaasunmittausjärjestelmän tarkastaminen ja kalibrointi

- a) Kaasunmittausjärjestelmän määrän ja laadun mittaamisen tarkkuus tarkastetaan kaasunmittausjärjestelmästä vastuussa olevan osapuolen toimesta siirtoverkon fyysisten syöttö- ja ottopisteiden, siirtoverkon loppukäyttäjien käyttöpaikkojen, siirtoverkon biokaasun syöttöpisteiden, siirtoverkkoon liitettyjen LNG:n syöttöpisteiden ja jokaisen rajapisteen osalta Kaasun mittaussuosituksen mukaisesti. Suurimmat sallitut virheet kaasun mittauslaitteille on määritelty Kaasun mittaussuosituksissa.

- b) Kaasunmittausjärjestelmän mittaus- ja analyysilaitteet on kalibroitava siten kuin mahdollista riippumattoman tarkastajan toimesta.
- c) Shipper, siirtoverkon loppukäyttäjä, biokaasun verkkoonsyöttäjä, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltija tai jakeluverkonhaltija voi milloin tahansa pyytää järjestelmävastaavaa siirtoverkonhaltijaa (kaasunmittausjärjestelmä siirtoverkon fyysisessä syöttö- tai ottopisteessä, siirtoverkon biokaasun syöttöpisteessä, LNG:n syöttöpisteessä, siirtoverkon loppukäyttäjän käyttöpaikassa tai rajapisteessä) tarkastamaan kaasunmittausjärjestelmän, jos ko. osapuoli voi osoittaa tarkastamisen välttämättömäksi ja perustelluksi. Tässä tapauksessa tarkastaminen on tehtävä niin pian kuin mahdollista tarkastuspyynnön vastaanottamisesta. Jos tarkastus osoittaa, että kaasunmittausjärjestelmän mittauslaitteisto täyttää Kaasun mittaussuosituksen vaatimukset, osapuolen, joka on pyytänyt tarkastamista, on maksettava tarkastamisen kustannukset. Muussa tapauksessa järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija (tai ko. mittauksista vastaava sopimusosapuoli) maksaa ne.
- d) Shipperin, siirtoverkon loppukäyttäjän, biokaasun verkkoonsyöttäjän, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijan tai jakeluverkonhaltijan pyynnöstä järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa osapuolelle olemassa olevat kaasunmittausjärjestelmän kalibrointi- ja tarkastussuunnitelmat siirtoverkon fyysisille syöttö- tai ottopisteille, siirtoverkon loppukäyttäjien käyttöpaikoille, siirtoverkon biokaasun syöttöpisteille, siirtoverkkoon liitetyn LNG:n syöttöpisteille ja rajapisteille edellyttäen, että osapuoli voi osoittaa, että pääsy näihin tietoihin on välttämätöntä ja perusteltua.
- e) Osapuolilla, joihin kaasunmittausjärjestelmän tarkastamisen tulos vaikuttaa, on oikeus olla tarkastuksessa läsnä.
- f) Yhden tai useamman osapuolen pyynnöstä järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija lähettää joko tarkastusraportin tai kalibrointisertifikaatin tarkastuksen tai kalibroinnin jälkeen. Tarkastuksen tai kalibroinnin tulos on osapuolia sitova.

11.6 Siirtoverkon kaasunmittausjärjestelmän virheellisten mittaustietojen käsittely

- a) Jos kaasunmittausjärjestelmän osa siirtoverkon fyysisessä syöttö- tai ottopisteessä, siirtoverkon loppukäyttäjän käyttöpaikalla, biokaasun syöttöpisteessä, LNG:n syöttöpisteessä tai rajapisteessä ei mittaa oikein, ei toimi tai jos em. mittaustietojen siirto on puutteellista (ks. kohta 11.4 d), järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija vastaa virheiden korjaamisesta.
- b) Kaasunmittausjärjestelmän läpi siirtyneen kaasun määrä tai laatu sinä aikana, kun järjestelmä ei mitannut oikein, ei toiminut tai mittaustietojen siirto oli puutteellista, määritetään seuraavan tai seuraavien menetelmien perusteella sen mukaan, minkä järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija katsoo antavan tarkimman tuloksen tilanteesta riippuen:
 - i. mittauspisteet määrittämällä tai muunninlaitteen lukemien perusteella;
 - ii. kalibrointitesti tai -laskelma;
 - iii. toimitusmäärien tai laadun arviointi samankaltaisten käyttöolosuhteiden vallitessa kuin kaasunmittausjärjestelmän toimiessa oikein tai mittaustietojen siirtyessä oikein; ja
 - iv. toisen kaasunmittausjärjestelmän mittaamiin tietoihin perustuen, jos ko. järjestelmä toimii oikein.

- c) Jos ajanjaksoa, jona kaasunmittausjärjestelmä ei mitannut oikein, ei toiminut tai jona mittaustietojen siirto oli puutteellista, ei pystytä määrittämään, oletetaan vian tai virheen jatkuneen kaksi viikkoa todetun suuruisena.
- d) Kohtien 11.6 b) ja c) mukaisesti laskettua kaasumäärää käytetään laskutusperusteena ottovyöhykkeelle. Jos laskutus on jo tapahtunut, laskutusta korjataan vastaavasti seuraavassa korjauksessa tai poikkeustilanteessa poikkeuskorjauksessa.
- e) Jos shipper, siirtoverkon loppukäyttäjä, biokaasun verkkoonsyöttäjä, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltija tai jakeluverkonhaltija epäilee, että kaasunmittausjärjestelmä ei ole mitannut oikein, ei ole toiminut tai että mittaustietojen siirrossa on puutteita, osapuolen on otettava yhteyttä järjestelmävastaavaan siirtoverkonhaltijaan kirjallisesti viipymättä.
- f) Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei ole vastuussa virheellisistä mittauksista tai mittaustietojen käsittelyvirheistä, jotka johtuvat vierekkäisten kaasujärjestelmien kaasunmittausjärjestelmistä.

11.7 Jakeluverkonhaltijoiden kaasunmittausjärjestelmän virheellisten mittaustietojen käsittely

- a) Jakeluverkonhaltijoiden kaasunmittausjärjestelmissä ilmenevät virheelliset mittaukset jakeluverkon loppukäyttäjän käyttöpaikoissa tai biokaasun syöttöpisteissä ja virheet jakeluverkonhaltijan mittaustiedoissa mittalaittevikojen, tiedonsiirtovikojen tai virheellisen myyjänvaihtoprosessin ym. vuoksi käsitellään järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ja jakeluverkonhaltijoiden välisen yhteistyösopimuksen, Kaasunjakelun sääntöjen ja Biokaasun sääntöjen mukaisesti.
- b) Jakeluverkonhaltijoiden järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle toimittamia mittaustietoja käytetään shippereiden laskutuksen perusteena siirtoverkossa. Jos järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija on jo lähettänyt shipperille kuukausittaisen laskun ennen korjattujen mittaustietojen saapumista, shipperille lähetetään korjauslasku 1. ja/tai 2. korjauskierroksen yhteydessä sekä poikkeustilanteessa poikkeuskorjauksessa.
- c) Jos shipper, vähittäismyyjä, biokaasun verkkoonsyöttäjä, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltija tai jakeluverkon loppukäyttäjä epäilee, että jakeluverkonhaltijan kaasunmittausjärjestelmä ei ole mitannut oikein, ei ole toiminut tai että mittaustietojen siirrossa tai käsittelyssä on tapahtunut virheitä myyjänvaihdon tai toimitussuhteen muutoksen yhteydessä tms., ko. osapuolen on otettava tästä viipymättä yhteyttä kyseessä olevaan jakeluverkonhaltijaan. Jakeluverkonhaltija vastaa tarvittavista korjauksista mittaustietoihin ja korjattujen tietojen lähettämisestä tarvittaville osapuolille.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei ole vastuussa jakeluverkonhaltijoiden mittausvirheistä, jos virhe johtuu jakeluverkonhaltijan varmistusvastuulla olevasta kaasunmittausjärjestelmästä, joka ei ole mitannut oikein tai ei ole toiminut, tai jakeluverkonhaltijan virheestä mittaustietojen siirrossa tai virheellisestä myyjänvaihtoprosessin käsittelystä.

12 Toimitusehdot

12.1 Virtuaalisen kauppapaikan sekä syöttö- ja ottopisteiden toimitusehdot

Virtuaalisessa kauppapaikassa katsotaan toimitetuiksi hyväksyttyjä kaupankäynti-ilmoituksia vastaavat päiväkohtaiset kaasumäärät. Syöttö- tai ottopisteissä katsotaan toimitetuiksi hyväksyttyjä nominaatioita vastaavat tuntikohtaiset maakaasumäärät.

12.2 Biokaasun syöttöpisteen, Hamina LNG:n syöttöpisteen ja Inkoo LNG:n syöttöpisteen toimitusehdot

12.2.1 Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan vastaanottovelvollisuus biokaasunsyöttöpisteessä, Hamina LNG:n syöttöpisteessä ja Inkoo LNG:n syöttöpisteessä

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija vastaanottaa kunakin tuntina shipperin biokaasun syöttöpisteistä tuntikohtaisen määränjaon mukaisen kaasumäärän.

Shipperin toimitusmäärä biokaasun syöttöpisteistä ei saa ylittää shipperin biokaasun virtuaalista syöttöpistettä koskevien kapasiteettisopimusten yhteenlaskettua maksimimäärää.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija vastaanottaa kunakin tuntina Hamina LNG:n syöttöpisteestä ja Inkoo LNG:n syöttöpisteestä tuntikohtaisen määränjaon mukaisen kaasumäärän.

Shipperin toimitusmäärä Hamina LNG:n syöttöpisteestä tai Inkoo LNG:n syöttöpisteestä ei saa ylittää shipperin Hamina LNG:n syöttöpistettä tai Inkoo LNG:n syöttöpistettä koskevien kapasiteettisopimusten yhteenlaskettua maksimimäärää.

12.3 Ottovyöhykettä koskevat ehdot

12.3.1 Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan sopimusperusteinen vastuu kaasun siirrosta ottovyöhykkeellä

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija siirtää jokaiseen jakeluverkkoon tai siirtoverkon loppukäyttäjän käyttöpaikkaan shipperille kyseiseen jakeluverkkoon tai siirtoverkon loppukäyttäjän käyttöpaikkaan määränjaon osoittaman kaasumäärän. Määrä ei kuitenkaan saa ylittää shipperin ottovyöhykkeen kapasiteettisopimuksien yhteenlaskettua maksimimäärää.

Järjestelmävastaavalla siirtoverkonhaltijalla ei ole velvollisuutta siirtää sellaista kaasumäärää, jonka tuntikohtainen siirrettävä määrä ylittäisi järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tai jakeluverkonhaltijan ilmoittaman teknisen kapasiteetin.

12.3.2 Shipperin verkostaotto ottovyöhykkeellä

Shipperin kokonaisotto jakeluverkoissa ja siirtoverkon loppukäyttäjän käyttöpaikoissa ei saa ylittää shipperin kaikkien kapasiteettisopimusten yhteenlaskettua maksimimäärää ottovyöhykkeellä.

13 Korjaukset ja kunnossapito

13.1 Korjaukset ja kunnossapito

- a) Järjestelmävastaavalla siirtoverkonhaltijalla on oikeus pakottavissa tilanteissa (suunnittelemattomat keskeytykset) tilapäisesti keskeyttää kaasun siirto tai rajoittaa sitä, mikäli se on tarpeellista kaasun siirtoon tarvittavien laitteiden tarkastuksen, korjauksen, huollon, muutostyön tai muun vastaavan toimenpiteen suorittamiseksi. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija vapautuu kokonaan tai osittain edellä kohdassa 12 mainituista velvollisuuksistaan vastaanottaa ja siirtää maakaasua siinä määrin kuin tämä on välttämätöntä em. toimenpiteiden suorittamiseksi. Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on huomioitava korjauksia ja kunnossapitoa suunnitellessaan suojattujen käyttöpaikkojen tarpeet.
- b) Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on julkaistava suunnitellut keskeytykset vähintään 42 päivää etukäteen. Suunniteltujen keskeytysten osalta järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on sovittava kaasun siirtokeskeytyksestä niiden osapuolten kanssa, joihin keskeytys vaikuttaa, mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja pyrkii ajoittamaan tarvittavat toimenpiteet huomioiden osapuolten tarpeet. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija koordinoi toimenpiteet siinä määrin kuin on tarpeen jakeluverkonhaltijoiden kanssa.
- c) Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tiedottaa kesäkuun loppuun mennessä suunniteltujen korjaus- ja kunnossapitotöiden aikatauluista seuraavalle kalenterivuodelle.
- d) Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tiedottaa keskeytyksistä verkonhaltijoita, sekä suoraan kaikkia shippereitä, tradereita ja siirtoverkon loppukäyttäjiä sekä siirtoverkkoon liittyneitä biokaasun verkkoonsyöttäjiä.

14 Rajoitettu kapasiteetti

Mikäli koko siirtoverkon tai sen osan kapasiteetti on rajoittunut väliaikaisesti teknisistä tai toiminnallisista syistä, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa viipymättä kaikille shippereille ja tradereille rajoitetusta kapasiteetista.

Järjestelmävastaavalla siirtoverkonhaltijalla on rajoitetusta kapasiteetista ilmoitettuaan oikeus määrätä shipperit pienentämään varaamaansa kiinteää kapasiteettia pro rata -periaatteella tai keskeyttämään syötöt ja otot kaasujärjestelmässä niin kauan kuin kapasiteetti on rajoittunut koko siirtoverkossa tai sen osassa. Shipperin on varmistettava siirtoverkon loppukäyttäjiltä, että nämä noudattavat määräystä, sekä välillisesti vähittäismyyjiensä kautta, että jakeluverkon loppukäyttäjät noudattavat määräystä.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija jakaa käytettävissä olevan kapasiteetin kapasiteettirajoituksen piiriin kuuluvien shippereiden ja muiden osapuolien kesken seuraavasti:

- a) Keskeytyvää kapasiteettia rajoitetaan ennen kiinteää kapasiteettia. Suojaamattomien loppukäyttäjien käyttöpaikkojen toimituksia rajoitetaan ennen suojattujen käyttöpaikkojen toimituksia.
- b) Kuluttajille aiheutuvat vaikutukset on pyrittävä minimoimaan siten, ettei kaasuntoimituksiin tule katkoja.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija korvaa shippereille kiinteisiin kapasiteettituotteisiin kohdistuvista rajoituksista kohdan 18.8 mukaisesti.

Mikäli shipper tai tämän siirtoverkon tai jakeluverkon loppukäyttäjät eivät noudata järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan maakaasun syötön tai oton rajoittamista tai keskeyttämistä koskevaa määräystä, shipper maksaa kohdan 18.3 mukaisen ylitysmaksun järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan määräyksen ylittävstä maakaasumäärästä.

15 Ylivoimainen este

15.1 Yleistä

Ylivoimainen este tarkoittaa sopimusten (kapasiteettisopimukset ja Shipperin ja traderin puitesopimus) solmimisen jälkeen syntyviä poikkeavia olosuhteita, jotka ovat kyseisen osapuolen toimivallasta riippumattomia edellyttäen, että osapuoli on noudattanut kohtuullista huolellisuutta. Näitä poikkeavia olosuhteita ei ole voitu ottaa sopimusta solmittaessa kohtuudella huomioon ja jotka voimassaoloaikanaan tai sen jälkeen estävät tai huomattavasti vaikeuttavat sopimukseen perustuvien velvoitteiden täyttämistä ja joiden tuottamaa haittaa ei voida kohtuudella estää tai poistaa tai se olisi taloudellisesti kohtuutonta.

Ylivoimainen este voi johtua esimerkiksi seuraavista syistä:

tulipalo, räjähdys, tulva, maanjäristys, viranomaisten määräykset, sota tai liikekannallepano, odottamattomat laajat sotilaskutsunnat, takavarikko, tuontikielto, maakaasun ulkomaisen toimittajan ylivoimainen este, valuuttarajoitukset, pandemia, käyttövoiman rajoitukset, yleinen raaka- tai tarveainepula, vuoto maakaasuputkessa, lakko, työsulkekaus tai muu sopijapuolten määräysvallan ulkopuolella oleva olosuhde.

Varojen puutetta ei katsota ylivoimaiseksi esteeksi.

15.2 Ylivoimaisen esteen yleiset seuraukset

Mikäli osapuoli on ylivoimaisesta esteestä johtuen kokonaan tai osittain kykenemätön täyttämään yhden tai useamman sopimuksen (kapasiteettisopimukset ja shipperin ja traderin puitesopimus) mukaisia velvoitteitaan, kyseisen osapuolen kyseiset sopimusvelvoitteet keskeytyvät niin pitkäksi aikaa ja siinä laajuudessa kuin este on voimassa edellyttäen, että esteen kohteeksi joutunut osapuoli ilmoittaa ylivoimaisesta esteestä viipymättä muille osapuolille puhelimitse tai sähköpostilla ja toimittaa näille lisäksi kohtuullisessa ajassa kirjallisesti yksityiskohtaisen selvityksen ylivoimaisesta esteestä ja sen arvioidusta kestosta.

Ylivoimaiseen esteeseen vetoavan osapuolen tulee pyrkiä jatkamaan velvoitteidensa täyttämistä niin pian kuin voidaan kohtuudella vaatia edellyttäen, että tämä on mahdollista ilman kohtuuttomia kuluja.

15.3 Tiedottaminen

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tiedottaa ylivoimaisen esteen sattuessa asianomaisille osapuolille (shipper, trader, tasevastaava, jakeluverkonhaltija, siirtoverkon loppukäyttäjä, biokaasun verkkoonsoyöttäjä) tilanteesta sekä siitä, miten ja missä laajuudessa se vaikuttaa maakaasutoimituksiin. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija pyrkii parhaansa mukaan tiedottamaan osapuolta ennen toimituksen keskeytymistä tai rajoittamista.

Ylivoimaisen esteen kohteeksi joutuneiden shippereiden tulee kohdan 15.2 mukaisesti ilmoittaa kyseisestä tapahtumasta viipymättä järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle puhelimitse tai sähköpostilla ja toimittaa lisäksi kohtuullisessa ajassa kirjallisesti yksityiskohtainen selvitys ylivoimaisesta esteestä ja sen arvioidusta kestosta.

15.4 Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ylivoimainen este

Shipper jatkaa kohdan 19 mukaisten velvoitteidensa täyttämistä niin kauan kuin järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija täyttää shipperin varaaman siirtopalvelun velvoitteet ylivoimaisen esteen vallitessa.

Mikäli järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei ylivoimaisesta esteestä johtuen kykene täyttämään jonkin kapasiteettisopimuksen mukaisia velvoitteitaan, shipperin suorittamaa kapasiteettimaksua alennetaan vastaavasti kyseiseltä ajanjaksolta. Shipperin kohtien 18.2 - 18.3 mukaiset maksuvelvollisuudet keskeytyvät.

Järjestelmävastaavalla siirtoverkonhaltijalla on oikeus ylivoimaisen esteen sattuessa rajoittaa tasehallintapalvelua tai keskeyttää se kokonaan.

15.5 Shipperin ylivoimainen este

Shipperin kohtien 18.2 - 18.3 mukaiset maksuvelvollisuudet keskeytyvät:

- a) mikäli shipper ei ylivoimaisesta esteestä johtuen kykene jonakin ajanjaksona vastaanottamaan kyseisen kapasiteettisopimuksen mukaisesti siirrettyjä kaasumääriä, eikä shipper tai sen syöttöpisteen vastapuoli kykene keskeyttämään syöttöpisteen toimituksia tänä ajanjaksona; tai
- b) mikäli shipper tai sen syöttöpisteen vastapuoli ei jonakin ajanjaksona ylivoimaisesta esteestä johtuen kykene toimittamaan kapasiteettisopimuksessa sovittua kaasumäärää, eikä shipper kykene keskeyttämään ottoa tänä ajanjaksona.

15.6 Pitkittynyt ylivoimainen este

Mikäli ylivoimaisen esteen tai toistuneen ylivoimaisen esteen arvioidaan kokonaan tai osittain estävän osapuolen (järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ja shipper tai trader) velvoitteiden täyttämisen kauemmin kuin 60 arkipäivää, osapuolet pyrkivät asiassa osapuolia tyydyttävään neuvotteluratkaisuun. Mikäli osapuolet eivät pääse asiassa ratkaisuun 30 arkipäivän kuluessa neuvotteluratkaisuun pyrkimisen esittämisestä, ylivoimaiseen esteeseen vetoavalla osapuolella tai vetoavilla osapuolilla on oikeus päättää ylivoimaisen esteen kohteeksi joutuneet sopimukset (kapasiteettisopimukset ja/tai shipperin ja traderin puitesopimus).

16 Toimitusvarmuus

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija vastaa kaasujärjestelmän toimitusvarmuudesta. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ohjaa kaasumarkkinoiden kaasun toimituksia niin, että mahdollisesta toimitushäiriöstä aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman pieniksi. Poikkeusoloissa kaasun siirtoa, jakelua ja toimituksia voidaan säännöstellä viranomaisten toimesta. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi julistaa kaasun toimitusvarmuusasetuksen mukaisen ennakkovaroitustason ja toimivaltainen viranomainen hälytys- tai hätätilan, joiden jälkeen järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ottaa käyttöön toimitustilanteen mukaisen kriisitason.

Kriisitasot on määritelty seuraavasti:

- ennakkoaroitustaso (ennakkoaroitustila): tilanne, jossa on saatu konkreettista, vakavasti otettavaa ja luotettavaa tietoa, jonka mukaan tapahtuma, joka todennäköisesti heikentää kaasun toimitustilannetta merkittävästi ja johtaa todennäköisesti hälytys- tai hätätilatason käyttöönottoon, on mahdollinen;
- hälytystaso (hälytystila): tilanne, jossa toimitusten häiriintyminen tai poikkeuksellisen suuri kaasun kysyntä heikentää merkittävästi toimitustilannetta, mutta markkinat pystyvät edelleen hoitamaan häiriön tai kysynnän ilman, että on tarpeen turvautua muihin kuin markkinapohjaisiin toimenpiteisiin;
- hätätilataso (hätätila): tilanne, jossa kaasun kysyntä on poikkeuksellisen suurta, toimitushäiriö on merkittävä tai toimitustilanne muuten heikkenee merkittävästi ja kaikki asiaankuuluvat markkinapohjaiset toimenpiteet on toteutettu, mutta kaasutoimitukset eivät riitä tyydyttämään jäljelle jäävää kaasun kysyntää, jolloin on lisäksi toteutettava muita kuin markkinapohjaisia toimenpiteitä, jotta voidaan turvata kaasutoimitukset erityisesti suojatuille asiakkaille.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tiedottaa ennen kunkin kriisitason käyttöönottoa shippereille ja muille asianosaisille (ml. vierekkäisten järjestelmien operaattoreille) toimitustilanteesta (ml. siirtoverkossa käytettävissä olevasta tai rajoittuneesta kapasiteetista) heti, kun tiedot ovat järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan saatavilla. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija päivittää tietoja säännöllisesti kriisitasojen käytössä olon aikana.

Toimitusvarmuuteen liittyvät toimenpiteet suoritetaan voimassa olevan asiakirjan 'Suunnitelmat maakaasun toimitusvarmuuden riskien ennaltaehkäisemisestä ja toimista toimitushäiriötilanteissa' mukaisesti.

16.1 Hätätila

16.1.1 Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan oikeudet ja velvollisuudet

Mikäli järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei hätätilasta johtuen kykene kokonaan tai osittain täyttämään shipperin kapasiteettisopimukseen liittyviä velvollisuuksiaan, järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan velvollisuuksien täyttäminen keskeytyy niin pitkäksi aikaa ja siinä laajuudessa kuin hätätila on voimassa.

Jollei järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija toisin ohjeista, tasepoikkeamia ei sallita hätätilan aikana.

Toimivaltaisen viranomaisen valtuuttamana järjestelmävastaavalla siirtoverkonhaltijalla on oikeus antaa suoria ohjeita kapasiteetin rajoittamisesta syöttö- ja ottopisteissä sekä ottovyöhykkeellä, toimitusten ohjaamisesta ja kaupankäynti-ilmoituksista virtuaalisessa kauppapaikassa sekä kaupankäynnistä kaasupörssissä. Mikäli shipper tai trader ei noudata järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan antamia ohjeita, toimivaltainen viranomainen voi valtuuttaa järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan sulkemaan shipperin tai traderin kaasumarkkinoiden ulkopuolelle.

16.1.2 Shipperin ja traderin velvollisuudet

Shippereiden ja tradereiden tulee hätätilan vallitessa:

- a) jatkaa maakaasun toimittamista Suomen maakaasujärjestelmään syöttöpisteistä, biokaasun syöttöpisteistä ja virtuaalisessa kauppapaikassa;
- b) tiedottaa järjestelmävastaavaa siirtoverkonhaltijaa välittömästi tapauksista, jotka vaikuttavat olennaisesti shipperin tai traderin kykyyn toimittaa kaasua syöttö- ja ottopisteissä, biokaasun syöttöpisteissä, virtuaalisessa kauppapaikassa tai kaasupörssissä; sekä
- c) noudattaa näitä Kaasunsiirron sääntöjä, jollei toimivaltainen viranomainen toisin ohjeista.

Hätätilan vallitessa shipperit voidaan järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan määräyksestä velvoittaa toimittamaan ennusteet loppukäytöstä (siltä osin kuin tarvitaan) ottovyöhykkeellä toimittaakseen järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle parhaat mahdolliset tiedot odotetuista verkosta otoista siitä huolimatta, että järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija saattaa hätätilan vallitessa toimivaltaisen viranomaisen määräyksellä ottaa hoitaakseen toimitukset shippereiden siirtoverkon loppukäyttäjien käyttöpaikkoihin ja shipperien vähittäismyyjien asiakkaille, vrt. kohta c).

Shipperin Suomen kaasujärjestelmässä toimittamat kaasumäärät jaetaan shipperin taseryhmän taseeseen. Mikäli kaikkea taseryhmään kuuluvaa ottovyöhykkeen kulutusta ei voida kattaa taseryhmään kuuluvien shipperien toimituksilla, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija toimittaa puuttuvan määrän tasepoikkeamamaksun hinnalla. Shipperien kaasuntoimitukset ottovyöhykkeelle alentavat järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan toimittamia määriä, eikä järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija siten laskuta kyseisistä määristä. Kaikkea shipperien toimittamaa kaasua voidaan käyttää kauttakuljettamiseen kohdan 16.1.3 mukaisesti, tai järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ostaa kaasun kohdan 18.5 mukaisesti.

16.1.3 Kauttakuljettaminen

Kaasun kauttakuljettaminen voi jatkua hätätilan vallitessa toimitusvarmuuden asettamissa rajoissa edellyttäen aina, että:

- a) Shipper tarjoaa kaasua saataville ottovyöhykkeellä ja virtuaalisessa kauppapaikassa. Shipperin tarjoamien kaasumäärien tulee vastata vähintään shipperiin toimitussuhteessa olevien siirtoverkon loppukäyttäjien käyttöpaikkojen ja vähittäismyyjien ottamia kaasumääriä;
- b) tasevastaavien shipperien ja tradereiden tulee tasapainottaa taseryhmänsä syötöt ja otot; sekä
- c) järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tulee kyetä siirtämään shipperin kaasu siirtoverkossa. Mikäli järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei pysty siirtämään shipperin kaasumääriä, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija suorittaa niistä maksun kohdan 18.5 mukaisesti.

16.2 Yhteistyö

Kaikkien osapuolten on tehtävä hätätilan vallitessa yhteistyötä toimivaltaisen viranomaisen ja järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kanssa sen varmistamiseksi, että vaikutukset Suomen kaasumarkkinoihin jäävät mahdollisimman vähäisiksi ja kaasun toimitus voi jatkua kohtuullisessa määrin.

17 Laatuvaatimukset

17.1 Laatuvaatimukset

Shipperien on varmistettava, että siirtoverkkoon syöttöpisteistä toimitettavan kaasun laatu vastaa voimassa olevia laatuvaatimuksia, jotka on esitetty liitteessä 1. Verkkoon syötettävän biokaasun on noudatettava standardin EN 16723-1 vaatimuksia.

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on varmistettava, että shipperille siirtoverkkoon toimitettavan maakaasun laatu vastaa vaatimuksia, jotka on esitetty liitteessä 1. Maakaasun laadun on noudatettava standardin EN 16726 vaatimuksia.

Jakeluverkonhaltija vastaa jakeluverkon loppukäyttäjille toimitettavan kaasun laatu-, paine- ja lämpötilavaatimusten täyttymisestä jakeluverkossa.

17.2 Laatupoikkeama syöttöpisteessä

Mikäli shipper saa tiedon tai havaitsee, että shipperin siirtoverkon syöttöpisteestä toimitettavaksi tarjooma kaasu ei mahdollisesti täytä asetettuja laatuvaatimuksia, shipperin tulee ilmoittaa tästä välittömästi järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle ja sisällyttää ilmoitukseen tiedot laatupoikkeaman odotetusta laajuudesta, luonteesta ja kestosta sekä muut merkitykselliset tiedot.

Mikäli shipperin siirtoverkon syöttöpisteestä toimitettavaksi tarjooma kaasu ei täytä tai sen ei odoteta täyttävän laatuvaatimuksia, järjestelmävastaavalla siirtoverkonhaltijalla on oikeus kieltäytyä ilman ennakoilmoitusta kokonaan tai osittain vastaanottamasta ja siirtämästä kaasua. Kaasun siirto voi alkaa, kun kaasun on todennettu täyttävän asetetut laatuvaatimukset.

Niiden tuntien tai kaasutoimituspäivien osalta, jolloin järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija kieltäytyy kokonaan tai osittain kaasuerän vastaanottamisesta ja siirrosta, shipperin mahdollisista nominaatioista (ja määränjaoista, jos ne perustuvat nominaatioihin) kyseisessä syöttöpisteessä vähennetään hylättyä kaasuerää vastaava määrä.

17.3 Laatupoikkeama ottopisteessä

Mikäli järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan siirtoverkon ottopisteessä shipperille luovutettavaksi tarkoitettu kaasu poikkeaa asetetuista laatuvaatimuksista, shipperillä on oikeus kieltäytyä vastaanottamasta laadultaan poikkeavaa kaasuerää ja osapuolten välillä neuvotellaan vahingonkorvauksesta.

17.4 Laatupoikkeama siirtoverkon ottovyöhykkeellä

Mikäli järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan siirtoverkon ottovyöhykkeelle luovuttama kaasu ei täytä asetettuja laatuvaatimuksia, shipperillä on oikeus kieltäytyä vastaanottamasta laadultaan poikkeavaa kaasuerää. Tässä tapauksessa sekä silloin, jos shipperin siirtoverkon loppukäyttäjien käyttöpaikat ottavat verkosta kyseistä kaasua, osapuolten välillä neuvotellaan vahingonkorvauksesta.

18 Maksut ja hyvitykset

18.1 Kapasiteettimaksut ja hyödykemaksut siirtoverkossa

Shipperin on suoritettava kiinteästä ja keskeytyvästä kapasiteetista kapasiteettimaksu sekä kapasiteettisopimuksen mukaisesti siirretyistä kaasumääristä hyödykemaksu.

18.2 Nominaatiosta poikkeamismaksu

- i) Ottovyöhyke (vain tilanteessa, jolloin ottovyöhykkeellä vaaditaan nominaatioita)

Mikäli shipperin kokonaisotto ottovyöhykkeellä poikkeaa kaasutoimituspäivän aikana enemmän kuin järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan hyväksymän prosenttiosuuden shipperin kaikissa ottovyöhykettä koskevissa hyväksytyissä nominaatioissa kaasutoimituspäivän kaikille tunneille määritellystä yhteenlasketusta maakaasumäärästä, shipper suorittaa nominaatiostapoikkeamismaksun.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi poikkeustilanteessa perustellusta syystä alentaa edellä mainittuja prosenttiosuuksia sallitusta poikkeamasta ja korvata kaasutoimituspäivä- ja ottovyöhykekohtaiset sallitut vaihteluvälit tunti- ja pistekohtaisilla sallituilla vaihteluväleillä.

- ii) Biokaasun virtuaalinen syöttöpiste (vain tilanteessa, jolloin biokaasun virtuaaliseen syöttöpisteeseen vaaditaan nominaatioita)

Mikäli shipperin kokonaistoimitus biokaasun virtuaalisessa syöttöpisteessä poikkeaa kaasutoimituspäivän aikana enemmän kuin järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan hyväksymän prosenttiosuuden shipperin kaikissa biokaasun syöttöpisteitä koskevissa hyväksytyissä nominaatioissa kaasutoimituspäivän kaikille tunneille määritellystä yhteenlasketusta maakaasumäärästä, shipper suorittaa nominaatiostapoikkeamismaksun.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi niin tarpeelliseksi katsoessaan alentaa edellä mainittuja prosenttiosuuksia sallitusta poikkeamasta ja korvata kaasutoimituspäiväkohtaiset sallitut vaihteluvälit tuntikohtaisilla sallituilla vaihteluväleillä ja/tai biokaasun syöttöpistekohtaisilla sallituilla vaihteluväleillä.

- iii) Renominointi alaspäin Balticconnectorissa

Shipper voi renominoida Balticconnectorissa maksutta alaspäin enintään järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan voimassa olevassa hinnastossa esitetyn määrän ko. kaasutoimituspäivälle hyväksytystä korkeimmasta nominaatiostaan. Shipperin on maksettava tämän rajan ylittävältä osalta nominaatiosta poikkeamismaksu kulloinkin voimassa olevan järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan hinnaston mukaisesti. Maksua sovelletaan vain niinä kaasutoimituspäivinä, kun Balticconnectorissa on ollut ruuhkaa.

18.3 Kapasiteetin ylitysmaksu

Mikäli shipperin verkosta otto lopullisen taseselvityksen tulosten perusteella ylittää hinnastossa määritellyn prosenttimäärän shipperin yhteenlasketusta päiväkohtaisesta kapasiteetista ottovyöhykkeellä tai biokaasun virtuaalisessa syöttöpisteessä, shipperin on maksettava kapasiteetinylitysmaksu.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi poikkeustilanteessa soveltaa kapasiteetin ylitysmaksuja myös tuntikohtaisiin kapasiteetin ylityksiin. Tuntikohtaisten ylitysmaksujen käyttöönotto on perusteltava.

Hälytys- ja hätätilanteissa järjestelmävastaavalla siirtoverkonhaltijalla on oikeus käyttää korotettuja kapasiteetinylitysmaksuja ja poistaa ylitysmaksuihin sovellettavat prosenttimäärät.

18.4 Tasepoikkeamamaksujen määräytyminen

Tasevastaavan shipperin ja traderin on suoritettava maksu tai tällä on oikeus saada hyvitys taseryhmänsä päiväkohtaisesta tasepoikkeamasta jokaiselta kaasutoimituspäivältä taseryhmän tasepoikkeaman suunnasta (positiivinen/negatiivinen) riippuen. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija laskee kaasutoimituspäivän tasepoikkeaman kullekin taseryhmälle seuraavasti: $\text{Tasepoikkeama} = \text{syötöt} - \text{otot}$.

Taseryhmän päiväkohtaiset tasepoikkeamamaksut lasketaan kertomalla taseryhmän päiväkohtainen tasepoikkeama sovellettavalla tasepoikkeamamaksun hinnalla. Päiväkohtainen tasepoikkeama perustuu lopullisen taseselvityksen tuloksiin.

Päiväkohtaisen tasepoikkeamamaksun suunta määräytyy seuraavasti:

- a) mikäli taseryhmän kaasutoimituspäivän päiväkohtainen tasepoikkeama on positiivinen, tasevastaavan katsotaan myyneen tasepoikkeamaa vastaavan määrän kaasua järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle ja sillä on siten oikeus saada järjestelmävastaavalta siirtoverkonhaltijalta hyvitys päiväkohtaisesta tasepoikkeamasta; sekä
- b) mikäli taseryhmän päiväkohtainen tasepoikkeama on negatiivinen, tasevastaavan katsotaan ostaneen tasepoikkeamaa vastaavan määrän kaasua järjestelmävastaavalta siirtoverkonhaltijalta ja tasevastaavan tulee siten suorittaa järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle maksu.

18.4.1 Tasepoikkeamamaksun hinta

Päiväkohtaisen tasepoikkeamamaksun on vastattava kustannuksia, ja siinä on otettava huomioon mahdolliset siirtoverkonhaltijan tasehallintatoimiin liittyvät hinnat sekä mukautusaskel.

Sovellettava hinta määritetään päiväkohtaiselle tasepoikkeamamaksulle seuraavasti:

- a) myynnin marginaalihinta, jos päiväkohtainen tasepoikkeamamäärä on positiivinen (eli tasevastaava on tehnyt kyseiseksi kaasutoimituspäiväksi enemmän syöttöjä kuin ottoja); tai
- b) oston marginaalihinta, jos päiväkohtainen tasepoikkeamamäärä on negatiivinen (eli tasevastaava on tehnyt kyseiseksi kaasutoimituspäiväksi enemmän ottoja kuin syöttöjä).

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija päivittää tasevastaaville järjestelmän ennustettua tasepoikkeaman tilaa portaalissa jokaisen kaasutoimituspäivän aikana tunneittain. Kun järjestelmän tosiasiallinen tai ennustettu tasepoikkeaman tila on vihreä, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei käy kauppaa kaasupörssissä tai tee tilauksia tasepalvelusopimuksilla. Jos järjestelmän tosiasiallinen tai ennustettu tasepoikkeaman tila on keltainen, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi käydä kauppaa kaasupörssissä ja tehdä tilauksia tasepalvelusopimuksilla. Jos järjestelmän tosiasiallinen tai ennustettu tasepoikkeaman tila on punainen, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi asettaa tasekaasun marginaalihinnan poikkeussäännön mukaisesti.

Jos järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei ole käynyt kaasupörssissä kauppaa tai tehnyt tilauksia tasepalvelusopimuksilla kaasutoimituspäivän aikana, taseryhmän päiväkohtaisen tasepoikkeamamaksun hinta on mukautettu neutraali kaasuhinta (ks. kuva liitteessä 2).

Jos järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija käy kauppaa kaasupörssissä tai tekee tilauksia tasepalvelusopimuksilla kaasutoimituspäivän aikana, taseryhmän päiväkohtainen tasepoikkeamamaksun hinta määräytyy oston tai myynnin marginaalihinnan mukaan (ks. kuva liitteessä 3):

Myyntin marginaalihinta on seuraavista hinnoista pienin:

- a) kaikkien sellaisten kaasutoimituspäivää koskevien myyntien pienin hinta, jotka käydään omistuksen kohteena olevilla tuotteilla ja joihin siirtoverkonhaltija osallistuu; tai
- b) kyseiselle kaasutoimituspäivälle laskettu kaasun painotettu keskihinta (neutraali kaasunhintaa) miinus mukautusaskel; tai
- c) järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tekemän tilauksen myyntihinta tasehallintapalvelusopimuksen kautta.

Mikäli edellä kuvatut keinot eivät tosiasiallisesti tai todennäköisesti pidä siirtoverkkoa sen toimintarajoissa ja järjestelmän tila on punainen, käytetään näissä Kaasun siirron säännöissä kuvattua poikkeussääntöä myynnin marginaalihinnan määrittämiseksi.

Poikkeussäännön mukaan tasekaasun marginaaliseksi myyntihinnaksi määräytyy edeltävän kaasutoimituspäivän neutraali kaasunhintaa jaettuna kolmella (3). Mikäli edeltävän kaasutoimituspäivän neutraalia kaasunhintaa ei ole mahdollista määrittää, käytetään poikkeussäännön yhteydessä neutraalina kaasunhintana viimeisintä hintaa, joka on pystytty määrittämään. Poikkeussääntö tasekaasun marginaalisen myyntihinnan osalta otetaan käyttöön vain silloin, mikäli järjestelmän tila korkeasta painetasosta johtuen vaarantuu, eivätkä kohdissa a)-c) määritetyt keinot ohjaa järjestelmää tasapainoon. Poikkeussäännön käyttöönottamisesta tiedotetaan järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan käyttämällä UMM-alustalla.

Oston marginaalihinta on seuraavista hinnoista suurin:

- a) kaikkien sellaisten kaasutoimituspäivää koskevien ostojen suurin hinta, jotka käydään omistuksen kohteena olevilla tuotteilla ja joihin siirtoverkonhaltija osallistuu; tai
- b) kyseiselle kaasutoimituspäivälle laskettu kaasun painotettu keskihinta (neutraali kaasunhintaa) plus mukautusaskel; tai
- c) järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tekemän tilauksen ostohinta tasehallintapalvelusopimuksen kautta.

Mikäli edellä kuvatut keinot eivät tosiasiallisesti tai todennäköisesti pidä siirtoverkkoa sen toimintarajoissa ja järjestelmän tila on punainen, käytetään näissä Kaasunsiirron säännöissä kuvattua poikkeussääntöä oston marginaalihinnan määrittämiseksi.

Poikkeussäännön mukaan tasekaasun marginaaliseksi ostohinnaksi määräytyy edeltävän kaasutoimituspäivän neutraali kaasunhintaa kertaa kolme (3). Mikäli edeltävän kaasutoimituspäivän neutraalia kaasunhintaa ei ole mahdollista määrittää, käytetään poikkeussäännön yhteydessä neutraalina kaasunhintana viimeisintä hintaa, joka on pystytty määrittämään. Poikkeussääntö tasekaasun marginaalisen ostohinnan osalta otetaan käyttöön vain silloin, mikäli järjestelmän tosiasiallinen tai ennustettu tasepoikkeama vaarantaa toimitusvarmuuden ja nostaa merkittävästi riskin toimitustilanteen mukaisen hälytys- tai hätätilatason käyttöönottamisesta. Poikkeussäännön käyttöönottamisesta tiedotetaan järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan käyttämällä UMM-alustalla.

Jos taseryhmän päiväkohtainen tasepoikkeama on positiivinen ja järjestelmän tosiasiallinen tai ennustettu tasepoikkeama oli positiivinen kaasutoimituspäivänä, jota koskien järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija kävi kauppaa

kaasupörssissä tai teki tilauksen tasepalvelusopimusten kautta tasapainottaakseen järjestelmää, taseryhmän tasepoikkeamamaksulle käytetään edellä esitetyistä hinnoista alinta.

Jos taseryhmän päiväkohtainen tasepoikkeama on negatiivinen ja järjestelmän tosiasiallinen tai ennustettu tasepoikkeama oli negatiivinen kaasutoimituspäivänä, jota koskien järjestelmävastaava kävi kauppaa kaasupörssissä tai teki tilauksen tasepalvelusopimuksen kautta tasapainottaakseen järjestelmää, taseryhmän tasepoikkeamamaksun hintana käytetään edellä esitetyistä hinnoista korkeinta.

Jos järjestelmän tosiasiallinen tai ennustettu tasepoikkeama oli saman kaasutoimituspäivän aikana sekä positiivinen että negatiivinen, ja järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija kävi kauppaa kaasupörssissä tai teki tilauksen tasepalvelusopimuksen kautta tasapainottaakseen järjestelmää, tasepoikkeamamaksun hintana käytetään edellä esitetyistä hinnoista alinta silloin, kun taseryhmän päiväkohtainen tasepoikkeama on positiivinen. Vastaavasti tasepoikkeamamaksun hintana käytetään edellä esitetyistä hinnoista korkeinta silloin kun taseryhmän päiväkohtainen tasepoikkeama on negatiivinen.

Jos taseryhmän päiväkohtainen tasepoikkeama on positiivinen ja järjestelmän tosiasiallinen tai ennustettu tasepoikkeama oli negatiivinen silloin, kun järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija kävi kauppaa kaasupörssissä tai teki tilauksen tasepalvelusopimuksen kautta tasapainottaakseen järjestelmää, tasepoikkeamamaksun hinta on mukautettu neutraali kaasunhinta. Jos taseryhmän päiväkohtainen tasepoikkeama on negatiivinen ja järjestelmän tosiasiallinen tai ennustettu tasepoikkeama oli positiivinen, kun järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija kävi kauppaa kaasupörssissä tai teki tilauksen tasepalvelusopimuksen kautta tasapainottaakseen järjestelmää, tasepoikkeamamaksun hinta on mukautettu neutraali kaasunhinta.

Mikäli tasepoikkeamamaksun päiväkohtaista osto- tai myyntihintaa ei pystytä tässä luvussa kuvattujen periaatteiden mukaisesti määrittämään, käytetään tasepoikkeamamaksun osto- tai myyntihinnan määrittämisessä oletussääntöä. Oletussäännön mukaan tasepoikkeamamaksun päiväkohtaisen hinnan määrittämiseksi neutraalina kaasunhinta käytetään viimeisintä määritettyä neutraalia kaasunhintaa lisättynä tai vähennettynä voimassa olevalla mukautusaskeleella siihen saakka, kunnes päiväkohtainen neutraali kaasunhinta on jälleen määritettävissä.

Varmistaakseen kaasujärjestelmän fyysisen tasapainon järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi käydä kauppaa kaasupörssissä tai tehdä tilauksen tasepalvelusopimuksen kautta mittalaite-epätarkkuuksista aiheutuvan fyysisen epätasapainon korjaamiseksi. Tällaisessa tilanteessa taseohjaustoimenpiteiden tekeminen ei vaikuta ko. kaasupäivän tasepoikkeamamaksun hintaan.

Toimivaltaisen viranomaisen julistettua jonkin kaasun toimitusvarmuusasetuksen kriisitason olevan voimassa, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi toimivaltaisen viranomaisen valtuuttamana määrätä tasepoikkeamien hinnoittelusta muulla tavalla.

18.4.2 Mukautetun neutraalin kaasunhinnan määrittäminen

Jos tasevastaavan päiväkohtainen tasepoikkeamamäärä on positiivinen eli tasevastaava on tehnyt kyseiseksi kaasutoimituspäiväksi enemmän syöttöjä kuin ottoja, kyseisenä kaasutoimituspäivänä sovellettava mukautettu neutraali kaasunhinta on neutraali kaasunhinta vähennettynä mukautusaskeleella kerrotulla neutraalilla kaasunhinnalla.

Jos tasevastaavan päiväkohtainen tasepoikkeamamäärä on negatiivinen eli tasevastaava on tehnyt kyseiseksi kaasutoimituspäiväksi enemmän ottoja kuin syöttöjä, kyseisenä kaasutoimituspäivänä sovellettava mukautettu neutraali kaasunhinta on neutraali kaasunhinta lisättynä mukautusaskeleella kerrotulla neutraalilla kaasunhinnalla.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi muuttaa sovellettavaa mukautusaskelta ilmoittamalla muutoksesta vähintään kolme (3) kokonaista kaasutoimituspäivää ennen mukautuksen voimaan astumista. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa muutoksesta järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan käyttämän UMM-alustan kautta, mutta myös järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan verkkosivuilla.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi asettaa mukautusaskeleen, jonka suuruus voi olla vähintään 3 % ja enintään 10 %. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi säätää mukautusaskelta taseohjaukseen varmistaakseen Suomen kaasujärjestelmän fyysisen ja kaupallisen tasehallinnan tai huomioidakseen tasepoikkeamamaksuista tasevastaaville aiheutuvien kustannusten kohtuullisuuden.

18.5 Tasehallinnan neutralointimaksut

Järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle ei saa koitua voittoa tai tappiota siitä, että se suorittaa tai vastaanottaa päiväkohtaisia tasepoikkeamamaksuja, päivänsisäisiä maksuja, tasehallintatoimiin liittyviä maksuja ja muita maksuja, jotka liittyvät sen tasehallintatoimintoihin. Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on siirrettävä neutralointimaksujen avulla tasevastaaville:

- a) kaikki kustannukset ja tulot, jotka aiheutuvat päiväkohtaisista tasepoikkeamamaksuista ja päivänsisäisistä maksuista;
- b) kaikki kustannukset ja tulot, jotka aiheutuvat toteutetuista tasehallintatoimista; sekä
- c) kaikki muut kustannukset ja tulot, jotka liittyvät siirtoverkonhaltijan toteuttamiin tasehallintatoimintoihin.

Jokaisen tasevastaavan on maksettava järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle tai järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on hyvittävä tasevastaavalle tasehallinnan neutralointimaksut jokaiselta kaasukuukaudelta.

Tasehallinnan kaasukuukausikohtaisessa neutralointimaksussa huomioidaan maksukomponentteina seuraavat järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tulot ja kulut ko. kaasukuukauden aikana:

- maksetut ja hyvitetty tasepoikkeamamaksut sekä korjauskierroksilla tehdyt tasepoikkeamamaksut ja -hyvitykset,
- toteutettuihin tasehallintatoimenpiteisiin liittyvät kulut ja tulot,
- voimassa olleisiin tasehallintapalvelusopimuksiin liittyvät kustannukset,
- tasehallintatoimintoihin liittyvät kehitys-, investointi- ja ylläpitokulut,
- tasehallintatoimintoihin liittyvät henkilöstökustannukset ja
- tasehallintatoimintoihin liittyvät rahoituskulut.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija julkaisee yhteenlasketut summat edellä esitetyistä tiedoista verkkosivullaan kerran kuukaudessa.

Kaasukuukausikohtaisen neutralointimaksun hinta määritetään kunkin kaasukuukauden jälkeen. Neutralointimaksun hinta [EUR/MWh] määräytyy yllä esitetyistä yhteenlasketuista tuloista vähennettynä yhteenlasketuilla kuluilla ja jakamalla tulos kaikkien tasevastaavien yhteenlaskettujen ottojen määrällä ko. kaasukuukauden aikana. Ottoina huomioidaan tasevastaavien tasehallintasalkkuihin sisältyvät otot ottovyöhykkeellä, virtuaalisessa kauppapaikassa sekä Balticconnectorissa.

Tasevastaavan kuukausikohtainen neutralointimaksu [EUR/kaasukuukausi] määräytyy kertomalla tasevastaavan tasehallintasalkkuun sisältyvien yhteenlaskettujen ottojen määrä kaasukuukauden aikana (sis. ottovyöhyke, virtuaalinen kauppapaikka ja Balticconnector) ko. kaasukuukauteen sovellettavan neutralointimaksun hinnalla.

Jos neutralointimaksu on positiivinen, tasevastaava maksaa järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle neutralointimaksun. Jos neutralointimaksu on negatiivinen, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija hyvittää tasevastaavalle neutralointimaksun.

18.6 Maksut hätätilan vallitessa

Seuraavaa noudatetaan tilanteessa, jolloin järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija on hätätilan vallitessa toimivaltaisen viranomaisen määräyksellä ottanut hoitaakseen toimitukset shipperin siirtoverkon loppukäyttäjien käyttöpaikkoihin ja vähittäismyyjille tai kauttakuljetettavaksi:

- Kun shipperit toimittavat kohdan 16.1.2 tai 16.1.3 mukaisesti toimien kaasua järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle syöttöpisteessä, biokaasun syöttöpisteessä tai virtuaalisen syöttöpisteen kautta, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija maksaa shippereille kyseisistä toimitetuista kaasumääristä erikseen sovittavan hinnan.
- Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija korvaa shippereille kohtuulliset, todistettavat ja välittömät hankintakulut, jotka koskevat kaasumääriä, jotka on syötetty shipperille järjestelmään, mutta joita järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei ole pystynyt toimittamaan eteenpäin siirtoverkon loppukäyttäjien käyttöpaikkoihin tai vähittäismyyjille kohdan 16.1.2 tai kauttakuljetettavaksi kohdan 16.1.3 mukaisesti.

18.7 Maksut kapasiteettioikeuksien siirrosta

Kummankin kapasiteettioikeuksien siirtoon osallistuvan shipperin on suoritettava kapasiteettioikeuksien siirrosta maksu. Maksun suuruus on esitetty järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan voimassa olevassa hinnastossa.

18.8 Maksut kapasiteettirajoitusten aikana

Mikäli järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei kykene täyttämään kapasiteettisopimusten sisältämien kiinteiden kapasiteettituotteiden mukaisia veloitteitaan joko kokonaan tai osittain kapasiteettirajoituksista johtuen, shipperin kapasiteettisopimukseen liittyvien kiinteiden kapasiteettituotteiden kapasiteettimaksuja alennetaan vastaavasti joko kokonaan tai osittain kyseiseltä ajanjaksolta.

Balticconnectorin osalta järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija korvaa suorat kustannukset niille Suomen järjestelmään rekisteröityneille shippereille, joiden nominaatiot Balticconnectoriin on ehditty hyväksyä, mutta joiden nominaatioita on jouduttu pienentämään hyväksymisen jälkeen järjestelmävastaavasta siirtoverkonhaltijasta johtuvasta syystä. Suorat kustannukset ovat tässä tapauksessa toimittamatta jääneen kaasun shipperille aiheuttamat kustannukset tasepoikkeamasta johtuen siltä osin kuin järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei toimittanut hyväksytyjen nominaatioiden mukaisia kaasumääriä. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei korvaa shippereille kustannuksia tilanteessa, jossa shipperien hyväksytyjä nominaatioita pienennetään vierekkäisen järjestelmän siirtoverkonhaltijasta johtuvasta syystä.

18.9 Maksujen ja hyvitysten muutokset

Hinnasto julkaistaan järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan verkkosivuilla viimeistään kuukautta ennen muutosten voimaan astumista.

Järjestelmävastaavalla siirtoverkonhaltijalla on perustellusta syystä oikeus tarkastaa hinnastoa sen voimassaoloaikana.

19 Laskutus

19.1 Shipperin kapasiteetin laskutus

19.1.1 Vuosi-, neljännesvuosi- ja kuukausikapasiteetti

Shipperin solmimiin kapasiteettisopimuksiin liittyvät kiinteät maksut laskutetaan kuukausittain etukäteen vuosi-, neljännesvuosi- ja kuukausituotteiden osalta kohdan 18.1 mukaisesti.

19.1.2 Päiväkapasiteetti ja päivänsisäinen kapasiteetti

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija laskuttaa shipperiä kuukausittain siirtoverkon edeltävän kuukauden päiväkapasiteeteista ja päivänsisäisestä kapasiteetista, jota ei vielä ole laskutettu ja joista on suoritettava maksu kohtien kohdan 18.1 mukaisesti.

19.2 Shipperien ja tasevastaavien kuukausikohtainen laskutus

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija laskuttaa tai suorittaa hyvityksen shippereille ja tasevastaaville kuukausittain seuraavista edeltävän kuukauden tapahtumista:

Hyödykemaksu

- a) kapasiteetin käytöstä hyödykemaksu kyseiseltä kuukaudelta, jonka shipper maksaa;

Nominaatiosta poikkeamismaksu

- b) päiväkohtaiset kaasumäärät (kWh), joista shipperin on suoritettava nominaatiosta poikkeamismaksu;

Kapasiteetin ylitysmaksu

- c) päiväkohtaiset kaasumäärät (kWh), joista shipperin on suoritettava kapasiteetin ylitysmaksu ottovöhykkeellä;

Päiväkohtainen tasepoikkeamamaksu tasevastaavalle shipperille tai traderille

- d) päiväkohtaiset kaasumäärät (kWh), joista on maksettava päiväkohtainen tasepoikkeamamaksu järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle, tasevastaavalle shipperille tai tasevastaavalle traderille;

Hätätilan ja ylivoimaisen esteen vallitessa toimitetut maakaasumäärät

- e) kaasumäärät, jotka shipper on toimittanut järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle hätätilan vallitessa tai ylivoimaisen esteen kohdatessa, mutta joita järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ei ole pystynyt toimittamaan eteenpäin shipperin siirtoverkon loppukäyttäjille ja vähittäismyyjien asiakkaille (kWh), joista järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija suorittaa maksun;
- f) kaasumäärät, jotka järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija on toimittanut shippereiden siirtoverkon loppukäyttäjille ja vähittäismyyjien asiakkaille hätätilan vallitessa tai ylivoimaisen esteen kohdatessa (kWh), joista shipper suorittaa maksun järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle;

Kapasiteettioikeuksien siirtoihin liittyvät maksut

- g) Kapasiteettioikeuksien siirtomaksut shippereille;

Erittely maksettavasta kokonaismäärästä

- erittely kaikista kuukausittaiseen laskuun liittyvistä hinnoista, kaasumääristä sekä maksettava tai hyvitetty kokonaismäärä (EUR), joka shipperin tai tasevastaavan on maksettava järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle tai josta järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija hyvittää shipperiä tai tasevastaavaa.

19.2.1 Tasehallinnan neutralointimaksujen laskutus

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tasehallinnan neutralointimaksuihin liittyvien maksujen laskutuskausi on kolme kuukautta. Tasehallinnan neutralointimaksut laskutetaan tai hyvitetään tasevastaaville.

19.2.2 Ensimmäinen ja toinen korjauslasku

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija lähettää ensimmäisen tasevirheiden korjauskierroksen jälkeen (noin kolme kuukautta toimituskuukauden jälkeen) shipperille ja/tai tasevastaavalle traderille hyvityslaskun tai lisäveloituskaskun, joka sisältää tiedot laskutuksessa käytettyjen tietojen korjauksista.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija lähettää toisen tasevirheiden korjauskierroksen jälkeen (toimituskuukautta seuraavan kalenterivuoden huhtikuussa) shipperille ja/tai tasevastaavalle traderille hyvityslaskun/lisäveloituskaskun koko edeltävältä kalenterivuodelta, joka sisältää tiedot laskutuksessa käytettyjen tietojen korjauksista.

19.2.3 Poikkeavaan korjaukseen liittyvä lasku

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi poikkeustilanteessa lähettää shipperille ja/tai tasevastaavalle traderille ensimmäisen ja toisen korjauslaskun lisäksi hyvityslaskun/lisäveloituskaskun, joka sisältää tiedot laskutuksessa käytettyjen tietojen poikkeuskorjauksista.

20 Yleisiä ehtoja

20.1 Salassapito

Jollei jakeluverkonhaltijoiden ja järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan keskinäistä yhteistyötä koskevissa toimintamenettelyissä, näissä Kaasunsiirron säännöissä, Kaasunjakelun säännöissä tai lainsäädännössä toisin mainita, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija käsittelee sopimuksia ja markkinaosapuolilta saatuja tietoja luottamuksellisina. Esim. shipperin toimitussuhteet ovat salassa pidettäviä tietoja siltä osin kuin muuta ei ole näissä Kaasunsiirron säännöissä esitetty.

Järjestelmävastaavalla siirtoverkonhaltijalla on kuitenkin oikeus julkaista muun muassa seuraavat tiedot nimettöminä:

- a) kapasiteettivarauspyyntöjen lukumäärä;
- b) saatavilla oleva kapasiteetti;
- c) kapasiteetin kokonaismäärä, josta Suomen kaasujärjestelmässä on solmittu kapasiteettisopimuksia;
- d) shippereiden puitesopimusten lukumäärä;
- e) vähittäismyyjien puitesopimusten lukumäärä;
- f) kapasiteettisopimusten lukumäärä;
- g) shippereiden lukumäärä; sekä
- h) syöttöpisteiden, biokaasun syöttöpisteiden, virtuaalisen kauppapaikan ja ottopisteiden käyttö.

20.2 Passiivisuus

Mikäli osapuoli minä tahansa ajankohtana jättää vaatimatta toiselta osapuolelta näiden sääntöjen sisältämien määräysten noudattamista, tämä ei vaikuta osapuolten oikeuteen vaatia kyseisen säännön noudattamista myöhempanä ajankohtana. Osapuolen yhden tai useamman kerran tapahtuvan oikeuksiensa vaatimatta jättämisen ei katsota tarkoittavan osapuolen luopumista oikeuksistaan vastaavanlaisissa tai muissa tapauksissa.

Liite 1. Maakaasun laadun ja sen määrittämisen vaatimukset siirtoverkossa

Kaasun laadun määrittämisen periaatteen tulee perustua standardiin ISO 15112:2011 tai valvontaviranomaisen hyväksymään muuhun menetelmään.

Kaasun laatu tulee määrittää aina, kun maakaasu saapuu siirtoverkkoon.

Laadun määrittämisen tulee sisältää komponenttikoostumus, kastepiste ja H₂S-mittaus.

Maakaasun lämpöarvot lasketaan standardin EN ISO-6976 mukaisesti.

Kaasukromatografien validointi tehdään tarvittaessa SFS-EN ISO 10723 mukaisesti tehdastestin yhteydessä EN ISO 17025:2005 mukaan akkreditoidun laboratorion toimesta.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi edellisten lisäksi käyttää myös laajamittaisempaa maakaasun laadun määrittämistä erillisillä analyyseillä joko jatkuvatoimisesti tai määrävälein tehtävin analyysein.

Siirtoverkkoon syötettävän maakaasun laatuvaatimukset perustuvat Wobbe indeksin osalta EASEE-gas:n julkaisuun ”Common Business Practice, Harmonisation of Natural Gas Quality 2005 – 001/01”. Maakaasun laatuvaatimukset perustuvat muilta osin suomalaiseksi kansalliseksi standardiksi SFS-EN 16726 vahvistettuun eurooppalaiseen standardiin EN 16726 Gas Infrastructure. Quality of gas. Group H sekä Viron järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan käyttämiin laatuvaatimuksiin.

Taulukko 1. Suomen kaasujärjestelmään syötettävän maakaasun laatuvaatimukset

Suure	Yksikkö	min	maks
Wobbe indeksi	kWh/m ³ n	13,76	15,81
Metaaniluku		65	
Suhteellinen tiheys		0,555	0,7
Komponenttikoostumus			
Happi	mol-%		0,02
Hiilidioksidi	mol-%		2,5
Rikkipitoisuus:			
Rikkivety + COS	mg/m ³ n		5
Merkaptaanirikki	mg/m ³ n		6
Kokonaisrikki	mg/m ³ n		21
Vesikastepiste siirtoverkon maksimissa käyttöpaineessa	°C		-8
Hiilivetykastepiste siirtoverkossa	°C		-2

Siirtoverkon liittymän sallittu syöttöpaine ja -lämpötila sekä hajustuksen tarve määritellään yhdessä järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kanssa.

Kaikille Imatran syöttöpisteestä maakaasua maahantuoville shippereille on teknisenä vaatimuksena, että Imatran vastaanottoasemalle syötettävän maakaasun paineen tulee olla 35 – 54 bar ylipainetta.

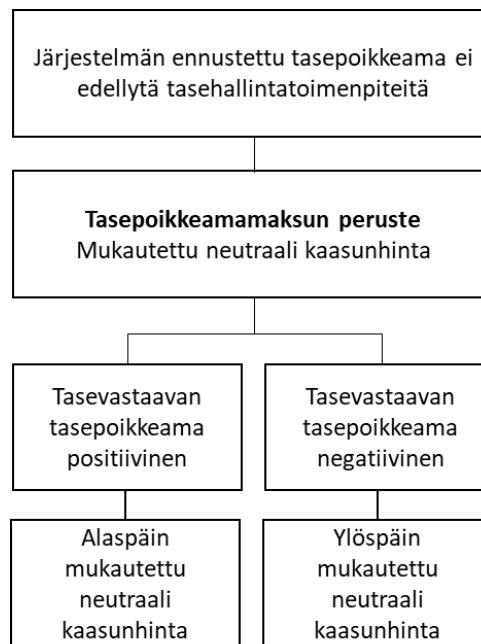
Maakaasun siirtojärjestelmään syötetyn maakaasun puhtauden tulee täyttää seuraavat suodatusasteet:

- kiinteät partikkelit kooltaan 1 ... 3 µm: suodatusaste 99 %
- kiinteät partikkelit kooltaan yli 3 µm: suodatusaste 100 %
- nestemäiset partikkelit kooltaan 0,5 ... 8 µm: suodatusaste 99,5 %
- nestemäiset partikkelit kooltaan yli 8 µm: suodatusaste 100 %

Maakaasun siirtojärjestelmään syötettävän biometaanin laadun on täytettävä maakaasun laatuvaatimukset siltä osin, kun niitä ei ole erikseen määritetty biometaanille. Näiden lisäksi biometaanin tulee täyttää eurooppalaisen standardin SFS-EN 16723-1 vaatimukset.

Mikäli maakaasun Suomen kaasujärjestelmään liitettäväksi suunniteltu biometaanin tuotantolaitos perustuu muuhun tekniikkaan, kuin mädätysprosessiin, on siitä sovittava järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kanssa, jotta voidaan todeta syötettävän biometaanin verkkoonsyöttökelpoisuus, ja sopia kaasun laadun raja-arvoista ja analysoinnista.

Liite 2. Tasepoikkeamamaksun hinnan määräytyminen, kun järjestelmän ennustettu tasepoikkeama ei edellytä järjestelmävastaavalta siirtoverkonhaltijalta tasehallintatoimenpiteitä

Liite 3. Tasepoikkeamamaksun hinnan määräytyminen, kun järjestelmän ennustettu tasepoikkeama edellyttää järjestelmävastaavalta siirtoverkonhaltijalta tasehallintatoimenpiteitä

